1 2009

openMagazin

openMagazin openSoftware openOffice.org

Vážení čtenáři,

OpenMagazin je jedinečný PDF e-zin, který vám každý měsíc přinese to nejlepší, co vyšlo na portálech LinuxEXPRES.cz a OpenOffice.cz, a to zcela zdarma. Můžete se těšit na návody, recenze, novinky, tipy a triky, které si můžete v klidu přečíst na svém netbooku nebo jiném přenosném zařízení. Doufáme, že vás obsah zaujme a také vás prosíme, abyste PDF soubor šířili, kam to jen jde. **Kopírujte nás, posílejte, sdílejte**. A pište nám, jak se vám nový česko-slovenský nejen linuxový e-zin líbí. Chcete pro nás psát, spolupracovat s námi nebo cítíte reklamní příležitost? Napište nám, vaše reakce a nápady nás velmi zajímají.

redakce OpenMagazinu
redakce@openmagazin.cz

Obsah

OpenOffice.org útočí potřetí....1
Na vaši ochranu: Antivirový program ClamAV....4
Slečno, chtěl bych vám ukázat nové openSUSE 11.1....7
Recenze: Ubuntu 8.10 Intrepid Ibex....11
Bluefish: HTML editor pro GNOME, Xfce a pro vás....15
Tři důležité rady pro uživatele Ubuntu - heslo, firewall, služby....18
Applety, desklety – vylepšete si desktop....21
CRRCSim – simulátor pro letecké modeláře....23
Novinky....26
Vytvořte si abecední rejstřík....35
Jak pracovat s portálem OpenOffice.cz....38
Pooostřehy z dění kolem Openoffice.org 12/2008....40
Pooostřehy 1/2009: Resumé 2008, tipy na rozšíření....42
CAT a situácia v open source softwaru....44
Navigace v textovém dokumentu....49
Novinky....51

Tento magazín je šířen **zdarma** pod licencí Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 3.0 Unported License, což znamená, že jej **smíte šířit**, nesmíte jej měnit ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků, vykonavatelem autorských práv je společnost QCM, s.r.o.

Jde o společný projekt portálů LinuxEXPRES.cz, OpenOffice.cz, magazín si můžete stáhnout také na adrese OpenMagazin.cz a mnoha dalších. Kontakt na redakci je redakce@openmagazin.cz. Vydává QCM, s.r.o., specialista na Linux a internet.

Při přípravě magazínu byl použit OpenOffice.org Writer a nebylo ublíženo žádnému zvířátku, a to ani virtuálnímu.

OpenOffice.org útočí potřetí

Svatopluk Vít

http://www.linuxexpres.cz/kancelar/openoffice-org-utoci-potreti

Přesně osm let poté, co firma Sun uvolnila zdrojové kódy balíku StarOffice a vznikl OpenOffice.org, se zároveň objevila jeho nejnovější verze 3.0. Stalo se tak 13. října a pokud chcete vědět, co se vlastně změnilo, začtěte se do následujícího článku.

OpenOffice.org je kancelářský balík, který je svobodnou alternativou (nikoliv kopií) k všeobecně rozšířenému balíku Microsoft Office. Chtěl bych zdůraznit slova o alternativě. Pracuji jako IT manager u jedné nadnárodní společnosti, která samozřejmě produkty Microsoftu používá. Má vůbec OpenOffice.org šanci, aby se mohl prosadit?

Jeden z častých dotazů zní, proč se ten produkt jmenuje tak „blbě", když to zní jako domovská stránka? V době, kdy se hledalo jméno produktu a uvažovalo se nad jménem OpenOffice, se poměrně záhy ukázalo, že zamýšlené jméno má v Německu někdo zaregistrované a nehodlá se ochranné známky vzdát. Po dlouhých debatách se zvolila varianta jména tak, jak ji známe dnes a musíte si uvědomit, že v psaném projevu nemůžete při označování tohoto produktu používat žádné jiné jméno.

Produkt je sice vyvíjen komunitou vývojářů a je možné jej získat a používat zdarma, stojí za ním však velké a vlivné firmy, jako Je Sun či Novell. Obchodní model je postaven tak, že kód, vyvinutý vývojáři v komunitě, je používán i pro vylepšování komerční verze (a za peníze prodávané) produktu StarOffice. Na oplátku samozřejmě vývojáři Sunu do komunitní verze přispívají také. Vzájemná spolupráce funguje a produkt OpenOffice.org se stále vylepšuje, ale hned na úvod je nutno přiznat, že v přímém srovnání s Microsoft Office je stále ještě dost oblastí, kde si konkurence stojí lépe. Ovšem v mnoha oblastech to určitě neplatí. Ať recenzent chce nebo nechce, srovnávat s Microsoft Office však musí, protože jen málokterý programový balík je mezi uživateli tak oblíben a používán.

> Často se setkávám s názorem, proč používat OpenOffice.org doma, když Microsoft nabízí speciální levnou verzi pro domácí použití. Pokud si projdete obsah tohoto balíčku, zjistíte, že neobsahuje Microsoft Outlook, a tak je hlavní výhoda pryč. Navíc je zde několik licenčních omezení, které OpenOffice.org nemá (např. striktní nekomerční používání - OpenOffice.org můžete používat kde chcete a na kolika počítačích chcete).

OpenOffice.org můžete provozovat na operačním systému Microsoft Windows, Linux, Mac OS X nebo Solaris. Portfolio verzí je určitě bohatší. Velikost instalačního balíku se dle systému pohybuje od 140 do 190 MB, což je jistě méně než srovnatelná verze u konkurence. K dispozici je skoro 30 jazykových verzí včetně češtiny.

V balíku najdete program na úpravu textu nazvaný OpenOffice.org Writer, tabulkový procesor OpenOffice.org Calc, prezentace vytvoříte v modulu OpenOffice.org Impress a s databázemi si poradí program OpenOffice.org Base. Znáte-li produkt Microsoftu, asi vás překvapí program OpenOffice.org Draw, který nemá u konkurence obdobu. Je to program na tvorbu jednoduché vektorové grafiky (též nazývané obchodní grafiky), který vám pomůže třeba s tvorbou organizačních schémat, náčrtů nebo při tvorbě letáků či pozvánek. Marně byste však v balíku hledali obdobu poštovního a plánovacího klienta Microsoft Outlook. Vývojáři OpenOffice.org nic takového nepřidávají a doporučují program Mozilla Thunderbird.

> Jako jeden z mála open source produktů disponuje OpenOffice.org kompletním překladem. Přeloženo je nejen uživatelské rozhraní, ale i kompletní nápověda.

Nemusíte se obávat, že by měl OpenOffice.org problémy komunikovat s konkurencí. Jako jeden z prvních produktů podporoval nový formát pro digitální výměnu dokumentů nazvaný Open Document Format (česky otevřený formát dokumentů, zkráceně ODF), který byl přijat za standard již v roce 2006.

Po své formální standardizaci byl tento formát přijat mnoha organizacemi jako standard (včetně orgánů Evropské unie). V souvislosti s tím by se vám nemělo stát, že by vás na úřadech v Česku měli s dokumenty v tomto formátu odmítnout. Pokud však používáte řešení od Microsoftu, určitě vás zajímá, jak je na tom OpenOffice.org s načítáním všudypřítomných souborů DOC či XLS. Podpora těchto dokumentů existuje, ale není úplně stoprocentní. Standardní verze OpenOffice.org si třeba nedokáže poradit s makry, vloženými v dokumentech. OpenOffice.org samozřejmě makro jazyk podporuje a umožňuje používat, nejedná se však o VBA používaný Microsoftem. To paradoxně nejvíce způsobuje problémy a nechuť pokročilých uživatelů pokusit se OpenOffice.org začít používat.

Stále více vládních úřadů a institucí na celém světě po svých úřednících požaduje, aby pro svou práci používali OpenOffice.org či alespoň formát ODF. Podle posledních zpráv se podpora tohoto formátu objeví i Microsoft Office verze 2007 v rámci aktualizace Service Pack.

> Příkladem použití OpenOffice.org mohou být vlády jihoamerických států, jako je např. Argentina nebo Brazílie, v Evropě např. Belgie, francouzská ministerstva či město Berlín. V Asii se zmiňme o Malajsii či Singapuru.

Pokud jste používali OpenOffice.org ve starší verzi řady 2.x, můžete být překvapeni tím, jaké změny přináší nová „trojková" řada. Zlí jazykové tvrdí, že změny nebyly natolik masivní, aby se číslo verze muselo změnit na trojku. Můžete to posoudit sami. Asi nejvýznamnější změnou, které si povšimnete, je tzv. úvodní centrum, kde si můžete jedním klepnutím vybrat, co začnete s OpenOffice.org dělat. Tohle je změna spíše kosmetická.

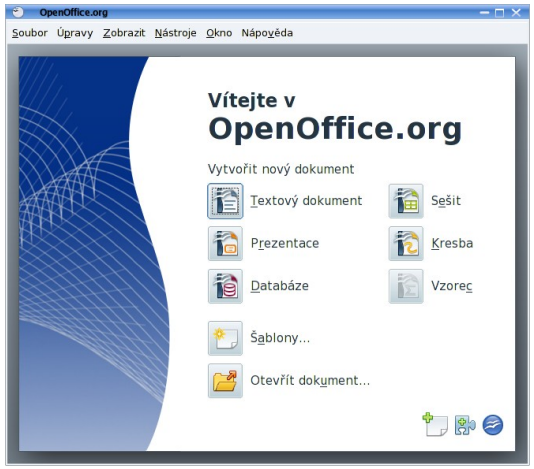

Další drobnost zaznamenáte na spodní liště programu, kde se nachází lupa s možností plynulého nastavení náhledu na daný dokument (od 20 do 600 %). Jinak se na vzhledu aplikace moc nezměnilo, což části uživateli přijde jako rozumný kompromis, jiná část zase hlasitě žádá redesign, neboť argumentují, že OpenOffice.org má rozhraní staré deset let. Pokud znáte starší verze Microsoft Office (před verzí 2007 s novinkou známou jako Ribbon), budete v OpenOffice.org jako doma.

Další významnou změnu hledejte v práci s rozšířeními. Funkčnost OpenOffice.org je možno pozměnit právě s použitím rozšíření, nově je jako rozšíření nutno doinstalovat slovníky pro kontrolu pravopisu. Již se to neprovádí pomocí tzv. průvodce, Správce rozšíření je dle mne dobrá a logická volba. Informace k instalaci naleznete v článku na portálu OpenOffice.cz určeném pro české a slovenské uživatele.

Licence, pod kterou je šířen český slovník pro kontrolu pravopisu, bohužel neumožňuje šířit jej zároveň s českým balíkem OpenOffice.org a uživatel jej musí doinstalovat sám. Může to způsobit jisté komplikace ve firemním prostředí, když je zapotřebí nainstalovat větší množství stanic. Nutno však říci, že se český tým snaží najít východisko z celé situace především změnou licence slovníku tak, aby jej bylo možno šířit zároveň s OpenOffice.org. Je to však v tuto chvíli hudba budoucnosti s nejistým výsledkem.

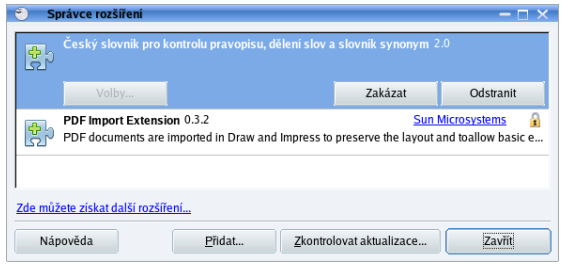

Zásadním způsobem byla také vylepšena podpora otevírání či ukládání dokumentů nejnovějšího balíku firmy Microsoft. OpenOffice.org ve verzi 3.0 totiž umí otevírat formát OpenXML, který je výchozím formátem Microsoft Office. Již dlouho umí OpenOffice.org pracovat s formátem PDF na výstupu (tj. jakýkoliv dokument otevřený v OpenOffice.org lze uložit jako PDF), nově umí otevřít jakékoliv PDF k úpravám. Stačí si jen stáhnout rozšíření zdarma

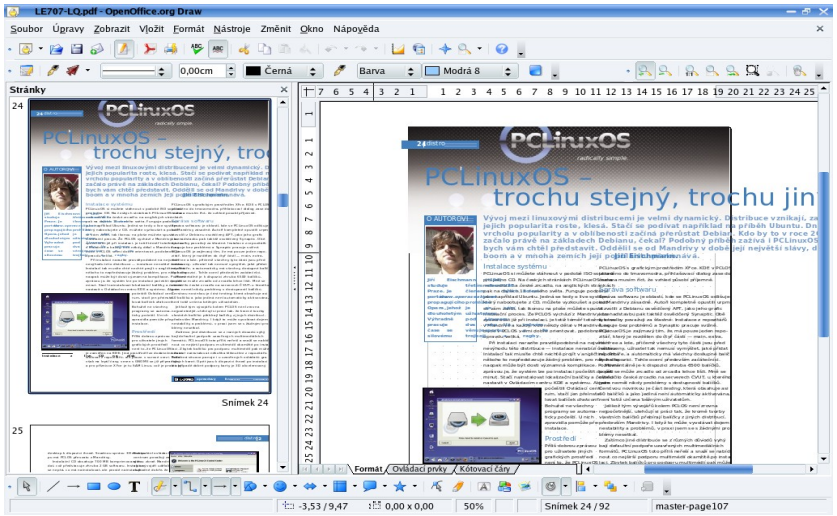

a otevřít PDF soubor stejným způsobem jako každý jiný. Jeho úpravy pak probíhají v modulu Draw. Samozřejmě, že to nefunguje vždy na 100% (někdy jsou problémy s diakritikou), v mnoha případech je to však velmi užitečná funkce, po které uživatelé dlouho volali.

S OpenXML bych chtěl upozornit na jednu vlastnost nového OpenOffice.org. Formát lze načíst a uložit, není však možno vytvořit úplně nový dokument a uložit jej jako OpenXML. Když vám někdo pošle formát DOCX, načtete jej, provedete změny a uložíte je. Kdybyste však chtěli vytvořit nový dokument a uložit jej jako DOCX, nepodaří se vám to.

V rámci nové třetí větve programu se objevila i částeční podpora práce s makry ve VBA, bude se však na ní nadále pracovat. Neměl jsem k dispozici dostatečné množství dokumentů s VBA makry, abych mohl zodpovědně říci, jak si s nimi OpenOffice.org 3.0 poradí. Nicméně tvůrci deklarují možnost VBA makra načíst a spustit. Co se týká funkcí jednotlivých modulů, i zde bylo provedeno několik změn. Jednou z nich je novinka v podobě možnosti zobrazit více stránek dokumentu na obrazovce (týká se Writeru). Přepracována byla i podpora poznámek, které se nyní objevují na okraji dokumentu. Pokud je píše více uživatelů, jsou barevně odlišeny. Dlouho si uživatelé OpenOffice.org Calcu přáli funkci Řešitel. Té se ve verzi 3.0 dočkali. Řešitel vám totiž při provádění různých analýz může pomoci, neboť dokáže pomocí vztahu několika buněk ovlivnit výslednou hodnotu buňky tak, jak potřebujete. Můžete si to představit tak, že znáte výsledek, který potřebujete dostat, ale nevíte jak upravit několik dalších buněk, které výslednou hodnotu ovlivňují. Řešitel to zvládne sám a za vás. V OpenOffice.org je to funkce nová, konkurence jí disponuje již delší čas.

Již u poznámek jsem naznačil - byla vylepšena i funkce, která má na starosti správu dokumentu, na kterém pracuje více uživatelů naráz. Tyto změny je možno sledovat a určit, zda se aplikují či nikoliv (kdo bude mít přednost). Další drobností je možnost použít v názvech listů téměř jakýkoliv znak či mít v tabulce až 1024 sloupce.

Ten, kdo pracuje často s prezentacemi, určitě ocení, že OpenOffice.org konečně nabízí možnost ořezu obrázků a tvorby tabulek, které již není zapotřebí vkládat jako objekty z např. OpenOffice.org Calcu. Jako novinka se objevila i podpora více monitorů (na jednom prezentace, na druhém např. poznámky k ní). Připomínky lze také mít k instalačnímu programu Windows verze, který neumožní uživateli, aby si zvolil instalační složku, nastaví ji sám a natvrdo. Ještě předtím vám však na ploše vytvoří složku, do které nakopíruje rozbalené soubory instalace, které následně po instalaci nesmaže. Uživatel se pak logicky ptá, zda může složku z plochy smazat bez toho, aby mu přestal OpenOffice.org fungovat.

Již od verze 2.0 je OpenOffice.org skutečnou alternativou k balíku Microsoft Office a ve verzi 3.0 se to určitě nezměnilo. Je totiž stále dost oblastí, kde jej není možno balíkem OpenOffice.org plně nahradit (pokud používáte rozsáhlá makra nebo jste závislí na dokumentech ze starší verze Microsoft Office, jejichž podpora není v OpenOffice.org bezproblémová). Občas by se mohlo zdát, že OpenOffice.org jako novinky uvádí vlastnosti, které konkurence již delší dobu má. Jak jsem totiž několikrát zmínil, jedná se o alternativní program, nikoliv kopii, která bude disponovat vším, co má předobraz. Na domácí použití se OpenOffice.org hodí zdaleka nejlépe, ale najde využití i na většině firemních stanic. Můžete ušetřit za licence Microsoftu, neboť uživatelů, kteří jsou závislí na zpětné kompatibilitě s Microsoft Office, postupně ubývá. OpenOffice.org není a nikdy nebude „ofisem" zdarma a právě tohle jej dělá zajímavým.

Článek vznikl ve spolupráci s časopisem Connect. Aktuální články a novinky ke kancelářskému balíku vycházejí na portálu OpenOffice.cz, kde naleznete také uživatelská fóra a wiki.

Na vaši ochranu: Antivirový program ClamAV

Lukáš Jelínek

http://www.linuxexpres.cz/business/na-vasi-ochranu-antivirovy-program-clamav

Přestože viry a další podobná škodlivá havěť není na Linuxu zrovna obvyklou záležitostí, existují i pro tento systém antivirové programy. Jedním z nich je svobodný program ClamAV nabízející širokou škálu použití při ochraně před škodlivým softwarem.

Viry na Linuxu?

Diskuze o tom, zda na Linuxu existují viry a ostatní malware a zda představují reálné nebezpečí, se vyskytují poměrně často. Faktem je, že nějaké viry pro Linux tu máme. Ale hlavně: Linux se často používá pro poštovní, souborové a další servery, sloužící uživatelům Windows. Proto se v Linuxu můžeme se škodlivým softwarem setkat poměrně často, byť systému samotnému nebezpečí nehrozí.

Ze stejného důvodu mají na Linuxu svůj smysl i antivirové programy. Většina jejich tvůrců poskytuje nějakou linuxovou verzi svého produktu, i když třeba ne v celé škále funkcí. Jedním z takových programů je ClamAV - pravděpodobně jediný aktivně vyvíjený a dlouhodobě udržovaný svobodný antivirový program. Podívejme se na něj blíže, jeho autoři totiž na svých webových stránkách slibují věci patřící téměř do říše snů.

ClamAV se představuje

Antivirový program ClamAV vyvíjí tým lidí z různých evropských států. Že svému programu věnují velkou péči, je vidět i na tom, že aktualizace virové báze vydávají i několikrát denně. Všechny součásti produktu jsou poskytovány pod licencí GNU GPL verze 2.

ClamAV se skládá z několik částí. Především je to knihovna *LibClamAV*, která zajišťuje vlastní kontrolní činnost a kterou lze použít v libovolném programu, samozřejmě pod podmínkou dodržení licence. Dalšími komponentami jsou skenovací program `clamscan`, démon `clamd`, klientská aplikace `clamdscan`, "on-access" skener `clamuko`, aktualizátor `freshclam` a poštovní filtr `clamav-milter` (pro poštovní server sendmail).

Existuje i verze pro Windows, kde lze používat také grafické uživatelské rozhraní ClamWin, ale nejsou zde k dispozici všechny funkce programu. Ani uživatelé Mac OS X nepřijdou zkrátka, ClamAV lze používat i zde. Co se týká Linuxu, také tady jsou pro snazší ovládání k dispozici grafická rozhraní (KlamAV, ClamTk).

Detekční schopnosti

ClamAV není jen antivirovým programem, má ve své databázi kromě škodlivého softwaru také vzorky phishingových e-mailových zpráv. To naznačuje, že jednou z hlavních oblastí použití je právě kontrola pošty. Databáze aktuálně obsahuje cca 470 tisíc vzorků, proběhlo již víc než 8700 malých ("denních") a téměř 50 velkých aktualizací.

Důležité samozřejmě není, kolik virů a další havěti program zná, nýbrž jak se osvědčuje při jejich detekci v reálné praxi - včetně toho, jak brzy je schopen detekovat nový škodlivý kód, jak často se vyskytuje planý poplach atd. Se zjištěním, jak si ClamAV stojí, je trochu problém - při testech antivirových programů nebývá zahrnut, takže neexistují prakticky žádné důvěryhodné výsledky.

Na druhou stranu je fakt, že je ClamAV například standardní součástí produktu Mac OS X Server nebo řešení IBM Power Systems, takže lze předpokládat, že si dodavatelé nějaké testy dělali a ohodnotili ClamAV jako dostatečně způsobilý pro takové nasazení.

Co se týká schopnosti detekce v souborech, ClamAV je schopen pracovat s různými druhy spustitelných souborů a dokumentů, s různými formáty e-mailových úložišť a dokáže kontrolovat i archivy (pro některé - např. ZIP nebo RAR - ovšem potřebuje externí podporu), a to i rekurzivně.

Kontrola pošty

Jedním z hlavních úkolů pro ClamAV bývá kontrola e-mailového provozu na serveru. Typicky to funguje tak, že SMTP server přijme zprávu, tu nechá zkontrolovat programem ClamAV na případnou přítomnost virů, a pak s ní nějak dál naloží. Pokud je oním SMTP serverem sendmail, lze využít filtr *clamav-milter*. Obecně se ale většinou používá řešení založené na programu AMaViS (typicky amavisd-new), který rozebere každou zprávu na jednotlivé součásti a ty pak předkládá k virové (zde ClamAV) a spamové (např. Spamassassin) kontrole.

Poštu lze kontrolovat v zásadě dvojím způsobem. Buď běží démon `clamd` a tomu se data předkládají ke kontrole, anebo lze spouštět skenovací program (`clamscan`) vždy na jednotlivé zprávy. Kromě výjimečných případů je vhodnější metoda první, protože není potřeba pokaždé znovu načítat obsáhlou virovou databázi.

V linuxových distribucích to bývá běžně tak, že není potřeba se starat o kooperaci mezi programy AMaViS a ClamAV, konfigurační soubory AMaViSu jsou již připravené pro různé antivirové programy, stačí jen případně změnit parametry, je-li třeba.

Ruční kontrola souborů

Ruční kontrola je nejsnazším způsobem použití programu ClamAV. Jednou z možností je použít grafické rozhraní (např. KlamAV), ale i z příkazové řádky se program ovládá velmi jednoduše. Tady je pár příkladů:

```
clamscan
clamscan divnyprogram.exe
clamscan /home/franta
generator | clamscan -
```

První příkaz zkontroluje všechny soubory v aktuálním adresáři. Druhý provede kontrolu určeného souboru a třetí kontrolu souborů v zadaném adresáři (pouze v něm, ne v podadresářích). Konečně čtvrtý příkaz znamená, že `clamscan` bude přijímat data ze standardního vstupu, kam půjdou přes rouru z programu `generator`. Všechny tyto příkazy provedou standardní kontrolu, tedy s výchozím nastavením.

Pokud potřebujete ovlivnit chování skeneru, je k dispozici řada parametrů, kterými toho lze dosáhnout - například takto:

```
clamscan -r /home/franta
clamscan --move=/tmp/viry
clamscan -i --bell
```

Na prvním řádku je mírná modifikace příkazu pro kontrolu určeného adresáře - v tomto případě bude kontrola rekurzivní, tedy včetně podadresářů. Druhý příkaz přesune infikované soubory do adresáře */tmp/viry*, třetí pak hlásí jen infikované soubory (jinak se hlásí výsledek kontroly každého souboru) a navíc ještě při nálezu infekce pípne.

Kromě použití skeneru `clamscan` máte také možnost předávat soubory ke kontrole běžícímu démonu `scand`, což značně urychluje skenování. Démon ale samozřejmě musí běžet, navíc nelze používat externí programy pro rozebírání archivů a některé parametry nelze nastavovat (démon pracuje podle své konfigurace, uložené obvykle v souboru /etc/clamd.conf). Takto to vypadá:

```
clamdscan
clamdscan divnyprogram.exe
clamdscan /home/franta
clamdscan -m /home/franta
```

Jde o obdobu prvních tří příkazů ukázaných u skeneru `clamscan`. Opět se kontroluje aktuální adresář, resp. zadaný soubor a zadaný adresář. Ovšem pozor - v tomto případě se adresář skenuje vždy rekurzivně. Poslední příkaz ukazuje drobnou modifikaci kontroly. Démon totiž rozlišuje několik různých režimů. V tomto případě se použije tzv. *multiscan*, což znamená, že se kontrola paralelizuje do více vláken (vhodné na systémech s více procesory či procesorovými jádry).

Automatická (plánovaná) kontrola

Automatická kontrola podle plánu se prakticky nijak neliší od kontroly ruční. Lze opět použít buď `clamscan` nebo démon `clamdscan`. Je každopádně žádoucí provádět kontrolu (ať už kterýmkoli způsobem) se sníženou prioritou procesu, vzhledem k procesorové náročnosti, a případně (pokud to jde) též s nižší I/O prioritou.

Samotné spouštění může probíhat prostřednictvím démonu `cron` nebo `anacron`, případně z plánovacího nástroje grafického prostředí. Lze si představit také automatickou kontrolu všech nově vznikajících souborů v určitém adresáři (třeba při FTP uploadu), spouštěnou například programem `incron`.

Kontrola při přístupu k souboru

Antivirové programy se mnohdy používají tak, že kontrolují soubor v okamžiku, kdy ho někdo otvírá (tzv. "on-access" kontrola) - tak mohou zachytit nebezpečný kód dříve, než se stihne spustit. Toto umí i

ClamAV, byť to není úplně triviální.

Problém je totiž v tom, že přístup k souborům řeší jádro, kdežto ClamAV je běžný aplikační program. Řešeno je to tedy tak, že je v jádře speciální modul (Dazuko - původně vyvinutý firmou Avira právě pro účely virové kontroly), který umožňuje antivirovému programu získat řízení v okamžiku, kdy se někdo snaží otevřít soubor. Pak lze provést kontrolu a případně otevření souboru zabránit.

Modul dazuko komunikuje s programem ClamAV tak, že vytvoří speciální zařízení, které si ClamAV otevře. Na straně ClamAV se o toto stará komponenta Clamuko, která vytvoří zvláštní vlákno v rámci `clamd`.

Tento přístup má bohužel své nevýhody. Jednak je potřeba dbát na čisté ukončování démonu `clamd`, navíc autoři ClamAV přímo varují před použitím tohoto řešení na produkčních systémech. Jako vhodnější náhradu doporučují použít na serverech Samba (což bude typický způsob využití takové kontroly) jiné řešení, založené na modulu samba-vscan, kdy se vše provádí v uživatelském prostoru, bez nutnosti něco provádět v jádře.

Existují ještě další zajímavé metody antivirové kontroly při přístupu. Patří mezi ně například mod_clamav (antivirový modul do HTTP serveru Apache) nebo Avfs (*An On-Access Anti-Virus File System* - souborový systém určený pro antivirovou kontrolu).

Grafická uživatelská rozhraní

Pro ClamAV existují dvě grafická uživatelská rozhraní pro Linux: KlamAV a ClamTk. První z nich je určeno pro desktopové prostředí KDE, druhé pro GNOME a další prostředí založená na GTK+. Při přítomnosti příslušných knihoven lze programy samozřejmě spouštět i v "cizích" prostředích.

Program KlamAV lze označit za komplexní řešení. Je v něm totiž prakticky vše, co je při antivirové kontrole potřeba - různé ruční kontroly, automatické testy, kontrola pošty (pro klientský program, např. KMail), správa karantény, aktualizace atd. Všechno se dá snadno "naklikat", možnosti jsou skutečně rozsáhlé. Kdo si rád nastavuje věci podle svého, určitě program KlamAV ocení. Z pohledu českého uživatele je trochu nepříjemné, že je přeložen do češtiny pouze částečně.

Naproti tomu program ClamTk je velmi jednoduchý - umí pouze ručně spouštěné testy a správu karantény, nic víc. Na jednu stranu je to určité omezení, pro rychlé použití (a pro toho, kdo se nerad proklikává složitým GUI) je to ale výhoda. Po stránce českého překladu je na tom přibližně stejně (špatně) jako KlamAV.

Rychlost kontroly

Několikrát jsem se tohoto problému už trochu dotkl. ClamAV je zkrátka pomalý - v porovnání s běžnými antivirovými programy (např. AVG, Avast!, NOD32) až desetkrát. Z toho vyplývají i některá doporučení související s použitím ClamAV.

Pomalost jednak snižuje použitelnost pro on-access kontrolu. Zejména na pomalejších systémech by takové nasazení znamenalo dlouhé čekání při otevírání každého kontrolovaného souboru. Při automatické i ruční kontrole je pak výhodnější kontrolovat co nejvíce souborů najednou, případně využít služeb démonu - zdaleka nejpomalejší (jednotky až desítky sekund) je totiž načítání virové databáze, proto je žádoucí tuto operaci co nejvíc eliminovat.

Svobodný, použitelný, schopný, ale pomalý

Antivirový program ClamAV je vynikající už tím, že je to svobodný software, který nikoho neomezuje v používání. Odpadá tak nutnost hlídat, zda není vyčerpán počet licencovaných e-mailových schránek či zda se za týden nepřestane aktualizovat virová databáze kvůli vypršení zaplaceného období.

Kvalitu detekce je vzhledem k chybějícím informacím těžké posuzovat. Na základě vlastních zkušeností z tříletého nasazení na poštovním serveru mohu říct, že nevím o jediné infikované zprávě (počítám jen běžný malware, nikoli phishing), která by prošla skrz filtr - současně vím o případech zpráv, které ClamAV správně zachytil jako infikované, zatímco většina ostatních antivirových programů je ještě neznala a propustila je. Někdo jiný může mít samozřejmě zkušenosti odlišné. Pomohly by objektivní testy, pokud by je někdo udělal (resp. do běžných testů ClamAV zahrnul).

Hlavní pole působnosti programu ClamAV bude právě u kontroly pošty, kde mnohdy nevadí pomalost, resp. je více než bohatě vykoupena přínosy ClamAV. Též není problém používat ClamAV pro plánované kontroly souborů, u který také nevadí, když budou trvat poněkud déle. Naopak, kdo by rád používal kontrolu při přístupu, měl by se raději poohlédnout jinde - ClamAV se pro tento úkol příliš nehodí.

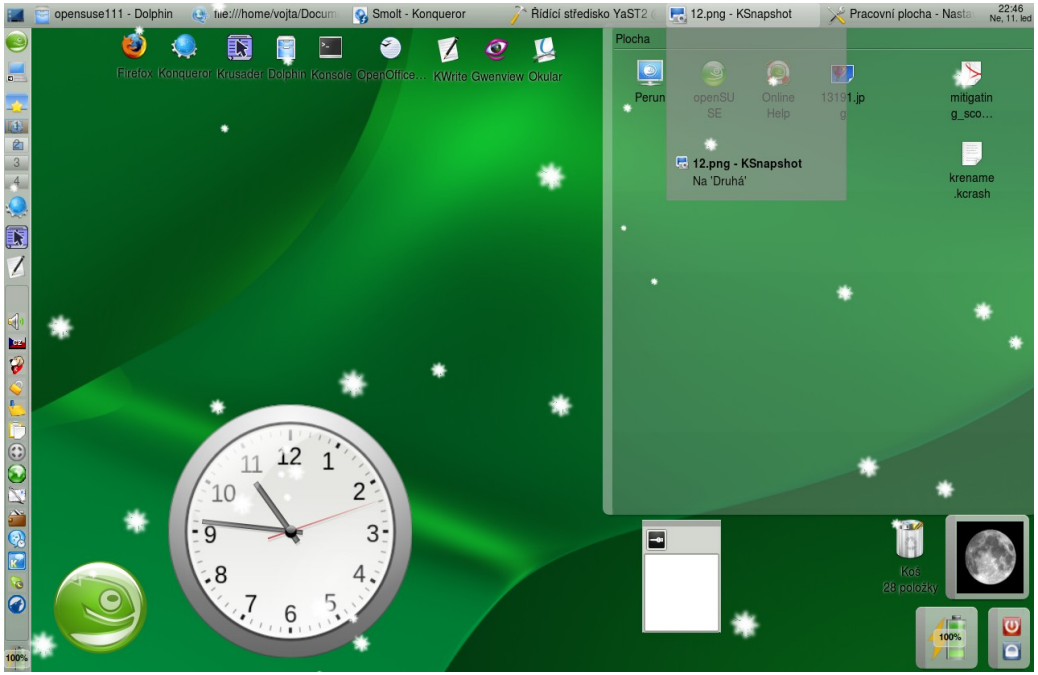

Slečno, chtěl bych vám ukázat nové openSUSE 11.1

Vojtěch Zeisek

http://www.linuxexpres.cz/distro/slecno-chtel-bych-vam-ukazat-nove-opensuse-11-1

Půl rok se opět sešel s půlrokem a je tu nová verze populární linuxové distribuce openSUSE, tentokrát s pořadovým číslem 11.1. Oproti předchozí verzi nepřináší tak revoluční novinky, spíše jen drobnější vylepšení. Novější verze programů, pokračování přechodu na KDE4 apod. Rozhodně však stojí za pozornost. Jak vypadá pohledem běžného uživatele?

Ahoj, tak jsem si koupila ten nový notebook, cos mi radil. Bez systému. Vistu jsem viděla jednou a stačilo mi to. Tak mi tam, prosím, nainstaluj ten tvůj oblíbený Linux. Jak že se jmenuje?

Je to openSUSE, dle mého současného názoru to nejlepší ze světa Linuxu. Chceš se na tu instalaci dívat?

Jasně, aspoň uvidím experta při práci. :-)

No, tak se koukej. Zapnout, strčit DVD, naběhne jednoduché menu. Co myslíš, že bude dál?

Language. Tam si asi vybereme jazyk, ne? A dál jen zvolit instalaci?

Ovšem. Dále nás čeká příjemná licence, že vše je zdarma k volnému užití.

Já jsem čekala jaké to bude dlouhé a složité...

Před rokem to bylo výrazně delší a komplihttp://www.linuxexpres.cz/business/na-vasi-ochranu-antivirovy-program-clamavkovanější. V minulé verzi došlo k několika zásadním změnám instalátoru, které pokračovaly i v této verzi (třeba nový nástroj na dělení disku). Takže instalátor je opravdu jednoduchý a přívětivý, ale stále ti ponechává možnost všechno si nastavit podle sebe, pěkně ručně. Kdyby to bylo ještě jednodušší, jako třeba u Ubuntu, prostě bys párkrát klikla na "Další" a průběh a nastavení bys vůbec ovlivnit nemohla.

To vypadá tak jednoduše, že bych to snad zvládla i sama.

No...

Prosím?!

Úvodní nabídka po nabootování z instalačního média.

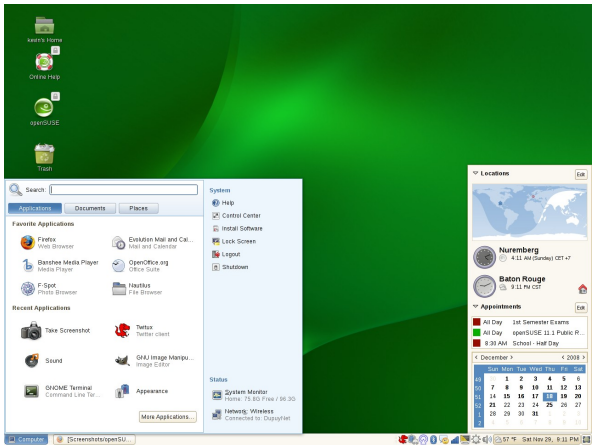

Gnome po instalaci

KDE4 po instalaci

Ovšemže zvládla, vždyť, jak se traduje, kdybys rozsypala zrní kolem Enteru, zvládne to i slepice, ale jen dokud by se nevyskytnul jakýkoliv problém. Třeba s nějakým nestandardním kusem hardwaru. Nebo bys prostě jen zbytečně dlouho zjišťovala věci, které já dávno vím a vyřeším na tři kliky. Ano, je to jednoduché, ale silně se doporučuje, aby to dělal někdo, kdo už o tom něco ví. To máš tak. Já taky umím vařit na úrovni, která mě chrání od smrti hladem, ale s tvým mistrovstvím se to srovnávat nedá.

Aha. A kde bych to všechno měla zjistit?

V případě openSUSE existuje velice kvalitní dokumentace, akorát je psaná jen anglicky a německy.

A musím si to všechno přečíst?

Jistěže ne. OpenOffice.org i Mozillu Firefox znáš, ostatní běžné programy nejsou složitější. Záleží, jak moc velká expertka chceš být. S běžnou prací se seznáš velice rychle.

Mám si vybrat KDE4, nebo GNOME? Co to je? Jaký je v tom rozdíl?

Já osobně používám KDE. Ale je to skoro jedno. Co se ti víc líbí. Linux je motor, KDE a GNOME jsou různé karoserie. Ti, kdo používají KDE, obvykle tvrdí, že je nejlepší a že GNOME nestojí za nic. A naopak.

Tak já si vyberu to KDE4. Jako ty.

Tak. A teď se můžeš chvíli dívat na reklamní obrázky. Instalace bude trvat tak 30 až 40 minut.

Zajímavé. A hezké.

Teď se automaticky nastavuje veškerý hardware.

Jé, už to je. A vypadá to moc hezky. A od vložení DVD za čtyřicet minut. Když jsem viděla bráchu, jak se mordoval s Windows, trvalo mu to půl dne, pořád to restartoval a sprostě nadával. A co teď?

Záleží na tobě. Systém je nainstalován, většina důležitých programů také, takže zbývá pár kliky doinstalovat kodeky pro přehrávání multimédií a máme hotovo.

Hotovo? To jako že všechno funguje samo?

Ano.

Wow!

Tady mimo jiné vidíš kvalitu podpory hardwaru. A s každou verzí se to zlepšuje.

Vážně tedy nic dalšího s hardwarem dělat nemusíme?

My ne. Ale ne vždy je to takhle jednoduché. Většinou pak stačí doinstalovat ovladač z internetu, případně si to nastavit pomocí ovládacího centra YaST.

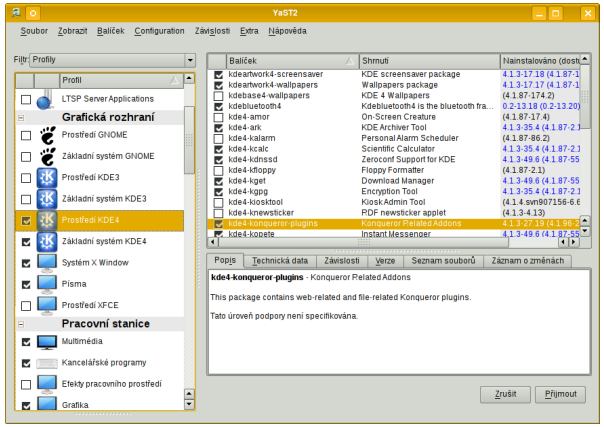

Správa softwaru v podání openSUSE

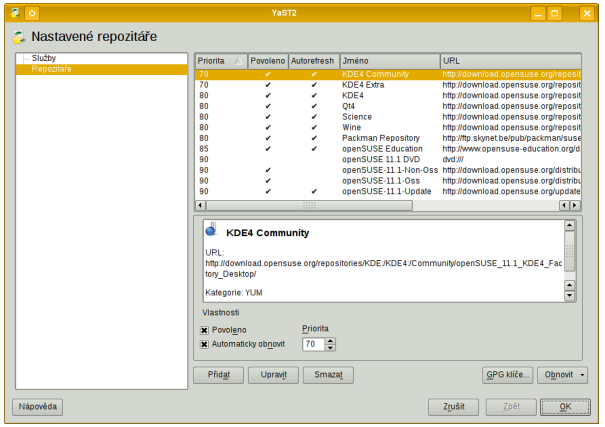

Správa repozitářů v YaSTu.

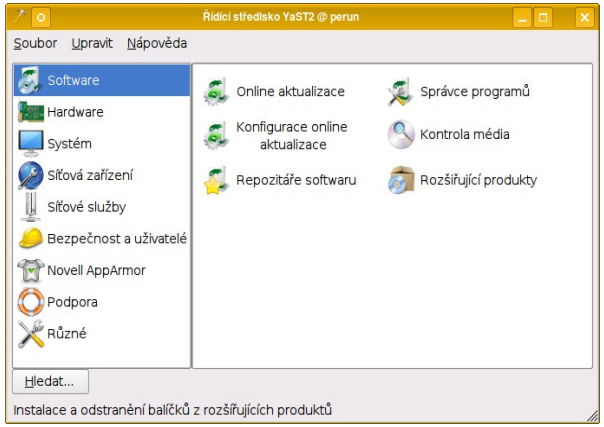

Ovládací centrum YaST ve KDE4; v GNOME a Xfce je ve stylu GTK

Co to je YaST?

To je rozsáhlé ovládací centrum, kde si můžeš nastavit většinu hardwaru a systému. Ale k tomu se dostaneme později. Pro běžnou práci to není potřeba, maximálně tak na instalaci a odebírání programů. V případě potřeby to je velice silný nástroj.

Fajn. A dál?

Teď si nainstalujeme kodeky. Na stránkách openSUSE komunity klikneme na příslušný odkaz a ono se to samo nainstaluje.

A jak to funguje?

Už jsem ti vysvětloval, co jsou balíčky (jednotlivé programy nebo jejich části) a repozitáře (internetové adresáře plné programů, ze kterých si instaluješ, co zrovna chceš). V openSUSE tomu říkají One-Click Install. Tohle funguje jako odkaz na nějaký program nebo skupinu programů. Přidá ti to do systému příslušný repozitář a nainstaluje vybraný software se vším potřebným.

Internet jede sám. Skvělé. Ale co to na mě vyskočilo? Smolt? Co to je?

Smolt je projekt založený jinou linuxovou distribucí, Fedorou. Postupně se zavádí i do dalších distribucí. Jeho cílem se sebrat informace o hardwaru uživatelů - samozřejmě anonymně - aby vývojáři i výrobci měli lepší přehled o tom, co je mezi uživateli populární a na co zaměřit svou pozornost.

Takže bych to měla odeslat?

Bylo by to fajn.

Zatím všechno běží. Vypadá to bezchybně.

Bezchybné není nic. Jádro Linuxu obsahuje odhadem milion řádků kódu. Bylo by divné, kdyby tam nebyla chyba. Ani ostatní programy nejsou výjimkou. Ale vývojáři pracují na jejich odstranění. V tom je velká výhoda linuxového balíčkovacího systému: hlídá jednotlivé programy i integritu celého systému. A upozorňuje na nové verze a opravy chyb. Asi nejtrapnější chyba nového openSUSE dělá potíže při pálení CD a práci s hudebními CD. Důsledek modernizace... ;) Ale oprava je na cestě.

Aspoň, že se o to starají.

Ano. A dobře.

Jaké jsou ty časté problémy s hardwarem?

U notebooků typicky s některými wifi kartami a grafickými kartami od NVIDIA a ATI. O tuhle legraci jsme my, uživatelé Intelu, ochuzeni. Nicméně obvykle stačí kliknout na odkaz, párkrát na Další a je vyřešeno. S každou verzí je to lepší a lepší.

A kde najdu ty repozitáře s dalšími programy?

Jejich přehled je v YaSTu: **Software | Repozitáře software**. Když klikneš na **Přidat | Komunitní repozitáře**, vidíš seznam těch nejběžnějších. Další najdeš na openSUSE wiki anebo můžeš procházet jejich seznam v Build Service, kde se tvoří hotové

balíky. Může se na tom podílet každý.

I já?

Kdyby ses to snad chtěla v budoucnu naučit, tak ano. Ale přeci jenom to je spíše pro odborníky.

No, zatím to nechme. A kde se dozvím další informace o tom systému?

Kromě oficiální dokumentace tu je wiki, fórum, stránky českých příznivců a jejich nové fórum. A spousta dalších velkých linuxových serverů (kde najdeš skoro vše), soukromé blogy apod.

Já ještě pořádně nechápu to KDE4. A zvláště pak plochu.

Tys byla zvyklá na to, že plocha je v podstatě výpis adresáře. Ve KDE4 je plocha spíše jako panel: soubor dynamických prvků. Celému tomu se říká Plasma, jednotlivým prvkům pak plasmoidy nebo widgety. Je to jako Lego. Na panelu i na ploše si můžeš rozmístit cokoliv a jakkoliv. Pokud chceš vidět výpis adresáře Plocha, přidej si na plochu (pravoklik na plochu **Přidat widgety...**) widget Pohled na složku, vyber si složku, kterou chceš a roztáhni si to na kýženou velikost.

Sice to vypadá nezvykle, ale nezdá se to složité.

Přesně tak. Navíc je to i vnitřně provázané. A dobře to vypadá.

Prý to má mít nějaké úžasné efekty...

Najdeš je v N**astavení systému | Pracovní plocha | Efekty na ploše**. Tam si můžeš zaklikat co chceš.

A je to k něčemu dobré?

Kromě vytížení zbytečně rychlých počítačů a grafických karet? No, po pravdě, u většiny mám pocit, že to je dobré tak pro machrování nad uživateli jednoho nejmenovaného konkurenčního systému.

Aha.

Ale abych jim nekřivdil, vývojáři KDE se snaží o jednotný styl celého systému, který bude dobře vypadat a bude dobře použitelný. A myslím, že se to autorům přes počáteční obtíže daří. Krom toho se technologické změny, které za tím celým stojí, i za efekty, snaží o efektivnější využití celého hardwaru, tím pádem i o vyšší rychlost.

A co je to ta přístrojová deska, Dashboard?

Vyvoláš to buď ikonou v panelu nebo pomocí [Ctrl-F12]. Ztmavne vše kromě widgetů plochy. Když potřebuješ přístup k věcem na ploše, ale nechceš minimalizovat okna tlačítkem Zobrazit plochu.

KDE4 vypadá velice moderně.

To ano. Pro některé až příliš. Každopádně je ještě ve vývoji. Občas ještě něco není dotažené, ale je to na dobré cestě a klidně to můžeš bez obav používat.

Proč mají některé programy jako GIMP nebo OpenOffice.org startovací obrazovku ve stylu openSUSE a ne originální?

V některých případech to je snaha o stejná design. Ta nekončí jen startovací obrazovkou, ale i vzhledem ovládacích prvků, ikonkami apod. Samozřejmě ti nic nebrání si to nastavit podle sebe. V případě OpenOffice.org je to tím, že Novell (sponzor openSUSE) není spokojen s rychlostí vývoje kancelářského balíku, a tak založil vlastní linii, Go-oo, která obsahuje různá vylepšení. Novell sponzoruje i celou řadu dalších projektů, nezanedbatelně třeba GNOME.

No, moc ti děkuji. Já si s tím budu hrát a když nebudu něčemu rozumět, ozvu se.

Dobře. Myslím, že budeš spokojená.

Snad tě z mých dotazů nebude bolet hlava.

Neboj. Je to intuitivní, po pár dnech se s tím sžiješ a nebudeš chápat, jak jsi někdy mohla používat něco jiného.

Obrázky instalace a GNOME jsou převzaty ze stránek openSUSE.

Recenze: Ubuntu 8.10 Intrepid Ibex

Jiří Eischmann

http://www.linuxexpres.cz/distro/recenze-ubuntu-8-10-intrepid-ibex

Vydání Ubuntu patří mezi takové události ve světě Linuxu, které přesahují i jeho hranice. Zpravidla se mu věnují i média, která o Linuxu nepíší. Ať se to někomu líbí nebo ne, Ubuntu je dnes nejpopulárnější distribucí, minimálně mezi běžnými uživateli, proto je kolem něj takový rozruch. Nejinak je tomu i při vydání podzimní verze Ubuntu 8.10 Intrepid Ibex.

Lidé, kteří uvažují o tom, zda si nové Ubuntu nainstalovat, vždy zvažují všechna pro a proti. Ať už jsou to ti, kteří běží na starších verzích, nebo ti, kteří by rádi na Ubuntu přešli z jiných systémů. Jarní verze Ubuntu totiž byla ta s delší podporou a uživatelé si ji pochvalují jako spolehlivou. Co navíc tedy nabízí nová verze? V tomto článku bych se chtěl podělit o praktické zkušenosti s třítýdenním používáním Ubuntu a poreferovat o novinkách, které potěší nejednoho uživatele.

Instalace a upgrade

Instalace se prakticky nezměnila. Vylepšen byl pouze nástroj na rozdělení disku, který získal nové náhledy rozdělení disků, které jsou přehlednější a ulehčí tak „krájení“ disku na oddíly, což je vždycky choulostivá operace.

Na svých počítačích jsem prováděl upgrade. Na notebooku jsem přecházel z Ubuntu 8.04 64 bit již tři týdny před vydáním, tedy pár dní po vydání bety, a nutno říci, že se upgrade nepovedl, systém zatuhl při přihlašování, navíc jsem měl zablokovanou síťovou kartu, protože mám tu, kterou vývojové verze nového kernelu poškozovaly. Tudíž mi nebyla platná ani čistá instalace beta verze.

Naštěstí existuje služba Daily build, která nabízí ke stažení obrazy aktuální sestavení Ubuntu, v nichž byl problém se síťovou kartou již vyřešen. Na stolním počítači (32 bit) jsem upgradoval den před vydáním finální verze, upgrade proběhl bez větších problémů. Stejně jako na notebooku se však projevovala chyba, se kterou jsem se po čisté instalaci nesetkal. Systém se při bootování nepříjemně dlouho zasekl na síťových rozhraních.

Vzhled pracovního prostředí

V této recenzi jsem se rozhodl jít od obalu až k jádru distribuce. A výchozí vzhled distribuce lze přirovnat k obalu. Jak praví zkušenosti téměř ze všech odvětví, dobrý obal prodává. Nejinak je tomu i u operačního systému. Linuxové distribuce, a Ubuntu není výjimkou, mají tu výhodu, že vzhled lze výrazně přizpůsobit, což trochu potlačuje důležitost vzhledu výchozího. To ale nic nemění na tom, že je důležitý. Stará se totiž o první dojem a používá se na screenshotech v různých článcích a recenzích, na základě kterých si lidé dělají o systému obraz.

Bohužel v tomto neudělalo Ubuntu od minulé verze ani krůček kupředu. Výchozí vzhled je prakticky totožný s tím, co nabízela jarní verze a významně se nezměnil již dva a půl roku. Přitom o novém vzhledu se mluví již více než rok. Původně měl být součástí již jarní verze, ale kvůli tomu, že nebyl dopracován, byl přesunut na podzim. Jednalo se o hnědooranžové tmavé téma, které však uživatelé odmítli tak výrazně, že bylo staženo ještě před vydáním betaverze.

Staré osvědčené téma Human s opravdu špatným wallpaperem, což uživatelé taktéž odmítli. Proto se zhruba dva týdny před vydáním v aktualizacích objevilo lehce inovované téma, které mělo zajímavě vypadající panely. Celou genezi hledání vzhledu můžete vidět v mém zápisku do blogu. Bohužel se ukázalo, že toto řešení, které je postavené na vložení pozadí do panelu, není dostatečně flexibilní, protože panely nemění vzhled při změně tématu a pozadí nebylo uzpůsobené změnám šířky panelu. Proto bylo toto řešení pár dní před vydáním finální verze opět smeteno se stolu. Výsledkem celého procesu je, že máme úplně stejný vzhled jako v jarní verzi. Pokud vás však tmavé téma zajímá, můžete

ho vyzkoušet. Nachází se mezi záložními tématy v nastavení prostředí.

Prostředí Ubuntu – GNOME

Ubuntu je distribuce založená na prostředí GNOME, takže vždy platí, že většina novinek v Ubuntu pochází Z GNOME. Nyní mohou tvůrci Ubuntu ocenit své rozhodnutí zaměřit se pouze na GNOME, ušetřili si totiž mnoho problémů, které musí řešit ostatní distribuce, přecházející na KDE4. Něco jiného budou asi říkat vývojáři a uživatelé Kubuntu, ale samotné Ubuntu a jeho uživatelé zůstali KDE4 a jeho aplikací víceméně ušetřeni. V případě GNOME 2.24, které se v novém Ubuntu nachází, se nejedná o žádnou revoluci, ale o stabilní a spolehlivé prostředí. Pokud vás zajímá, co nového se v GNOME 2.24 nachází, přečtěte si dvojčlánek, ve kterém se nové verzi tohoto prostředí věnuji detailněji. Zde se zmíním jen o nejdůležitějších novinkách, které mají dopad na uživatele Ubuntu.

Přibyla nová aplikace – kecálek Empathy, který sice zvládá jako jeden z mála volání po Jabberu, ale prakticky je nepoužitelný. Má zatím pouze nejzákladnější funkce a navíc padá téměř pořád. Novým, zajímavým appletem pro panel je Hamster (balíček hamster-applet), můžete si pomocí něj měřit čas, který strávíte nad různými činnostmi. Hamster je také schopen vytvářet výstupy v podobě záznamů a grafů. Další applet pro panel - Deskbar – se dočkal vylepšení, nyní umí počítat a vyhledávat i na Wikipedii. Kompletně nového redesignu se dočkal VoIP klient Ekiga. Kromě nového vzhledu má také podporu nových kodeků videa a protokolu SIP.

Nautilus, který je výchozím správcem souborů v Ubuntu, nyní zvládá více karet v jednom okně. Evolution, který je nejen poštovním klientem, nyní umí psaní zpráv v externím editoru (balíček evolution-plugins-experimental), naopak stále neumí propojení s MS Exchange 2007 (prý v další verzi). Konečně však opravdu funguje propojení na Google Calendar a přibylo k němu i propojení na kontakty v Gmailu. Vylepšený je také grafický konfigurační nástroj Rozlišení obrazovky, pomocí něhož můžete nastavit externí monitor atd. Nyní podporuje XrandR 1.2, který umožňuje nastavit několik monitorů, a změny se projevují okamžitě, není nutný restart prostředí. Bohužel proprietární ovladače NVIDIA a ATI, které se nachází v novém Ubuntu, XrandR 1.2 nepodporují.

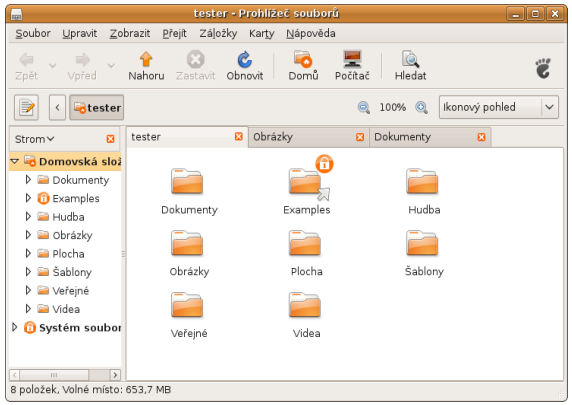

V novém Ubuntu byl také změněn způsob vypínání systému. Samozřejmě nic se nezměnilo na vypínání systému přes nabídku Systém. Pokud jste však byli zvyklí systém vypínat přes červený čtvereček v pravém horním rohu, čeká vás změna. Nyní jej totiž nahradil applet pro rychlé přepínání uživatelů, který kromě klasických voleb Odhlásit, Uspat do paměti, Uspat na disk, Restartovat a Vypnout obsahuje také přepínání do jiných účtů a také do účtu hosta. To je další z novinek v Ubuntu.

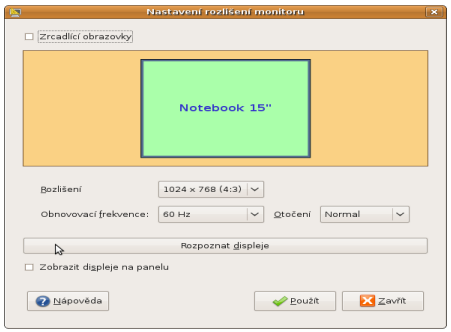

Možná jste se občas dostali do situace, že chcete někomu půjčit počítač, ale nechcete, aby měl přístup k nějakým vašim datům nebo systém jakkoli měnil. Pro tyto účely je tu účet host, který má omezené možnosti a slouží pouze k dočasné práci. Kromě tohoto má applet pro rychlé přepínání mezi uživateli také podporu stavů – přítomen, pryč, zaneprázdněn, odpojen tak, jak je známe z IM programů. S nimi také umí spolupracovat. V případě Pidginu jednosměrně (pokud změníte stav v Pidginu, změní se v appletu) a v případě Empathy dokonce obousměrně (změna stavu v appletu se projeví v klientovi). Pokud by se podpora tohoto rozšířila i mezi další klienty, mohlo by se jednat o zajímavou funkci. Stačilo by nastavit stav jednou a převzaly by ho všechny zapnuté programy, které tuto funkci využívají. Pokud přecházíte ze starší verze, ať už upgradem nebo čistou instalací se zachováním domovského oddílu, systém vám nabídne nahrazení starého appletu za nový. Ve vývojových verzích se na toto nemyslelo a v rohu zůstal starý nefunkční applet pro vypínání.

Software v Ubuntu

Na jaře jsem psal, že základní repozitáře obsahují skoro 25 tisíc balíčků, v této podzimní verzi to je

ještě o tisícovku více a společně s Debianem, se kterým sdílí (od něhož přebírá) značnou část repozitářů, má nejširší nabídku programů. Prakticky každý v nich najde vše, co potřebuje. Stejně jako v minulých verzích, ani nyní Ubuntu neobsahuje proprietární software, takže věci jako ovladače ke grafické kartě, kodeky apod. musíte stále doinstalovat dodatečně, systém se o to ale většinou postará za vás. Nástroj Ovladače hardwaru (dříve Správce nesvobodných ovladačů) má přepracované rozhraní a instalace proprietárních ovladačů je s ním ještě jednodušší.

V jarním vydání se poprvé objevil zvukový server PulseAudio, který podporuje softwarové mixování. Nabízí sice pokročilé funkce jako ovládání hlasitosti jednotlivých aplikací, na druhou stranu zatěžuje procesor, což může být na starších počítačích znát. I když se PulseAudio v tomto od minulé verze zlepšil, stále má problémy s mixováním při běhu programů, jako je Skype. Z tohoto důvodu považuji PulseAudio pro běžné uživatele spíše za negativum než pozitivum. Naštěstí se ho můžete stále jednoduše zbavit. Na rozdíl od minulé verze však nestačí pouze odinstalovat balíček pulseaudio, ale musíte odstranit i nastavení, v Synapticu to je volba Úplně odstranit.

Nové Ubuntu také obsahuje dlouho očekávaný Network Manager 0.7, který výrazně rozšiřuje možnosti připojení. Nyní byste měli v NM bez problémů nastavit připojení nejen drátové a bezdrátové, ale i ADSL nebo mobilní připojení. V Network Manageru už jsou předvolené nastavení pro T-Mobile, Telefonicu nebo Vodafone. Jednoduše už lze nastavit i VPN.

Jak už to bývá, kolem data, kdy se zmrazují repozi

táře vycházející distribuce, vycházejí i nové verze důležitých programů. Někdy se ještě dostanou do distribuce, někdy musí počkat na další verzi. Smůlu má letos OpenOffice.org 3, jehož vývoj nabral zpoždění a vývojáři Ubuntu nabyli dojmu, že finální verze už do vydání distribuce nevyjde. Ona nakonec vyšla dva týdny před, ale nikdo z tvůrců distribuce již nepodlehl žadonění uživatelů. Argumentem bylo, že dva týdny jsou málo na otestování tak důležité části, jakou kancelářský balík je. Naštěstí jde jednoduše doinstalovat, stačí přidat následující zdroj:

```
http://ppa.launchpad.net/openoffice-pkgs/ubuntu intrepid main
```

Podrobný návod naleznete v článku Instalace OpenOffice.org 3 v Linuxu. Používám jej už zhruba dva týdny a setkal jsem se jen s drobnějšími problémy. Nový Oo.org se do distribuce nevešel, ale GIMP 2.6, který vyšel také nedávno, štěstí měl a v Ubuntu 8.10 jej naleznete.

Naprosto mimo zájem veřejnosti se v Ubuntu objevila grafická nadstavba pro firewall jménem uwf. Ten byl v minulé verzi vybrán jako výchozí. Bohužel neměl žádnou grafickou nadstavbu, omezené možnosti a velmi nedostatečnou dokumentaci. Guwf umožňuje velmi jednoduše naklikat základní pravidla firewallu.

Velkou změnou, která částečně ovlivní i uživatele Ubuntu, je přechod z KDE3 na KDE4. Snad každý uživatel GNOME používá aspoň jednu jedinou aplikaci z KDE. V nové verzi distribuce se tak setkáte s novými verzemi celé řady programů, které byly přepsány do Qt4. Jednou z výjimek, a musím dodat bohudík, je Amarok, který se v distribuci nachází ve verzi 1.4. Některé distribuce Amarok 2 již zahrnují do nových verzí, ač je stále ve fázi vývoje. Zkoušel jsem jej do Ubuntu nainstalovat a po půl hodině jsem se musel s pokorou vrátit ke staré verzi.

Drobnosti

Šifrovaná složka

Další praktickou novinkou je šifrovaná složka v domovském adresáři, která se jmenuje Private (Soukromé). Nabízí tak jednoduchou cestu, jak si chránit citlivé data. Při instalaci byste měli být dotázáni, zda chcete tuto funkci aktivovat, poté musíte zadat heslo, kterým bude přístup do složky chráněn. Nemusíte tedy mít šifrovaný celý disk, stačí, když do složky Private nakopírujete data, která

nechcete, aby přišla do rukou někoho jiného. Abych pravdu řekl, tak si nejsem jistý, jestli se to s touto funkcí myslí v Ubuntu vážně. Ani při jednom upgradu mi nabídnuta nebyla, při standardní instalaci RC verze také ne. Narazil jsem na ni pouze při instalaci alternate verze.

Instalace doporučených závislostí
Správce softwaru má trošku jiné výchozí nastavení než v minulé verzi. V souladu s Debian Policy Manual jsou kromě přímých závislostí s balíčkem instalovány i tzv. doporučené závislosti, které sice nejsou nutné pro běh programu, ale můžou se hodit. Pokud se vám toto chování nelíbí, můžete ho natrvalo vypnout nastavením `APT::Install-Recommends` v souboru `/etc/apt/apt.conf`.

DKMS (Dynamic Kernel Module Support)
Tento nástroj vyvinula společnost DELL, aby si usnadnila distribuci ovladačů, které nejsou součástí jádra. Asi každý, kdo někdy upgradoval jádro, se setkal s problémy, které způsobovaly ovladače. DKMS tyto problémy řeší. Dokáže totiž po aktualizaci jádra automaticky přeložit ovladače. Od verze 8.10 je DKMS výchozí součástí distribuce.

Lokalizace
Lokalizace nového Ubuntu je jako již tradičně velmi dobrá. Samotné GNOME je prakticky kompletně přeloženo a nástroje specifické pro Ubuntu jsou v drtivé většině případů přeloženy taky. Během vývojových verzí však Ubuntu mělo s lokalizací problémy. Často se stávalo, že zůstaly nepřeložené celé aplikace. Postupně se to zlepšovalo, ale i nyní občas narazím na řetězce, které jsou v upstreamu a jiných distribucích prokazatelně přeložené.

Jádro a hardwarová podpora

Ubuntu 8.10 obsahuje jádro 2.6.27, které je považováno za velký skok v podpoře hardwaru. Tuto skutečnost mohu potvrdit, nové jádro dokázalo vyřešit poslední detaily podpory mého notebooku a nyní můžu říct, že jej podporuje ze 100 %.

Na druhou stranu jsem se nikdy nesetkal s tolika problémy jako tentokrát. Nebudu zde zmiňovat chybu, která ničila síťové karty s ovladačem e1000e, protože problém byl vyřešen dávno před vydáním ostré verze Ubuntu. Narazil jsem však na další problémy. Ovladač mé síťové karty způsobuje při připojení do šifrované sítě kernel panic, což je dost nepříjemná chyba. Bohužel kernel panic se začal objevovat i na druhém počítači, který má úplně jiný hardware, což už mě docela rozladilo, protože jsem se nikdy za ty roky, co Linux používám s podobně nepříjemnými problémy nesetkal.

Na notebooku se mi také stávalo, že se systém po návratu ze šetřiče obrazovky nebo z vypnutého monitoru již neprobudil, našel jsem jen totálně zamrzlý X server s wallpaperem a ničím jiným. Toto se mi pravděpodobně podařilo eliminovat parametry noapic a nolapic při bootování.

Když už jsem u těch problémů, tak po aktualizacích, pár dní před ostrou verzí, mi systém odmítl nabootovat kvůli problému s uuid, který nepostihl pouze mě. Takovýto problém v téměř finální verzi mě docela překvapil. Zhoršení také pozoruji při připojení do šifrované sítě (konkrétně Eduroam, který je na většině vysokých škol). Kromě pravidelného kernel panic mám problémy i se signálem. Pokud nesedím přímo pod AP, mám problém se vůbec připojit, v minulé verzi to bylo mnohem lepší.

Pozitivně naopak hodnotím zlepšení podpory grafické karty (mám X3100) a výkonu 3D desktopu, na rozdíl od minulé verze nezaznamenávám prakticky žádné vytěžování procesoru při přehrávání filmů a náročnějších efektech, vše je naprosto plynulé.

Nové Ubuntu celkovým pohledem

Z celého článku lze vycítit, že mé dosavadní zkušenosti s Ubuntu 8.10 Intrepid Ibex nejsou zrovna pozitivní. Musím se přiznat, že jsem prošel několika stádii. Zpočátku jsem byl z distribuce opravdu nadšený, protože již měsíc před vydáním se v ní pracovalo perfektně. Když vzpomenu na Gutsyho, kde ještě čtrnáct dní před vydáním padaly aplikace jako hrušky, musím říct, že se Intrepid chová velmi dobře.

Bohužel problémy, které popisuji v předchozím odstavci, mi dobrý pocit z nového Ubuntu zkazily. Jedna věc je, když vám spadne aplikace, a druhá, když systém vytuhne tak, že pomůže jen tvrdý restart. A když se s takovými problémy setkám na dvou zcela odlišných počítačích, tak mi z toho vychází, že mám buď obrovskou smůlu, nebo není nové Ubuntu zdaleka tak bezproblémové jako jarní vydání - Hardy Heron.

Jaké je tedy mé doporučení pro ty, kteří uvažují o přechodu na novou verzi? Pokud je váš hardware dobře podporován a nutně nepotřebujete některou z vlastností nové verze, klidně ještě nějaký čas zůstaňte na verzi 8.04, která má prodlouženou podporu a je odladěná.

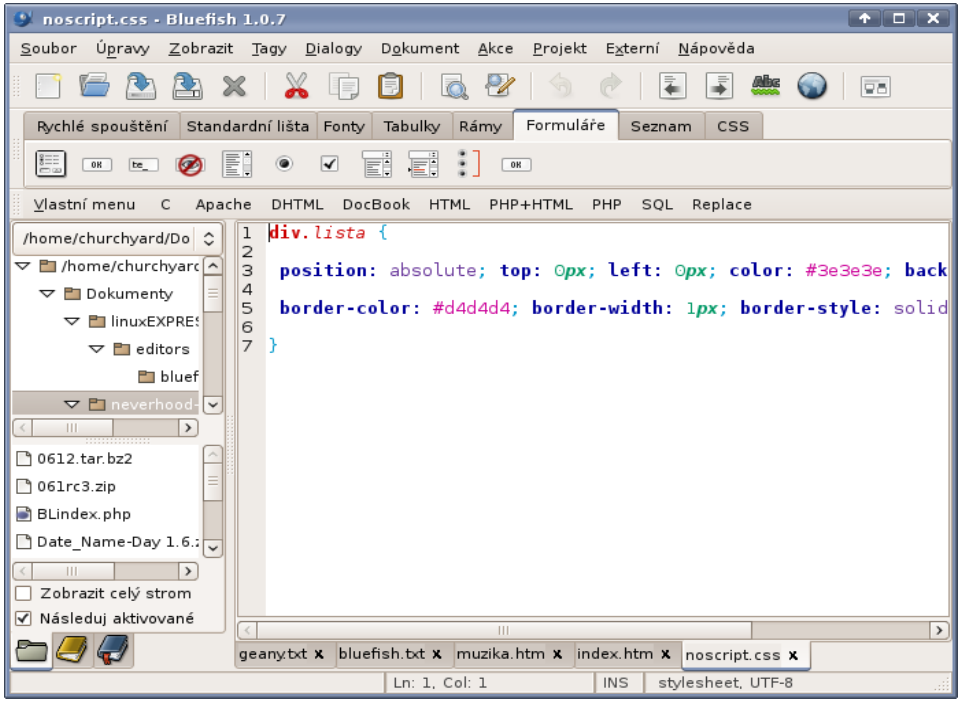

Bluefish: HTML editor pro GNOME, Xfce a pro vás

Miroslav Hrončok

http://www.linuxexpres.cz/software/textove-editory/bluefish-html-editor-pro-gnome-xfce-a-pro-vas

Bluefish je velmi užitečný editor určený především pro vytváření webových stránek. Jeho hlavními výhodami jsou proto perfektní nástroje pro kódování v jazycích HTML, CSS nebo PHP, ale příjemně se v něm pracuje i s jinými zdrojovými kódy.

Tento editor používá rozhraní GTK a je závislý na některých součástech prostředí GNOME. Autoři aplikace, Olivier Sessink a Chris Mazuc, nejdříve nazývali aplikaci pracovně Thtml editor. Když poté Neil Millar, který se ke dvojici připojil, vytvořil pro tento editor logo s modrou rybou, změnil se název na Bluefish.

Bluefish byl vytvořen jako editor HTML dokumentů a to dost ovlivňuje jeho vzhled. V horní části okna se nachází mimo klasických nástrojových lišt s ikonami pro funkce textového editoru také speciální HTML lišta. Ta obsahuje ikony, které vkládají do textu různé HTML tagy. Samozřejmostí je aplikace na označený text. Lišta je rozdělená do kategorií, a tak má na textový editor celkem netradiční přepínání fungující na bázi panelů. Pokud tedy právě pracujete například s tabulkou, přepnete se na liště na panel *Tabulky* a máte k dispozici deset tlačítek pro tagy tabulek. Příjemné je vytvoření celé tabulky pomocí dialogového okna.

Podobně můžete pracovat například s prvky formuláře nebo s formátováním textu. Nejzajímavější je ale první panel HTML lišty: *Rychlé spuštění*. Při prvním spuštění na něm nenajdeme nic. Je to taková osobní lišta často používaných tlačítek, které na ni můžete přidat tak, že pravým tlačítkem myši kliknete na oblíbenou ikonu a zvolíte jedinou možnost z nabídky, totiž přidání do lišty rychlého spuštění. Manipulace s přidanými ikonami probíhá obdobně. Nabídka pravého tlačítka obsahuje kromě možnosti odstranění z lišty také možnost posouvání. Pokud je ale na liště velký počet ikon, užijete si s posouváním velkou zábavu. Možnost měnit pořadí ikon přetáhnutím myší bohužel chybí.

Velmi užitečnou a často chválenou funkci najdete

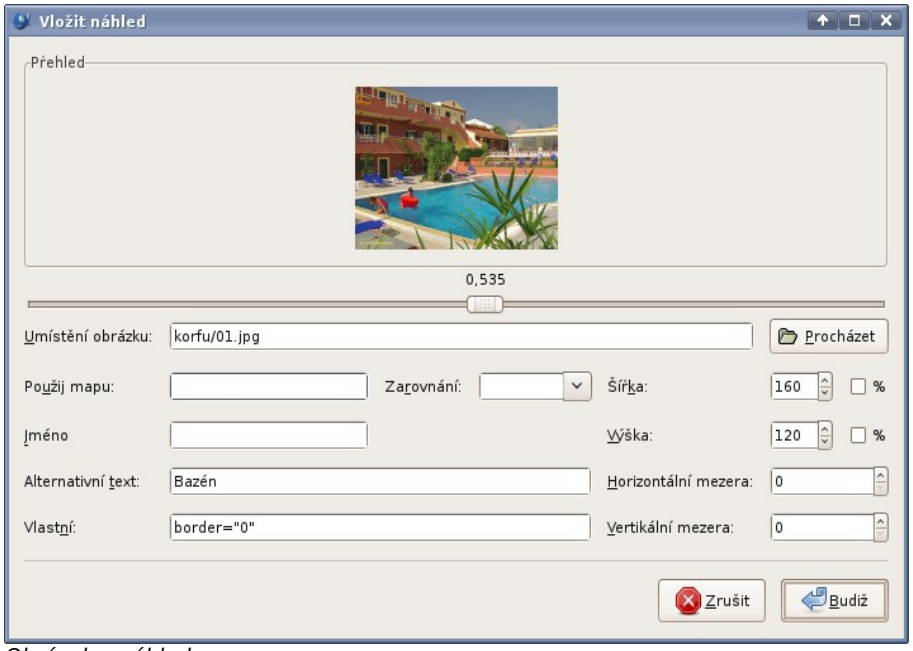

Obrázek s náhledem

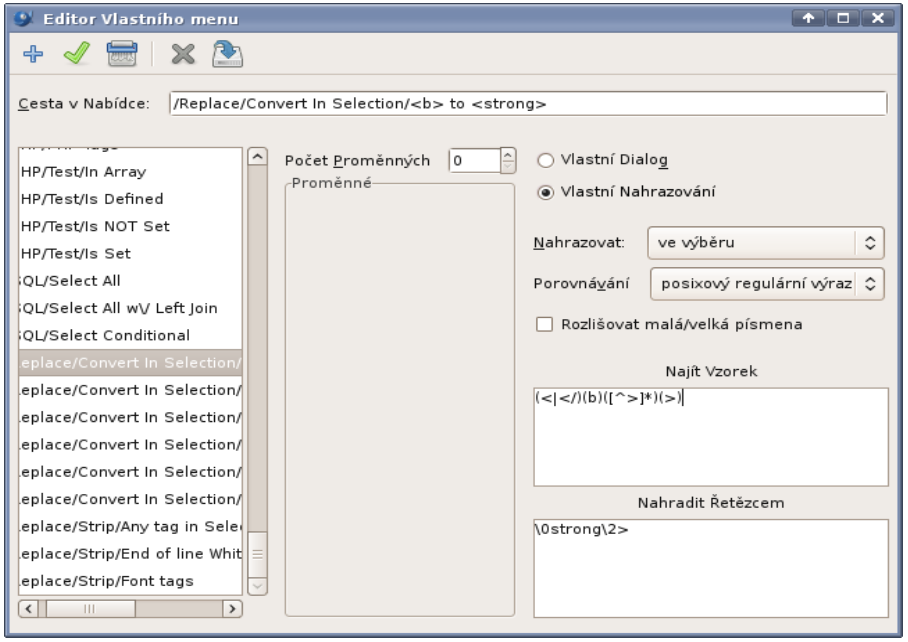

Přidání nového nahrazování

na standardní liště. Jedná se o přidávání obrázku s náhledem. Pomocí dialogového okna vyberte obrázek, nastavte velikost náhledu a hotovo. Bluefish soubor s náhledem sám vytvoří a na stránku vloží HTML kód.

Po uzavřená tohoto dialogového okna vznikne jeden nový soubor s náhledem a do dokumentu se vloží tento kousek kódu:

```
 <a href="korfu/01.jpg"><img
src="korfu/01_thumbnail.png" width="160"
height="120" alt="Bazén" border="0"
/></a>
```

Kromě HTML tagů, které lze přidat prostřednictvím HTML lišty, lze do textu vkládat také entity mnoha znaků, konkrétně z menu *Tagy*. Velkou výhodou je, že tagy v tomto menu mají klávesové zkratky, které lze velmi jednoduše měnit, podobně jako například v Thunaru, tedy stisknutím požadované kombinace kláves při najetí kurzoru myši na položku. Oblíbené tagy tak nemusíte hledat v liště, ale stačí si pamatovat klávesovou zkratku. Můžete si tak například k nedělitelné mezeře nastavit zkratku [Ctrl+mezerník] a používat ji stejně jako v OpenOffice.org.

Mezi otevřenými soubory lze přepínat pomocí oušek panelů, která jsou ale zobrazena pod prostorem k úpravě dokumentu. Často se mi proto stávalo, že jsem místo dokumentů přepínal HTML lištu. Naštěstí lze v nastavení přesunout lištu s panely nahoru, případně na stranu, pokud vám vyhovuje vertikální uspořádání. Je vhodné především proto, že HTML lišta si z výšky okna "ukousne" opravdu velký díl. Navíc hned pod HTML lištou se nachází *Vlastní menu*. Je to menu ústřižků kódu a uložených nahrazování. Pomocí první nabídky v něm ho můžeme spravovat.

Pokud chcete přidat například nahrazování všech tagů <b> za , můžete ho efektivně opsat podle výchozího dostupného nahrazování tagů <td> za <th>. Poté je potřeba změnu přidat jako nové nahrazování kliknutím na ikonu se symbolem + a změny zapsat tlačítkem pro uložení. Ač rozhraní pro úpravu vlastního menu vypadá dosti stroze, jde o velmi příjemné ovládání, pokud chcete najednou

uložit více druhů podobných ústřižků nebo nahrazování.

V první nabídce vlastního menu se kromě správce této nabídky nachází také položka *Reset*, která smaže uživatelské úpravy nabídky. Bez upozornění nebo dotazu. To mi nepřijde příliš praktické, pokud se uživatel například omylem překlikne, může přijít o svoji specifickou nabídku během velmi krátké chvilky. Položkám ve vlastím menu jdou ale také nastavovat klávesové zkratky, stejně jako položkám v normálním menu, což je velice praktické. Škoda je, že klávesové zkratky nefungují, pokud lištu pomocí menu *Zobrazit* schováte.

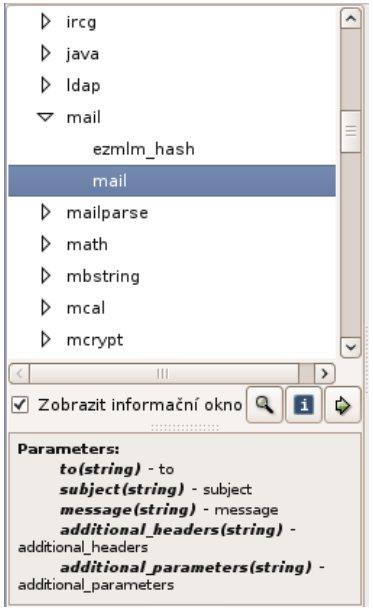

PHP funkce v postranním panelu

Po levé ruce se nachází velmi užitečný postranní panel. Kromě normálního procházení souborů poskytuje například seznam PHP funkcí, takže nemusíte při programování v PHP prohledávat například php.net. Informace jsou stahovány z internetu a můžete je kdykoli aktualizovat přes nabídku pravého tlačítka myši. Výhodou je možnost přidat do otevřeného souboru funkci pomocí dialogu případně přímo poklepáním na název funkce. Kromě PHP funkcí obsahuje postranní panel i CSS vlastnosti nebo funkce Pythonu.

Pokud si chcete prohlédnout napsaný HTML dokument, otevíráte ho ve webovém prohlížeči. Tento postup ulehčuje menu *Externí*, které umožňuje otevírat aktuální soubor pomocí jiných aplikací. Menu bohužel obsahuje prohlížeče jako Mozilla a Netscape, ale je možné ho upravit v nastavení programu, v části *Externí programy*.

Velmi příjemná je kontrola pravopisu. Spustíte ji pomocí menu *Dokument*, nebo ikony v nástrojové liště. Dokáže ignorovat HTML tagy, a tak je možná kontrola HTML souborů bez nepříjemného upozorňování na anglická slova. Většina v článku uvedených vlastností je pro Bluefish specifická, vzhledem k tomu, že jde o HTMl editor. Proto jsem nepsal o velkém množství dobrých vlastností, které má jako textový editor.

Bluefish zvládá práci se soubory v různém kódování, nahrazování pomocí regulárních výrazů, upravování pravidel pro zvýrazňování syntaxe, automatické uzavírání XML tagů, počítání slov a znaků a mnoho dalších věcí, které jsem hodnotil u jiných editorů.

Bluefish toho umí opravdu hodně a pro někoho, kdo vyvíjí především webové aplikace, jde o skvělou volbu textového editoru. Nějakou dobu je potřeba si na něj zvykat, ale poté jde rozhodně o návykový editor. Svými funkcemi mi připomíná WYSIWYG editory, ale přitom jde o editor zdrojového kódu, takže nad ním poskytuje maximální kontrolu. Několik věcí jsem hodnotil mírně negativně, ale šlo o drobné nepříjemnosti. Na závěr dodávám, že česká lokalizace tohoto editoru mi na některých místech nepřišla příliš přirozená a musel jsem si pojmy překládat do angličtiny, abych pochopil, o co jde.

Tři důležité rady pro uživatele Ubuntu - heslo, firewall, služby

Vojtěch Trefný

http://www.linuxexpres.cz/praxe/tri-dulezite-rady-pro-uzivatele-ubuntu-heslo-firewall-sluzby

Z množiny častých dotazů uživatelů Ubuntu jsme vybrali tři otázky a nabízíme jejich řešení. Dozvíte se, co máte dělat, když zapomenete heslo, jak si ochránit počítač pomocí firewallu a jak si start systému zrychlit vypnutím nepoužívaných služeb.

Zapomněl jsem heslo - co mám dělat?

Zapomenutí hesla je jistě nepříjemná věc, ale naštěstí celkem jednoduše řešitelná. Pokud jste své heslo již zcela nenávratně zapomněli, neexistuje sice žádná možnost, jak toto heslo získat zpět, ale existuje relativně jednoduchá cesta, jak jej změnit.

Při každém startu počítače se vám zobrazuje nabídka zavaděče Grub, jenž vám umožňuje vybrat, který z nainstalovaných operačních systémů má být spuštěn. Pokud si tuto nabídku prohlédnete pozorněji, zjistíte, že Ubuntu zde nemá vyhrazenu jen jedinou řádku, ale hned několik. Právě jedna z těchto řádek, které jsou zde zdánlivě "navíc" vám nyní pomůže. Zvolte řádku označenou jako Recovery Mode (standardně jako druhá v pořadí). Tato volba slouží k opravě poškozeného systému a umožní vám také jednoduše změnit heslo.

Pokud máte na svém počítači nainstalováno Ubuntu jako jediný operační systém, výše zmíněná tabulka s nabídkou se vám nezobrazuje - systém předpokládá, že s jediným nainstalovaným systém možnost volby není potřeba a nabídku skrývá - pro její zobrazení musíte po startu počítače stisknout klávesu [Esc].

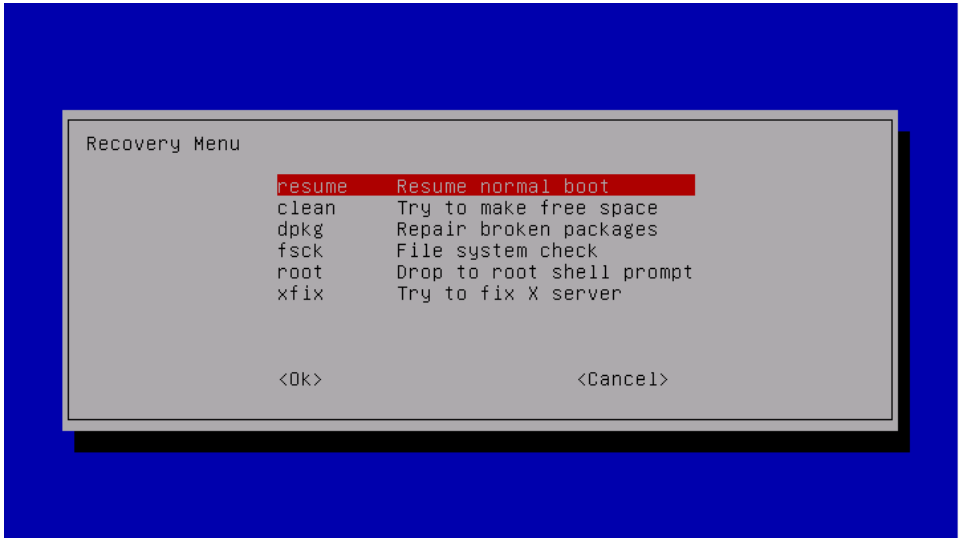

Nabídka opravy a obnovy systému

Recovery Mode je v podstatě standardní spuštění Ubuntu s jediným rozdílem - nedochází ke spuštění grafického prostředí, proto ani během načítání systému neuvidíte grafické logo Ubuntu s ukazatelem stavu načítání, ale podrobný textový výpis, a po skončení načítání vás uvítá nabídka opravy systému.

Ze zobrazené nabídky vyberte předposlední volbu

označenou jako *root - Drop to root shell prompt*. Systém vás v textovém režimu přihlásí jako roota (správce systému). Root má právo měnit hesla všech uživatelů a nyní tedy stačí použít příkaz (za *uživatel* samozřejmě dosaďte jméno uživatele jehož heslo chcete měnit) `passwd uživatel` dvakrát zadat nové heslo a jste hotovi. Nezapomeňte, že pracujete v textovém prostředí a při vyplňování hesla se nezobrazují zástupné znaky (hvězdičky) a může se tedy zdát, že vyplnění hesla nefunguje.

Po změně hesla už se stačí jen pomocí příkazu `exit` vrátit k již dříve zobrazené nabídce a zvolit první volbu *resume - Resume normal boot*, která spustí klasické přihlašovací okno.

Jak si mám nastavit firewall?

Prvními dvěma aplikacemi, po kterých se začátečníci, navyklí ze systémů MS Windows, v Ubuntu často shání, jsou antivirus a firewall. Zatímco ten první je holou zbytečný, sháňka po firewallu může mít své opodstatnění - na serverech je nezbytností, ale své místo může mít i na osobním počítači.

V Ubuntu naleznete již v základní instalaci (od vydání Ubuntu 8.04 Hardy Heron) firewall UFW (Uncomplicated Firewall, tedy česky *nekomplikovaný firewall*). Již z názvu UFW se tedy může zdát, že se bude jednat o uživatelsky velmi přívětivý nástroj. Bohužel tomu tak není. Tvůrci UFW se tímto názvem určitě nesnažili nikoho ošálit - správce serveru, který pomocí UFW vše nastaví několika jednoduchými příkazy, s nimi určitě bude souhlasit, ale podobného souhlasu se těžko dočkáme od uživatelů, kteří při pouhém pomyšlení na práci v příkazové řádce dostávají třesavku.

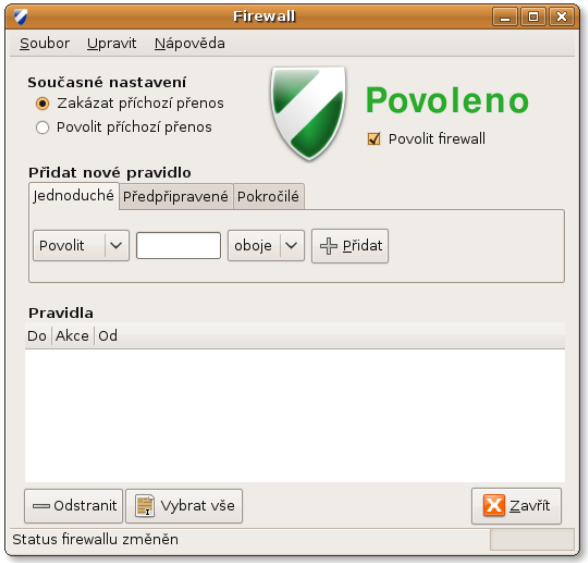

Hlavní okno nástroje GUFW

Pro použití na osobním počítači je mnohem vhodnější GUFW - grafická nadstavba pro Uncomplicated Firewall, která sice není v základní instalaci, ale protože se nachází ve zdrojích softwaru pro Ubuntu, není instalace nikterak obtížná (popis instalace softwaru v Ubuntu by vydal na samostatný článek, pokud tedy nevíte co a jak, doporučujeme navštívit Ubuntu Wiki). Po úspěšné instalaci pak GUFW můžete spustit z nabídky Systém | Správa | Firewall Configuration.

Protože je firewall ve výchozí konfiguraci vypnut, musíte ho napřed povolit pomocí volby *Povolit firewall*, jak můžete vidět na obrázku. Nyní už můžete přejít k nastavení firewallu. Ve výchozím stavu je firewall nastaven pro ignorování všech nevyžádaných příchozích spojení - toto pravidlo je doporučené a pro většinu systémů zcela dostačující. Pokud chcete nastavovat další specifická pravidla, máte možnost tak učinit pomocí dialogu *Přidat nové pravidlo*. S největší pravděpodobností ale další vlastní pravidla nebudete potřebovat.

> Možná vás teď napadlo, že aby firewall dobře "fungoval", bude ho potřeba spouštět při každém startu systému. Není tomu tak - UFW (ani jeho grafická nadstavba) totiž ve skutečnosti žádný firewall není. "Pravý" firewall se skrývá přímo v jádře systému pod názvy iptables a netfilter a spouští se automaticky již při zavádění systému. Nástroje jako UFW a další slouží pouze k definici pravidel a z toho plyne, že je stačí spustit pouze jednou, vše nastavit a dále se nestarat (leda v případě, že by bylo potřeba některá nastavení změnit).

Které služby mohu vypnout

Většina uživatelů by ráda měla systém k dispozici nejlépe okamžitě po stisknutí spínače na počítači (nebo ještě dříve). Ačkoli se vývojáři snaží seč mohou a start systému je v každém vydání o něco rychlejší, než v tom předchozím, je zde několik možností, jak systém ještě trochu popohnat.

Při startu systému se kromě nezbytných součástí spouští také tzv. služby - další nástroje, démoni atd. Protože je Ubuntu určeno široké veřejnosti s různými potřebami, je těchto spouštěných služeb celkem dost a může se stát, že některou z nich nepotřebujete nebo nevyužíváte a jejím vypnutím si pak o něco urychlíte start systému.

Přímo v základní instalaci máte jednoduchý nástroj, který vám umožní některé přebytečné služby vy-

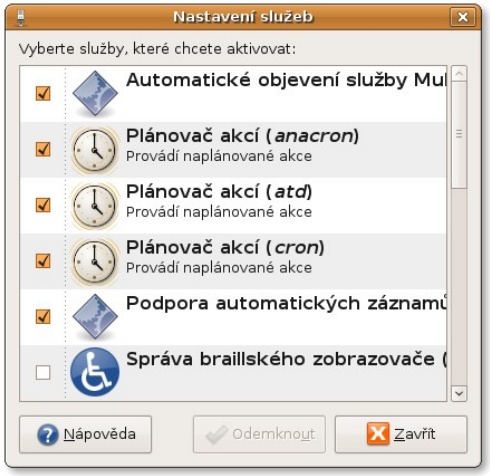

Nastavení služeb

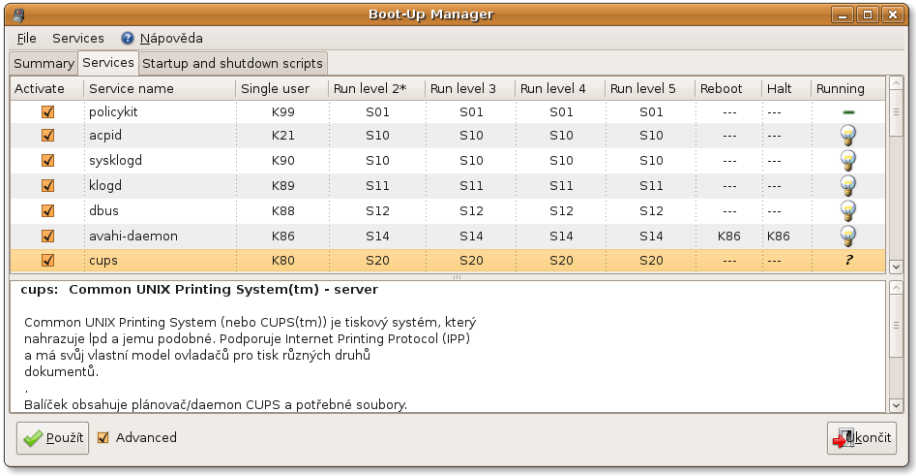

BootUp Manager - pokročilý nástroj pro správu služeb

pnout. Naleznete v nabídce Systém | Správa | Služby a po použití tlačítka *Odemknout* a zadání hesla získáte přístup k jejich úpravě. O tom, které vypnout můžete ale až později.

Mnohem větší volnost v nastavení služeb vám dá až „profesionálnější“ nástroj BootUp Manager, který sice nenaleznete ve výchozí instalaci Ubuntu, ale protože se nachází ve zdrojích softwaru pro Ubuntu, není instalace nikterak obtížná. Po úspěšné instalaci pak BootUp Manager můžete spustit z nabídky Systém | Správa | BootUp Manager. Ovlání BootUp Manageru je stejně intuitivní jako u předchozího nástroje.

Nyní už se podíváme na jednotlivé služby, které je možné vypnout. U obou předešlých nástrojů jsou služby pojmenovány dvojím způsobem - vysvětlujícím opisem a jednoslovným názvem, který používá systém. Protože opisný název je dlouhý a navíc se u obou nástrojů liší, použijeme zde název jednoslovný (systémový).

- acpid, acpi-support, apmd, laptop-mode - slouží u přenosných počítačů ke správě napájení a šetření baterie - můžete vypnout, pokud nemáte notebook
- bluetooth, bluez-utils - správa bluetooth zařízení - pokud tato zařízení nepoužíváte, můžete vypnout
- brltty - podpora zobrazovacího řádku Braillova písma - pokud toto zařízení nepoužíváte, můžete vypnout
- cups, hplip - podpora pro tiskárny - pokud nepoužíváte tiskárnu, můžete vypnout
- hotkey-setup - podpora speciálních tlačítek na noteboocích - pokud nemáte notebook, můžete vypnout
- rsync - podpora synchronizace adresářů se serverem - pokud toto nepoužíváte, můžete vypnout
- usplash - zobrazení grafické obrazovky při načítání systému - můžete vypnout, pokud nechcete zobrazovat

Za žádných okolností **NEVYPÍNEJTE** následující služby: dbus, hal, halt, klogd, makedev, reboot, sendsigs, single, sudo, udev. Jejich vypnutí může vést k velmi vážnému poškození systému.

> Většina služeb je velmi rozumně popsána a není problém odhadnout jejich funkci, takže lze "selským rozumem" rozhodnou o jejich potřebnosti. Vždy ale platí, že pokud máte jen stín pochybnosti, raději nechte vše tak, jak je.

Applety, desklety – vylepšete si desktop

Vlastimil Ott

http://www.linuxexpres.cz/software/applety-desklety-vylepsete-si-desktop

Malé monofunkční programy zobrazované na ploše již nejsou žádnou novinkou a jejich první nesmělé návrhy bychom zcela jistě našli v deníku Járy Cimrmana, který si zcela jistě také poznamenal, že by měly být vzdušné, lehké jako pírko a měly by se po ploše vznášet, ba dokonce létat.

Právě proto má mnoho těchto malých programů ve svém názvu slovo -let: desklet, applet, screenlet. Jednotu slova kazí jen Google Gadgets a nové plasmoidy z KDE4, které odkazují na budoucnost. Jaký je mezi nimi tedy vztah?

Téměř žádný - jedná se pořád o stejný koncept. Na pozadí je spuštěn hlavní program, který se stará o běh drobných aplikací roztroušených po ploše (či panelu). Zatímco dříve se jednalo jen o plochu, s příchodem KDE4 se koncepce desktopu mění a mezi tyto aplikace se řadí jak pracovní plocha, tak hlavní nabídka – souhrnně Plasma. Nastiňme si, jak se věci měly a mají.

Evoluční fáze nula - applety na panel

Ještě než se zaměříme na klasické desklety, tedy applety na plochu, zmiňme klasické applety na hlavní panel. Má je každé prostředí a jejich hlavním znakem je, že mohou existovat pouze ve spojení s běžícím prostředím a jeho součástí, tedy panelem. Applety lze přidat přes kontextovou nabídku, kde najdete položku Přidat na panel. Typickými zástupci jsou hlavní nabídka, rychlé spouštění programů, hodiny, přepínač ploch, správce úloh, tlačítko pro vypnutí systému, zatížení systému, počasí, rychlé hledání na internetu atd. Atp.

Panel je obvykle "uzavřen" systémovou oblastí (systray), v níž zobrazují své ikony běžící programy. Bývá to ovládání hlasitosti, správce napájení, správce aktualizací, Jabber klient, Skype, rozlišení obrazovky a desítky dalších možných obyvatel.

Forma: binární
Kde získat: zdroje distribuce
Vývoj: v závislosti na vývoji prostředí

Po nějaké době se ukázalo, že je koncept zajímavý a podobné blbůstky by uživatelé rádi viděli nejen na panelu, ale také přímo na ploše.

SuperKaramba

Typickým představitelem této softwarové kategorie je SuperKaramba, program založený na ještě starší aplikaci Karamba. Určen pro prostředí KDE, zřejmě funkční i v jiných. Applety, které nabízí, monitorují hardware počítače (disk, paměť, síťový provoz), informují o stavu systému, sledují systémové záznamy, zobrazují jejich obsah na ploše, umožní ovládat přehrávač médií, sdělí vám, jak je na Aljašce, v Ostravě nebo Kapském městě. Jednotlivé applety jsou vytvořeny pomocí souboru ve formátu XML a potřebných obrázků - není to nic těžkého. K dispozici jsou příkazy, měřiče a senzory. Možností je tedy hodně, na druhou stranu jsou omezené. Program je velmi oblíbený, i když pomalu ztratil svou jedinečnou pozici, jsou tu jiné, lepší.

Forma: skripty
Kde získat: zdroje distribuce, možnost instalovat z internetu prostřednictvím aplikace, stažení z internetu
Vývoj: kdokoliv
Určeno pro: KDE
Hodnocení: skvělé
http://netdragon.sourceforge.net/ssuperkaramba.html

aDesklets

Na zdroje nenáročné prográmky nezávislé na prostředí se nazývají aDesklets. Měly (a mají) význam na pomalých a starších systémech, kde nelze využívat luxusu propracovaného prostředí. Jsou vytvářeny v programovacích jazycích typu Python, poskytují běžné informace o systému a prostředí, počasí, e-mailech apod. Z dnešního pohledu slouží

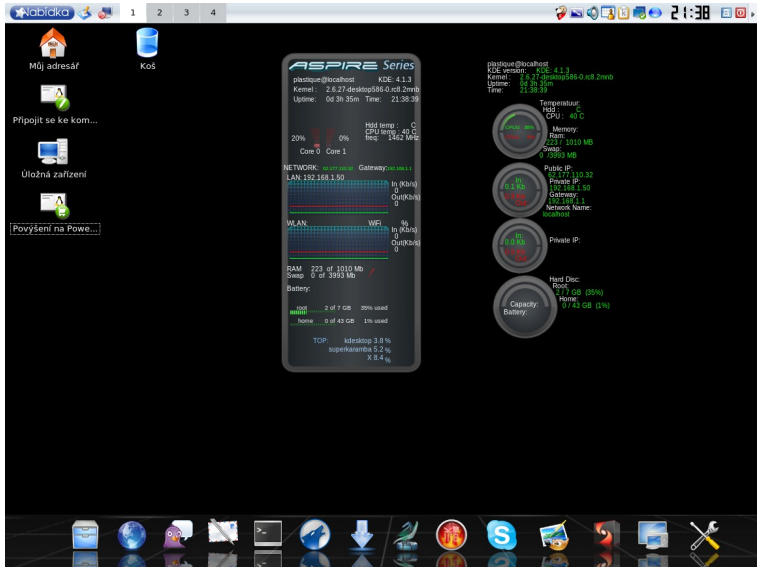

SuperKaramba

gDesklets

jako rozšiřující doplňková funkce, na rozdíl od jiných řešení, která nabízejí styl a "cool eye candy", nejsou zas tak úplně srdcovou záležitostí. V nabídce jich je několik desítek. Jejich použití a nastavení vyžaduje trpělivost a nesplňují - podle mého názoru - dnešní očekávání. Instalace není vůbec intuitivní, spíše naopak. Je nutné nainstalovat potřebné balíčky s knihovnami pro Python.

Instalace probíhá spuštěním programu adesklets_installer, v něm se vybere desklet ze seznamu, klepnutím na tlačítko se program stáhne a nakopíruje do adresáře .desklets/. Pak se spouští pomocí řídicího programu adesklets. Nepodařilo se mi ani jeden ze tří testovaných appletů zprovoznit (GNOME, Ubuntu 8.10).

Forma: skripty
Kde získat: zdroje distribuce, možnost instalovat z internetu prostřednictvím aplikace, stažení z internetu
Vývoj: kdokoliv, zřejmě zastaven
Určeno pro: starší systémy a prostředí
Hodnocení: použitelné ve velmi omezené míře
http://adesklets.sourceforge.net

gDesklets

Velký potenciál měly gDesklets , podle "g" určené pro prostředí GNOME. Řídicí program se usídlí ve formě ikony v systémové oblasti a pohání gdesklety. Bohužel nemá žádnou kontextovou nabídku, jediný způsob, jak si zobrazit seznam deskletů a některý spustit, je spustit aplikaci znovu. Desklety jsou rozděleny do kategorií, bohužel jsou všechny anglicky a ani třídění není příliš kvalitně provedeno. V popisech programků jsou často otazníky, což velmi snižuje celkový efekt.

Samotné desklety jsou skripty vytvořené na bázi značkovacího jazyka podobného XML a jsou interpretovány řídicím programem. Pokud jsou v nich chyby, jsou hlášeny a desklet nefunguje - stává se to až příliš často.

Zaměřením pokrývají desklety opět stejné oblasti - sledování systému a hardwaru, ovládání přehrávačů, příjem e-mailů a RSS novinek. Deskletů je standardně několik desítek a na webu aplikace jsou k dispozici další.

Forma: skripty
Kde získat: zdroje distribuce, stažení z internetu , možnost spouštět vzdáleně prostřednictvím aplikace
Vývoj: kdokoliv, aktivní
Určeno pro: GNOME, XFce, KDE
Hodnocení: výborné
http://www.gdesklets.de

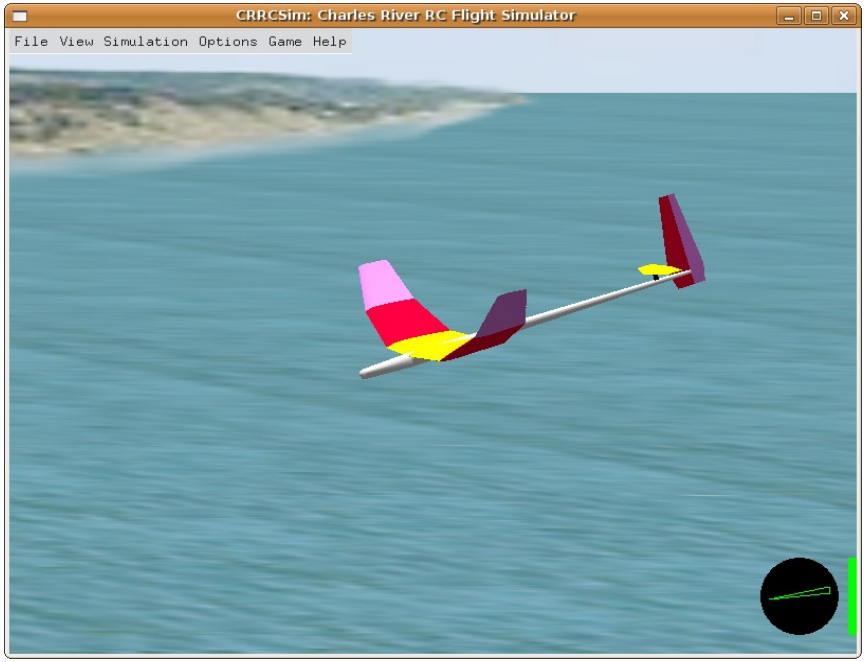

CRRCSim – simulátor pro letecké modeláře

Lubomír Čevela

http://www.linuxexpres.cz/software/crrcsim-simulator-pro-letecke-modelare

„Poďme spolu lietať, pozri ja už letím," začíná text jedné písničky. Ovšem řízení letadla není nic jednoduchého. A to ani v tehdy, když se jedná o létající model. Především začátečníci ocení možnost vyzkoušet si létání v simulátoru, bez nutnosti následných oprav rozbitého letadla. Pokročilí modelářští piloti si zase mohou natrénovat obraty vyšší pilotáže, na které by si se svým skutečným modelem netroufli. Oběma skupinám může posloužit program CRRCSim.

Znalí věci jistě namítnou, že nejznámějším simulátorem rádiem řízených modelů je FMS – Flying Model Simulator. Mají pravdu. Tento freewarový simulátor ale bohužel funguje pouze pod Windows. V Linuxu (Ubuntu 8.04) si v něm nezalétáte a nepomůže ani překladová vrstva (emulátor) Wine.

Pod obtížně vyslovitelnou zkratkou CRRCSim se skrývá název *Charles River RC Flight Simulator*. Stejně jako u známého simulátoru „velkých letadel" FlightGear je jeho původ odvozen od simulátoru LARCsim (*Langley Research Center Simulator*) vyvinutého v NASA. Autoři CRRCSimu Mark Drela a Jan Kansky se při jeho programování zaměřili na maximální věrnost letu. Hráčům počítačových her se proto CRRCSim zavděčí mnohem méně než začínajícím modelářským pilotům. Grafické provedení programu považuji za zdařilé i přesto, že neobstojí v souboji s grafickou rozmařilostí současných komerčních leteckých simulátorů. CRRCSim je uvolněn pod licencí GNU GPL, spustit si ho můžete na třech platformách - pod Windows, Linuxem a Mac OS a navzdory nízké verzi 0.99 se chová stabilně.

Na domovské stránce programu najdete nejen jeho zdrojový kód a instalátor pro Windows, ale také instalační balíčky pro Debian a Fedoru. Podobné balíčky byste též měli najít v repozitářích dalších linuxových distribucí. Jmenujme například Mandriva Linux a SuSE. Vyzkoušel jsem nainstalovat balíček určený pro Debian do Ubuntu 8.04 a fungoval bez nejmenších problémů. Pro vlastní spuštění programu postačí napsat do terminálu `crrcsim`. Škoda, že balíček pro Debian nevytváří spouštěč aplikace v panelu GNOME, ale to je jen malá vada na kráse.

GAP65, v pozadí budka a sloup s frekvencemi

Hardwarové nároky CRRCSimu jsou na dnešní dobu poměrně nízké. Úspěšně jsem s ním létal na netbooku ASUS Eee 901 bez zaznamenání ztráty plynulosti simulace. Podmínkou úspěchu je pouze grafický adaptér podporující knihovnu OpenGL. Svůj oblíbený model v něm můžete řídit nejen z klávesnice nebo myši, ale také pomocí připojeného libovolného pákového ovladače (joysticku) nebo modelářského vysílače. Pro připojení vysílače nabízí CRRCSim několik způsobů, například připojení pomocí sériového rozhraní, paralelního rozhraní nebo vstupu zvukové karty.

Moje zkušenost plně potvrdila, že ovládat simulátor pouze z klávesnice patří mezi nesnadné úkoly. Méně neohrabané mi připadalo ovládání pomocí myši. Především s letadly, která nejsou vybavena křidélky (řídicí plochy na odtokové hraně křídel), se dalo celkem obstojně létat. Virtuální letadla mě ale začala naplno poslouchat až po připojení modelářského pákového ovladače. Měl jsem k dispozici GAMEBIRD R/C Pilot 31077-1, který se připojuje do game portu na zvukové kartě počítače.

Předletová příprava

GAMEBIRD uvedete pod Linuxem v život přihlášením pod „rootem“ do terminálu a zavedením jaderného modulu ns558 pomocí příkazu:

```
modprobe ns558
```

Úspěšnost této operace si můžete zkontrolovat pomocí příkazu:

```
lsmod |grep ns558
```

Měl by vrátit něco podobného:

```
ns558 5632 0
gameport 16008 3 ns558,analog
```

To je ze strany operačního systému vše. Pokud modul jádra funguje správně, přidejte si jeho spouštění do startovacích skriptů vaší distribuce, např. /etc/modules. Zbývá nastavení pákového ovladače v CRRCSimu. V roletovém menu, v položce **Options**, nastavte volby způsobem uvedeným na obrázku.

Přiřazení funkcí signálům z pákového ovladače a kalibrace jejich výchylek se skrývá pod tlačítkem **Configure**. Celý proces se prakticky nijak se neliší od téhož ve FMS.

Nastavení z obrázku platí pro pákový ovladač GAMEBIRD RC/Pilot v MODE 1, tedy s plynem a křidélky na pravé páčce. Po stisku tlačítka **Calibrate...** pohněte několikrát oběma páčkami ovladače do všech krajních poloh. Poté stiskněte tlačítko **Next**. Nastavte obě páčky na střed a stiskněte tlačítko **Finish**. Potvrzení tlačítkem **OK** ukončí základní nastavení pákového ovladače. Pokročilejší uživatelé už si sami nastaví „mixy“ pomocí tlačítka **Mixer...** a pokud má jejich pákový ovladač další tlačítka, přiřadí k nim funkce pomocí tlačítka **Buttons...**

Letadla, lokace a létání

Zklamu piloty helikoptér. Současná verze CRRCSimu 0.99 létání s helikoptérami nepodporuje. Ale z diskuze vývojářů jsem pochopil, že přidání první helikoptéry je v přípravě. My ostatní si můžeme vybrat z 28 různých leteckých modelů. Převažují větroně, ale své oblíbence si bez problémů najdou příznivci sportovních letadel, elektrických letadel, letadel pro rekreační létání a samokřídel.

Osobně jsem si brzy oblíbil letadlo Flexify XLM, které patří mezi začátečnické snadno ovladatelné modely.

Flexify XLM

Další modely letadel je možné stáhnout z internetu, i když jich není zdaleka tolik jako pro FMS. Především doporučuji stáhnout si balíček s přidanými modely. Jeho obsah pod LinUxem zkopírujte do /usr/share/games/crrcsim, pod Windows do C:/Program Files/CRRCSim nebo jiného místa, obsahujícího in-

stalaci CRRCSimu. Pokud vám existující modely nestačí, domovské stránky CRRCSimu obsahují podrobný návod pro vytváření nových.

Letadla nejsou všechno. Důležitý je také výběr lokace. CRRCSim nabízí dvě – modelářské letiště „Davis“ a mořský břeh „Cape Cod“. Druhá jmenovaná je ideální pro tréning létání se svahovými větroni. Zapnete-li k tomu mód F3F z roletového menu programu – **Game | F3F**, stáváte se účastníkem soutěže F3F. Aktivuje se elektronický rozhodčí, který vám začne počítat čas průletu bází, počet průletů a také trestné body za narušení bezpečnostní linie pro létání. Původně byla soutěž F3F k dispozici pouze ve speciální verzi CRRCSim-F3F, ale oba projekty se v průběhu doby sloučily. Staré heslo „Poručíme větru dešti“ došlo v CRRSimu svého dokonalého naplnění. Především piloti větroňů ocení možnost nastavení větru a termiky dle svých přání.

Začínajícím uživatelům může pomáhat vypínatelné zobrazení termiky v podobě barevných kruhů.

Pokud to dokážu posoudit, létání v CRRCSimu mi připadá velice realistické. Setrvačnost letadla, jeho zrychlování při potlačení výškovky, jeho propadnutí při přetažení, reakce na vítr, změna zvuku motoru podle směru, kterým letadlo letí, fotorealistická oblaka, to vše podporuje pocit reálného letu. V něm CRRCSim za konkurenčním FMS rozhodně nezaostává. Horší situace nastane při interakci letadla se zemí. Při haváriích se země chová jako trampolína a letadlo jako by bylo z gumy. Po pravdě – mně osobně analýza havárií moc nechybí. Jde přece o létání a ne o „crashtesty“. Méně příjemný je fakt, že objekty na zemi – stromy, kadibudka, svodidla – jsou dokonale prostupné stejně jako ve starších verzích FMS.

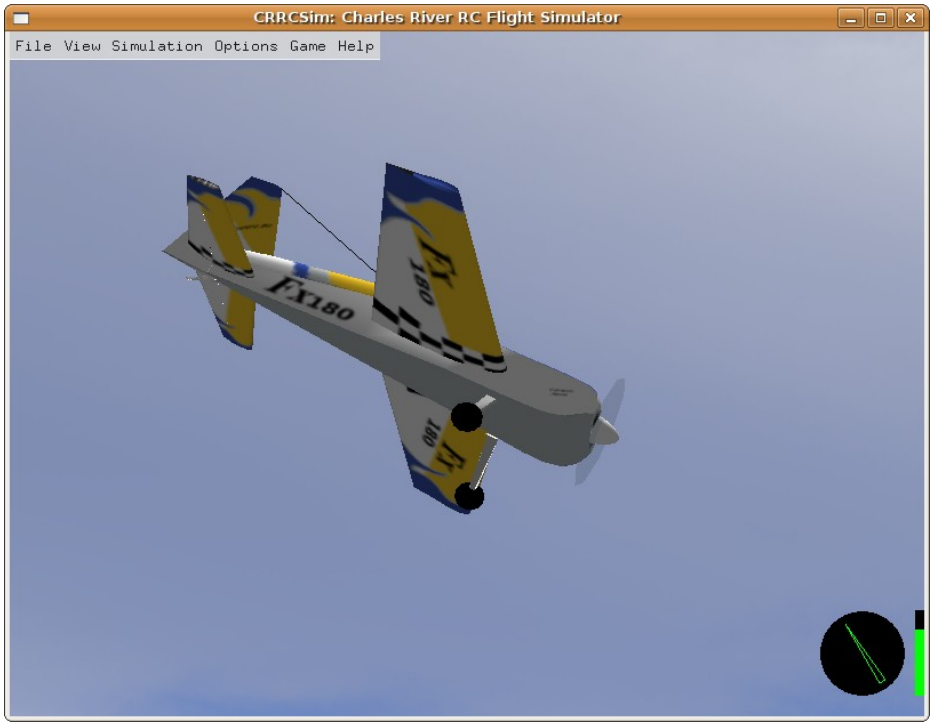

GAP65 v barevném provedení FX 180

Oproti FMS mi zpočátku při létání chyběl automatický zoom. Letadlo se dá přiblížit pouze ručně a pokud máte plné ruce pák, „zazoomovat“ pomocí myši nebo kláves Plus a Mínus jednoduše nestihnete. Po nějaké době létání jsem zjistil, že nejúčelnější je nastavit si jednu hodnotu zoomu, při níž je letadlo dobře viditelné a při níž ještě neztrácíte kontakt s okolním prostředím.

Uživatelům Linuxu také doporučuji vyhnout se funkci **View | Toggle Fulscreen**. Při ní mi připadalo letadlo a krajina rozmazanější než při pouhé maximalizaci okna programu. Upozorňuji ale, že pod Windows má okno simulátoru pevnou velikost a tento způsob jeho roztažení na celou plochu vašeho monitoru není možný. Pod Windows mi navíc připadaly zvuky letadel mnohem více „elektronické“ než pod Linuxem, kde zněly celkem reálně.

Shrnutí

Skutečné létání žádný simulátor nenahradí. Je ale dobré, že ani linuxoví uživatelé nejsou ochuzeni o možnost polétání si v simulátoru, uvolněného pod svobodnou licencí GPL. CRRCSim patří mezi jednodušší simulátory s dobrým fyzikálním modelem. Výběr letadel a soutěž F3F jej činí atraktivním především pro piloty větroňů. Dle mého mínění je CRRCSim zdatným konkurentem známějšímu FMS a pozornost (nejen) modelářských pilotů si jistě zaslouží.

Novinky

Co se děje ve světě Linuxu a open source

redakce LinuxEXPRES.cz, Jiří Eischmann, 3.12.2008 – 14.1.2009

Ostrava-Jih končí s Linuxem, migruje na Windows

V poslední době vám přinášíme jen samé příklony k linuxové platformě, tak tentokráte tu máme jeden odklon. Úřad Městského obvodu Ostrava-Jih se totiž rozhodl migrovat na Windows. Tento úřad dlouho platil za největší z těch, které běží na linuxovém řešení, a byl prezentován jako příklad úspěšné migrace na open source. V roce 2005 se dokonce Jaromír Tomala, vedoucí odboru IT magistrátu města Ostrava, na stránkách Evropské komise chlubil úspěšných nasazením open source.

Od 27. října je vše jinak, rada města rozhodla, že přejde na řešení od Microsoftu. Pro tyto účely uvolnila 3,7 milionu korun. Nejde však o blesk z čistého nebe, náznaky, že by to nemuselo dopadnout s nasazením Linuxu na tomto úřadě dobře, se objevovaly již několik posledních měsíců. Před časem například bylo vyhlášeno výběrové řízení na obnovu technologií, ve kterém zvítězil dodavatel řešení založeného opět na open source. Toto výběrové řízení však bylo posléze zrušeno. Jak se na celou situaci tenkrát díval Filip Molčan, předseda OSS Alliance, si můžete přečíst na jeho blogu.

K rozhodnutí se na svém blogu emotivně vyjádřil i jeden z bývalých zaměstnanců IT oddělení, který vývoj kolem IT řešení na ÚMOb Ostrava-Jih komentoval již dříve. Z diskuze pod příspěvkem v blogu lze dále vyčíst, že se o případ zajímala i The Open Source Observatory and Repository, organizace při Evropské komisi, jejímž úkolem je podpora open source v rámci Evropské unie. Jako důvod migrace jí byla uvedena kompatibilita s aplikacemi MS, které jsou používány jinde.

SCO musí zaplatit Novellu miliony, definitivně?

Spor SCO versus Novell se stal již nekonečným příběhem. SCO vykazuje známky nezničitelnosti. I když žalobou Novellu vsadili prakticky vše na jednu kartu a neuspěli, stále se SCO daří unikat před závazky plynoucími z rozsudku a před samotným bankrotem. Ale pěkně popořádku.

Vše začalo v roce 1995, kdy Novell přenesl určitá práva na Unix na SCO. V roce 2003 se SCO rozhodla žalovat IBM, protože podle ní Velká modrá používala Linux, který podle SCO obsahoval kód z Unixu. V krátké době byly podány žaloby i na další firmy včetně Red Hatu a Novellu, přičemž spor s Novellem se ukázal jako směrodatný.

Ten totiž nespočíval jen v tom, že prý má Linux obsahovat duševní vlastnictví SCO (v té době ještě ani Novell nevstoupil do linuxového byznysu), ale v tom, kdo drží práva k Unixu. V roce 2005 Novell podal protižalobu, v níž se domáhá toho, aby byly finance SCO zmrazeny dříve, než budou ze společnosti vyvedeny. Dále SCO žaloval za to, že to byla právě ona, kdo bez souhlasu Novellu distribuoval Sunu a Microsoftu jeho software.

V roce 2007 byla práva na Unix přiznána Novellu, a tím byly zamítnuty všechny žaloby SCO a naopak uznány žaloby Novellu vůči SCO. Krátce poté se společnost SCO ocitla na hranici bankrotu a byla vyřazena z burzy. Nyní soud rozhodl, že SCO musí Novellu zaplatit zhruba milion dolarů na ušlých ziscích a 600 tisíc jako odškodnění. Otázkou zůstává, zda k úhradě dojde. SCO totiž stále balancuje na hranici bankrotu, ze kterého ji měla zachránit skupina neznámých investorů.

BMW chce ve svých autech Linux

Nacházíme se v době, kdy si počítače nacházejí prakticky všude. Je tedy až s podivem, že se v palubních počítačích automobilů ještě nesetkáme s plnohodnotným operačním systém. Změnit to chce automobilka BMW, která oslovila ostatní výrobce automobilů, aby se podíleli na vytvoření platformy pro osobní automobily. BMW už se pro Linux prakticky rozhodla a od ostatních automobilek pouze přijímá návrhy, jak by to celé mělo vypadat a fungovat.

Chris Thibodeau, zástupce General Motors, se nechal slyšet, že kdyby mohl mluvit za sebe, už je s BMW na jedné lodi, společnost však musí zvážit celou řadu aspektů, než na spolupráci kývne. Taktéž představitel Chrysleru je pro open-source projekt. K myšlence není úplně obrácený zády ani Ford, jehož zástupce Jim Buczkowski řekl, že ale díky spolupráci s Microsoftem již na silnicích jezdí 280 tisíc jejich automobilů s otevřeným systémem. Otázkou zůstává, v jakém smyslu slovo „otevřený“ myslel, protože systém Sync, který se ve Fordech používá, je postavený na Windows

Mobile (video představující Sync a video ukazující, že v reálu není vše tak dokonalé). Taktéž Honda používá systém od Microsoftu, ale k iniciativě BMW se nestaví odmítavě.

Společnost HP uvedla PC s Linuxem

Dalším v řadě velkých výrobců počítačů, kteří začali nabízet Linux na svých počítačích, je Hewlett-Packard. Firma s Linuxem na desktopu koketovala již dříve a nyní se k němu vrací. Na serveru je HP s Linuxem spjata již několik let. Poskytuje totiž podporu Debianu, který má více než 30 tisíc zákazníků a společnosti generuje příjmy v řádech desítek milionů dolarů.

Na desktopu se HP rozhodla pro SUSE Linux Enterprise Desktop, což je distribuce Novellu určená pro korporátní sféru, což také předurčuje cílové zákazníky daného počítače. HP Compaq dc5850 je určen pro malé a střední podniky. Konfigurátor PC nabízí devět procesorů AMD od jednojádrového Sempronu LE-1250 až po čtyřjádrový Phenom X4 9600B. Paměť může být rozšířena až na osm gigbajtů, ale v základu můžete dostat jen 512 MB–2 GB.

Je možné, že bude prodej počítačů cílený i na školy, protože s jeho uvedením obě společnosti oznámily, že budou udržovat repozitář pro SLED, který bude obsahovat studijní aplikace. Ostatně HP Compaq dc5850 není úplně prvním počítačem od HP se systémem od Novellu, již před několika měsíci uvedla společnost netbook HP-2133 Mini-Note.

Čína nutí internetovým kavárnám Red Flag Linux

Na začátku listopadu vstoupilo v platnost nařízení města Nanchang, které přikazuje internetovým kavárnám používat buď čínskou linuxovou distribuci Red Flag Linux, nebo legální verze Microsoft Windows. Nařízení je namířeno proti nelegálním kopiím operačního systému, které jsou čínskými internetovými kavárnami ve velké míře používány.

Na samotném nařízení by nebylo zase nic tak zvláštního. Jenže cena Red Flag Linuxu činí 5000 juanů, což je v přepočtu více než 14 tisíc korun. Navíc jsou podle rádia Free Asia nuceni koupit Red Flag Linux, i když používají legální verze MS Windows. Rozhlasová stanice citovala zástupce z jedné kaváren. Ten prohlásil, že do všech jejich třinácti kaváren dorazili lidé z města a na počítače nainstalovali Red Flag Linux, společnost poté musela zaplatit 5000 juanů instalační poplatek.

Po zveřejnění případu se vyrojilo několik spekulací, proč tak úředníci postupují. Jedním z nich je tvrzení, že se snaží dostat kavárny pod kontrolu. V Číně je totiž internet velmi intenzivně kontrolován a regulován. Další spekulací jsou obchodní zájmy. Největším investorem do Red Flag Linuxu je totiž ministerstvo informací.

Učitelka zabavila žákovi CD s Linuxem

Komická situace se odehrála na jedné základní škole v texaském Austinu. Učitelka přistihla žáka, jak na svém notebooku ukazuje ostatním dětem Linux a rozdává jim ho na CD. Poté, co tuto „rozvratnou“ činnost překazila a CD s Linuxem zabavila, dozvěděla se od „neposlušného“ žáka, že je dostal od organizace HeliOS Solutions, která šíří počítače s Linuxem mezi potřebné lidi.

Dopis, který následně organizaci zaslala, zveřejnil Ken Starks z HeliOS Solutions na blogu. Paní učitelka v něm píše, že takovéto aktivity ve své třídě nestrpí a není si vůbec jistá tím, jestli je celá činnost vůbec legální a pokud zjistí, že není, provede patřičné kroky. Dále dodává, že tvrzení organizace jsou přehnaná a plná lží. Žádný software totiž nemůže být zadarmo. A šíření těchto bludů je škodlivé. Na závěr vyjadřuje své přesvědčení, že když lidé z HeliOS Solutions zavolají do Microsoftu, určitě jim budou poskytnuty nějaké starší verze Windows, aby je mohli dát potřebným lidem.

Ken Starks v odpovědi dotyčnou učitelku vůbec nešetřil. Napsal, že ho její názor neudivuje - vzhledem k tomu, že Microsoft ročně lije desítky milionů do americké asociace učitelů. Pokud však chce paní učitelka žít ve svém vlastním vězení, neměla by do toho nutit i své žáky. Na závěr ji vyzývá, aby žákovi CD vrátila, a dodává, že celá záležitost bude mít ještě dohru. Kontaktoval totiž jejího nadřízeného a po svátcích se prý setkají u něj v kanceláři.

I když zasvěceným lidem musí znít názor texaské učitelky přinejmenším úsměvně, rozhodně není ojedinělý a pravděpodobně je produktem kampaní bojujících proti nelegálnímu softwaru. Ty totiž lidi přesvědčují, že software není zadarmo. A činí to tak vehementně, že si potom mnoho uživatelů myslí, že zadarmo nemůže být vůbec žádný software.

IBM připravila desktopové řešení postavené na Linuxu

Společnost IBM oznámila, že bude svým zákazníkům nabízet virtualizovaný desktop, který je postavený na distribuci Ubuntu, virtualizační technologii od VMWare a balíku Lotus. Posledně jmenovaný vyvíjí sama IBM, skládá se z kancelářského balíku Lotus Symphony a softwaru pro podporu spolupráce Lotus Notes. Virtualizované řešení funguje tak, že pro všechny stanice je pouze jeden obraz systému na serveru a ten všechny stanice sdílejí. Pouze adresář /home je pro každou stanici unikátní.

Jedná se o produkt, který je přímým konkurentem řešení od Microsoftu. A představitelé IBM nabízejí také cenové srovnání. S jejich řešením prý mohou zákazníci ušetřit 500-800 dolarů na licenčních poplatcích ročně, 258 dolarů tím, že se vyhnou upgradu hardwaru, 90 % na podpoře, 75 % na administraci bezpečnosti a uživatelů, 50 % na helpdesku a 50 % na instalaci softwaru, která je nahrazena softwarovým publishingem. Navíc nejsou zákazníci na serverové straně omezeni tzv.

vendor lock-in. Řešení totiž běží na jakémkoliv linuxovém serveru s architekturou x86. Cenové srovnání bylo provedeno s řešením, kdy je na každém PC nainstalován MS Windows. Rozdíl oproti virtualizovanému řešení postavenému na MS Windows by samozřejmě tak velký nebyl.

IBM uvedla, že si Ubuntu vybrala právě pro jeho popularitu na desktopu, na linuxovém desktopu však spolupracuje také se společnostmi Red Hat a Novell.

Výsledky Novellu splnily očekávání

Novell oznámil výsledky za čtvrtý kvartál a celé období fiskálního roku 2008, které končilo 31. října. Oproti poslednímu kvartálu minulého roku Novell snížil provozní ztrátu z 13 milionů dolarů na 6 milionů při tržbách 245 milionů. Za celý rok 2008 však Novell vykázal provozní zisk ve výši 5 milionů při tržbách 957 milionů, což je výrazné zlepšení oproti výsledkům za rok 2007, kdy byl Novell v provozní ztrátě 56 milionů při tržbách 932 milionů. Přesto to nestačilo na to, aby se Novell dostal do celkového zisku, zde je stále ve ztrátě 9 milionů (loni 44 milionů).

Nás však zajímá především vývoj tržeb divize Open Platform Solutions. Ty činily za poslední kvartál 36 milionů dolarů. Z toho na Linux Platform Products připadalo 33 milionů, což je meziroční nárůst o 33 %. Za celý rok 2008 vykázaly linuxové produkty tržby 120 milionů dolarů, což je meziroční nárůst o 38 %.

Krize Red Hat zatím nezasáhla

Pár dní před Vánoci přišla s výsledky hospodaření za třetí čtvrtletí největší společnost v linuxovém byznysu – Red Hat. Krize zatím výsledky společnosti nezasáhla. Tržby činily 165 milionů dolarů, což je meziroční nárůst o 22 %. Z toho příjmy z předplatného činily 135,5 milionů. Čistý zisk za čtvrtletí byl 24,3 milionů, což je meziroční nárůst o 20 %. Přestože je výsledek negativně ovlivněn kurzovými rozdíly, předčila společnost očekávání, a to i v době šířící se ekonomické krize.

V souvislosti s ní se mluví o tom, jak postihne společnosti, které mají byznys založený na open source a Linuxu zvláště. Převládající názor je ten, že toto odvětví je spíše proticyklické, tedy že v době ekonomické krize objem prodejů neklesá, ale spíše roste. Dá se to vysvětlit tím, že zákazníci v době krize hledají levnější řešení, která jsou často založena právě na open source.

V Red Hatu jsou si téměř jisti tím, že dobré výsledky budou pokračovat. 82 % tržeb činí příjmy z předplatného, které je v drtivé většině případů obnovováno, takže tvoří dlouhodobý příjem. Dobrou fyzickou kondici dokazuje i to, že se společnost rozhodla ke zpětnému odkupu vlastních akcií.

Toshiba bude prodávat notebooky s OpenSolarisem

Vypadá to, že Sun to myslí s protlačením OpenSolarisu na desktopy opravdu vážně. Minule jsem psal o vydání verze 2008.11, která opět vylepšuje použitelnost na stolním počítači, a nyní Sun oznamuje dohodu s výrobcem počítačů společností Toshiba. Podle této dohody by měla Toshiba instalovat OpenSolaris na sestavy, pro které bude tento systém optimalizován. Notebooky by se měly začít prodávat začátkem roku 2009.

Krok Toshiby je trochu překvapivý, protože OpenSolaris se netěší zdaleka takové popularitě jako Linux a nepřináší na desktopu žádné zásadní výhody, naopak v mnoha věcech na Linux stále ztrácí, nelze mu však upřít vývoj správným směrem a v konečném důsledku mohou být notebooky s OpenSolarisem atraktivní i pro uživatele Linuxu, ti raději sáhnou po notebooku s předinstalovaným OpenSolarisem než s Windows.

Alan Cox „přestupuje“ k Intelu

Jeden z předních vývojářů linuxového jádra, Alan Cox, který byl dříve považován za pravou ruku Linuse Torvaldse, opouští po deseti letech společnost Red Hat a stává se zaměstnancem procesorového gigantu Intel. Ač přechází od jedné americké společnosti ke druhé, bydliště, které se nachází ve Walesu, měnit nebude. Dokonce prohlásil, že se do USA nikdy nepodívá. Je totiž hlasitým odpůrcem softwarových patentů a amerického zákona Digital Millennium Copyright Act a nechce dopadnout jako Dmitrij Skljarov, který byl při cestě do USA obviněn z porušení tohoto zákona a zatčen. Měnit se nebude ani jeho pracovní náplň, i nadále bude pracovat na jádře, kterému se věnuje už od roku 1991. V Red Hatu nebyl nespokojený, ale Intel mu dal šanci ještě více se věnovat nízkoúrovňovým věcem, které ho baví nejvíc.

Canonical zkouší nový oznamovací systém

Před nedávnem jsem psal o tom, že se chce tvůrce distribuce Ubuntu, společnost Canonical, zaměřit na zlepšení vzhledu a ergonomie linuxového desktopu. Tenkrát její zakladatel Mark Shuttleworth oznámil, že společnost najímá designéry a odborníky na tzv. user experience. Canonical byl dlouhou dobu kritizován za to, že málo přispívá do jednotlivých projektů a jen se veze na práci ostatních. Na svém blogu Mark Shuttleworth píše, že ostatní společnosti odvádějí skvělou práci v jednotlivých aplikacích a oni chtějí najít své pole působnosti v meziaplikačním prostoru.

Prvním výsledkem této snahy je nový oznamovací systém, který byl veřejnosti předložen k diskusi. A diskusi to určitě rozvířilo. Hlavní vlastností nového systému je to, že zprávy, které vás informují o jednotlivých událostech, nemají žádnou možnost interakce. Nemůžete je okamžitě zavřít, odpovědět na zprávu přímo z oznamovací zprávy atd. Upozornění prostě přijde a zase zmizí a mělo by se jednat o zprávy, které by člověk může zmeškat, když si zrovna odskočí na kávu. Důležité zprávy, které by uživatel zmeškat neměl, by měly být seřazeny pod nějakým indikátorem na panelu.

Na blogu Marka Shuttlewortha naleznete i video s ukáz-

kou a názory v komentářích jsou vítány.

Jde OpenOffice.org ke dnu?

Mezi Sunem a Novellem to i nadále skřípe. Již nějaký čas jsme svědky rozkolu v rámci vývoje kancelářského balíku OpenOffice.org. Sun se i nadále snaží udržet si nad projektem rozhodující vliv a to odrazuje ostatní přispěvatele a především Novell, který je druhým největším přispěvatelem do projektu. Vedoucí vývoje Oo.org v Novellu Michael Meeks si na praktiky Sunu stěžuje už delší dobu a nyní přispěchal s detailní analýzou celého projektu. Ta není vůbec pozitivní. Dokonce tvrdí, že je Oo.org vážně nemocný projekt.

Dokazuje to podle něj sestupný trend počtu vývojářů. Vrcholu se 70 vývojáři dosáhl projekt na konci roku 2004, od té doby počet vývojářů klesá. Zájem o projekt klesá nejen ze strany ostatních vývojářů, ale i ze strany Sunu. A když už Novell projektu poskytne 15 vývojářů, je výsledek jejich práce minimální, protože celá řada patchů je Sunem odmítnuta. Z tohoto důvodu Novell založil variantu Oo.org zvanou go-oo.org, kde tyto patche uplatňuje.

Jak ze začarovaného kruhu ven? Michael Meeks na to má jasný názor. Musí se skoncovat s praktikami Sunu, podle kterých musí vývojáři podepsat se Sunem vývojářskou smlouvu a ten si pak vyhrazuje právo odmítnout jakékoliv vylepšení. Řešení vidí Meeks v oproštění projektu od Sunu a založení nezávislé organizace, která by se o projekt starala.

Vietnam sází na open source

Zdá se, že Vietnam je další zemí, která se rozhodla ke kompletnímu přechodu vládních úřadů na open source. Podle listu VietNamNet Bridge nařídil ministr informatiky a komunikací Le Doan Hop všem vládním úřadům přechod na open source. Do poloviny letošního roku musí všechny vládní servery běžet na open source softwaru a všechen personál musí být vyškolen pro práci s OSS. Do konce roku musí 70 % všech úřadů používat open source software také na desktopu. Do konce roku 2010 pak musí používat OSS všichni státní zaměstnanci.

Co se týče desktopových aplikací, nařízení explicitně jmenuje tyto programy: OpenOffice.org, Mozilla Thunderbird, Mozilla Firefox a Unikey, což je vietnamský program pro psaní. Dokument neuvádí, jak se mají úřady chovat v případě operačního systému na klientských stanicích. Všechny uvedené programy běží jak na Windows, tak na Linuxu, takže je možné, že v tomto případě budou mít úřady možnost volby.

Nařízení také vyžaduje od prodejců počítačů, aby na prodávané počítače neinstalovali pirátské verze komerčního softwaru, ale raději zvolili open source alternativu.

Palm představil WebOS

Kdysi dominantní Palm, výrobce přenosných zařízení PDA, v posledních letech skomírá. Vývoj systému PalmOS se prakticky zastavil již před několika lety a dnes nemůže držet krok s moderními mobilními systémy. Již několik let Palm slibuje nový operační systém postavený na Linuxu. Prvním produktem s tímto systémem měl být Palm Foleo, který by dnes zapadal do kategorie notebooků. Prototyp byl předveden v polovině roku 2007. Reakce na koncept byly odmítavé, kritikům se nelíbilo, že není zařízení tak malé jako PDA a na druhé straně zase neposkytuje možnosti plnohodnotného PC. Palm se nakonec rozhodl od uvedení na trh upustit. Bylo to pár měsíců před tím, než se svět po uvedení Asus Eee zbláznil do tzv. netbooků.

Palm začal svá zařízení prodávat s Windows Mobile a ani největší fanoušci Palmu už nedoufali, že se nového systému dočkají. Nakonec se tak stalo. Na letošním veletrhu CES v Las Vegas Palm uvedl nový chytrý telefon Palm Pre, na kterém běží systém WebOS, jenž je postaven na Linuxu a využívá webové technologie XHTML, JavaScript, CSS a k vykreslování je pravděpodobně použit WebKit.

První reakce na systém jsou zatím pozitivní. Špatnou zprávou pro všechny uživatele PalmOS je to, že aplikace pro něj nebudou na WebOS fungovat. Přístroj by se měl dostat na americký trh v první polovině roku, v Evropě se ho pravděpodobně dočkáme o pár měsíců později, také kvůli tomu, že první verze umí pouze CDMA, verze pro GSM/UMTS bude následovat.

OLPC propouští polovinu zaměstnanců

Krize dolehla i na americkou neziskovou organizaci One Laptop Per Child, která stojí za tzv. stodolarových notebookem. V následujících dnech ji opustí zhruba 50 % všech zaměstnanců a zůstane jen 32, kteří budou mít za úkol především práci na druhé generaci notebooku.

OLPC se potýká s nenaplněnými cíli již téměř od začátku. Prodeje nemají takové objemy, jak se původně předpokládalo, a OLPC je válcováno jinými projekty, jako jen např. ClassMate od společnosti Intel. Minulý rok si organizace také odbyla první velký rozkol. Ač bylo původním cílem organizace nabízet na notebooku výhradně svobodný software, šéf OLPC Nicholas Negroponte přišel s oznámením, že se bude na stodolarové notebooky předinstalovávat i systém Windows. Na základě tohoto rozhodnutí opustilo řady zaměstnanců několik významných pracovníků, podle nichž se organizace zpronevěřila původnímu záměru. Bohužel pro OLPC se ukazuje, že ani toto rozhodnutí nepomáhá k dosažení vyšších prodejů.

OLPC opustil také kompletní tým vývojářů prostředí Sugar, které bylo vyvíjeno speciálně pro stodolarový notebook. K zastřešení vývoje tohoto prostředí vznikla nezisková organizace Sugar Labs, která nedávno prohlásila, že se připojí ke GNOME Foundation.

AbiWord získal peníze na zlepšení podpory ODF

AbiWord je jednoduchý textový procesor, který sice neobsahuje takové množství funkcí jako OpenOffice.org, ale k běžné práci často stačí a přitom má také své výhody. Podporuje celou řadu operačních systémů od Linuxu, přes Windows až po AmigaOS, zajišťuje tak velmi dobrou přenositelnost dokumentů mezi jednotlivými platformami. Oproti OpenOffice.org vyžaduje mnohem méně systémových zdrojů, údajně mu stačí i procesor 486 a 16MB RAM. AbiWord byl vybrán také jako textový procesor pro tzv. stodolarový notebook. Společně s tabulkovým editorem Gnumeric je součástí GNOME Office.

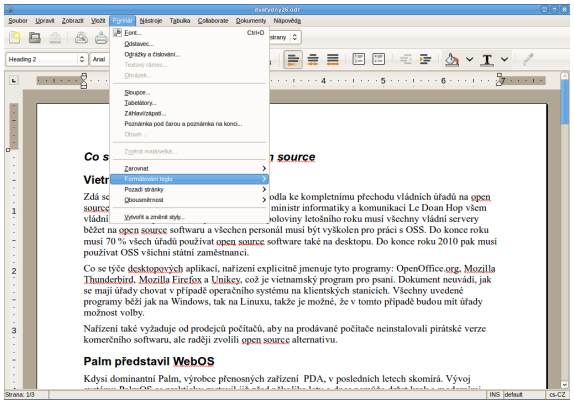

Použitelnost AbiWordu je limitována slabší podporou nových formátů ODF a OOXML. Minimálně v případě ODF by se to nyní mělo změnit. Společnost AbiSource, která byla založena jedním z vývojářů AbiWordu, nyní dostane prostředky na zlepšení podpory ODF. Dárcem je nizozemská nezisková organizace NLnet, která se zabývá podporou podobných projektů.

Mandriva Linux 2009 CZ k dispozici

Populární operační systém Mandriva Linux 2009 CZ je skladem, začíná vyřizování předobjednávek. Mandriva Linux 2009 CZ je vyroben a ode dneška je skladem. Již začalo vyřizování předobjednávek na shop.qcm.cz, obchodním balíkem by měly přijít do druhého pracovního dne. Produkty jsou připraveny k osobnímu odběru na pobočce QCM v Brně, od 22. 12. 2008 by pak měly být i na olomoucké pobočce. Do běžných obchodů se do Vánoc knihy dostanou už jen ve výjimečných případech - pravděpodobně jen do těch největších. Podrobnosti o novém českém vydání najdete na portálu Mandriva Linux.)

Mandriva Linux 2009 CZ je kompletní operační systém dodávaný se stovkami aplikací včetně Firefoxu nebo OpenOffice.org. Není ohrožován viry, má zabudovaný firewall a patří v ČR a SR mezi nejpopulárnější distribuce. Součástí produktu je publikace, kterou píší čeští autoři (nejedná se o překlad). Obsahuje kapitoly věnující se správě systému, nastavení, jeho aktualizaci, dále je součástí přehled klíčových aplikací a mnoho návodů.

Novinky ze světa softwaru

Penumbra: Requiem

Po dílech Overture a Black Plague vyšel třetí díl hororové série Penumbra nazvaný Requiem. Děj celé série se odehrává kdesi v Grónsku, kde se hlavní hrdina vydává hledat svého údajně zemřelého otce, a dostává se do míst, do kterých by nejraději nikdy nevkročil. Hra je hráči oceňována pro svoji velmi dobrou hororovou atmosféru, kvalitní fyzický model a variabilitu řešení, což je u adventury neocenitelné. Poslední díl Requiem není novou hrou, ale rozšiřujícím datadiskem k předchozímu dílu Black Plague. Na rozdíl od předchozích dvou dílů není k dispozici demo verze a plná stojí 10 dolarů.

Celou sérii pak můžete koupit a stáhnout v obchodě společnosti Frictional Games za 35 dolarů. K dispozici jsou verze pro Linux, MacOS X a Windows. Verze pro Linux má podobu shellového skriptu, po jehož spuštění naběhne instalátor, který vás provede zbytkem instalace. Před tím, než byste si chtěli hru koupit, vyzkoušejte si na demo verzi, jestli je váš hardware dostatečný. Například majitelé integrovaných grafických karet od Intelu mají smůlu.

Údajně se připravuje klient Steamu pro Linux

Linux se jako herní platforma stále hledá, ale situace se pomalu lepší a pravděpodobně si toho všimla i společnost Valve Software, která provozuje službu Steam, což je online distribuční kanál her. Registrovaní uživatelé si můžou přes klientskou aplikaci zaplatit, stáhnout a hrát celou řadu her. Nejen, že výrazně usnadňuje získání hry, ale občas také nabízí akce, ve kterých lze získat některé herní tituly doslova za pár dolarů.

S informací, že se připravuje klient Steamu pro Linux, přišel server Phoronix. Všimli si totiž, že demoverze hry Left 4 Dead obsahuje vedle knihoven pro Windows také knihovny pro Linux, přičemž byly nalezeny v klientovi a obsahovaly řetězce, které nejsou na serveru potřeba. To je dovádí k názoru, že se klientská podpora pro Linux opravdu připravuje. Byl by to ostatně jen další krok v zájmu Valve Software o Linux. Loni v září hledala softwarového inženýra, jenž by měl na starosti portování her pro Windows na platformu Linux. V květnu Phoronix přinesl informaci, že byla portována důležitá technologie Valve – Source Engine. Byl také zahájen vývoj hry Postal III, která využívá Source Engine a měla

by mít i verzi pro Linux.

Pro linuxové hráče to je veskrze pozitivní zpráva. Nejen že by to pravděpodobně znamenalo rozšíření herních titulů pro Linux, ale zjednodušilo by to i instalaci her. Dnes si každá komerční hra řeší instalaci sama, nestandardním způsobem mimo správce softwaru. Že je o Steam mezi linuxovými uživateli zájem, dokazuje fakt, že je suverénně na prvním místě v žebříčku, který určuje, kolik lidí chce, aby daný program v CrossOver fungoval. A CrossOver Games opravdu funguje slušně, nativní podporu to však nahradit nemůže.

Novell GroupWise 8

Novell vydal již osmé pokračování svého groupware řešení neboli řešení pro podporu spolupráce. Novell GroupWise je tak přímým konkurentem Microsoft Exchange a Lotus Notes/Domino. Výrazných změn se dočkal především klient. Dříve měl GroupWise pouze funkčně omezené klienty napsané v Javě pro Linux a MacOS X. K dispozici jsou ale také konektory pro Microsoft Outlook a Evolution. Serverová část i nadále podporuje Linux, NetWare a Windows. Nyní by měly být jednotlivé verze funkčně vyrovnané. Přibyly funkce jako wiki, RSS, blogy nebo nástěnka. Podporuje také spojení s iPhone, BlackBerry, Palm a díky GroupWise Mobile Server také s téměř jakýmkoliv telefonem, který má funkci kalendáře. GroupWise není open-source a cena za jeden účet činí 143 dolarů.

Jabbim.cz má nový ICQ transport

Jedním ze způsobů, jak hladce přejít z ostatních sítí na Jabber, je použití transportu. U nás je nejpoužívanější síť ICQ, takže i ICQ transporty jsou pod největším drobnohledem. Co se týče funkcí, patřil ICQ transport na serveru Jabbim.cz (a také Jabber.cz) k nejlepším. Nová verze to jen potvrzuje. Nově totiž má podporu typing notify a avatarů a taky konečně podporu přenosů souborů.

Tím se pomalu dostává na úroveň podpory v alternativních klientech. Přitom oproti nim má pro uživatele nesporné výhody. Můžete používat klienta specializovaného na Jabber, který toho zpravidla umí více než multiklient, a můžete být k ICQ připojení z více zdrojů naráz. Do sítě ICQ jste totiž připojeni na serveru a díky tomu, že Jabber umí pracovat s více zdroji, se můžete k serveru připojit, kolikrát chcete. Nový ICQ transport je zatím k dispozici pouze VIP uživatelům.

Amarok 2 je venku!

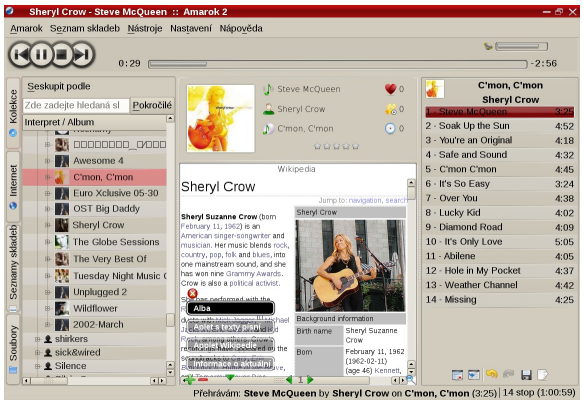

Za pět let své existence si Amarok vydobyl neotřesitelné postavení. Je považován za nekorunovaného krále hudebních přehrávačů v Linuxu a mnozí jej označují za nejlepší hudební přehrávač vůbec. Jsou lidé, kteří kvůli Amaroku přešli na Linux. Nejenže obsahuje celou řadu možností a pokročilých funkcí, ale vyniká především skvělou provázaností s webovými službami. Umí vyhledávat a zobrazovat informace z Wikipedie. Last.fm podporoval již v době, kdy tuto službu prakticky nikdo neznal.

Vydávání nových verzí se prakticky zastavilo již před více než rokem. Od té doby se vývojáři zaměřili pouze na vývoj verze 2, která byla přepsána do Qt4, prodělala kompletní redesign a podporuje technologie KDE4, jako jsou Solid, Phoron a Plasma. Nová verze je však přijímána s rozpaky, především kvůli redesignu. Mnoha uživatelům nové rozvržení aplikace nevyhovuje. Nový Amarok také ještě nedosahuje počtu funkcí starého Amaroku. Přestože je nový Amarok zase na začátku cesty, představuje velmi vyspělý přehrávač, který má navíc velký potenciál do budoucna.

Aktuální verzi Amaroku si samozřejmě můžete sestavit ze zdrojových kódů, nicméně jednotlivé distribuce mají zdroje softwaru (nestabilní, testovací), kde můžete novou verzi získat pohodlně. Novinkou „dvojky“ by měly být i verze pro MacOS X a Windows, ty už jsou k dispozici, ale zatím nejsou oficiálně podporovány.

Songbird – vyzyvatel Amaroku

Hudebním přehrávačem, který dnes šlape Amaroku nejvíce na paty, je pravděpodobně Songbird, který se dostal do verze 1. S internetem je provázaný možná ještě více než Amarok. Ne nadarmo se mu říká hudební Firefox. Stejně jako on staví na multiplatformních grafickém rozhraní XUL a využívá k vykreslování webového obsahu Gecko. Je pro něj také celá řada rozšíření, které přinášejí i podporu různých webových služeb, jako je např. Last.fm.

Songbird je relativně mladý program, vznikl před necelými třemi lety. O to razantnější nástup měl. Od začátku se však potýkal se špatnou stabilitou a výkonem, což se stalo prioritou vývojářů při vývoji verze 1. Nově je k přehrávání využíván backend Gstreamer, který má přinést právě vyšší stabilitu a výkon. Rychlejší je import médií, vyhledávání a také byla snížena spotřeba paměti při práci s rozsáhlejšími knihovnami. Songbird je multiplatformní program. Je k dispozici pro Windows, MacOS X, Linux a další unixové systémy jako je např. Solaris.

BBC vydalo iPlayer i pro Linux

Aplikaci iPlayer BBC vyvíjí již od roku 2005, uživatelé

skrze ni mohou sledovat programy z jeho rozsáhlé sbírky. Původně byl však program postaven na technologii Windows Media DRM společnosti Microsoft, která je dostupná jen pro platformu Windows. Kvůli tomu se BBC, jakožto veřejné médium, dostalo pod palbu kritiky. Na základě toho byla v roce 2007 oznámena strategická spolupráce s Adobe, jejímž cílem měla být platformně nezávislá aplikace. Jako technologie bylo použito Adobe AIR, a to také díky tomu, že se momentálně jedná o pravděpodobně jedinou multiplatformní technologii, která zvládá DRM. To je pro BBC stále jednou z klíčových vlastností.

Uživatelé Linuxu a MacOS X se dočkali v půlce prosince, kdy byla vydána betaverze iPlayeru pro tyto systémy. Ostrá verze by měla být k dispozici v průběhu února. České uživatele to ale nijak neovlivní, služba je dostupná pouze z IP adres ve Spojeném království.

Gajim 0.12

Jelikož je Jabber otevřená síť, která používá standardizovaný protokol XMPP, existuje pro něj celá řada klientů. K těm nejlepším patří Gajim, který v polovině prosince vyšel v nové verzi. Gajim sice zvládá jen Jabber, ale zase perfektně. Je napsán v jazyce Python a využívá knihovnu GTK+, takže pěkně zapadá do prostředí GNOME, není na něm však závislý. Naopak je to multiplatformní program, který lze kromě Linuxu provozovat i ve Windows.

V nové verzi přináší podporu PEP, end-to-end šifrování, účtů Google Talk, které nemají doménu gmail.com. Přenos souborů má podporu drag and drop. Pro každý kontakt si můžete nastavit jiný avatar. Vylepšené bylo také uživatelské prostředí programu. Gajim je open source a stáhnout si jej můžete ze stránek projektu.

Do linuxového jádra byly přidány dva nové souborové systémy

Do hlavního vývojového stromu linuxového jádra se dostaly nové souborové systémy – Btrfs a Squashfs. Oba by se měly objevit v následujícím vydání 2.6.29. Btrfs by se mohl v budoucnu stát nejpoužívanějším souborovým systémem v Linuxu. Potenciál na to má. V některých vlastnostech se snaží vyrovnat opěvovanému ZFS od Sunu, které nemůže být v Linuxu obsažen z licenčních důvodů. Zatímco ostatní souborové systémy jako NTFS nebo Ext4 využívají pro zachování datové integrity žurnály, Btrfs je nepotřebuje. Dokáže si totiž velmi rychle snímkovat stav souborového systému a využívat to jako transakční mechanismus.

Squashfs je komprimovaný souborový systém pouze pro čtení. Využívá se na přenosných zařízeních, které mají omezené zdroje. Je používán už několika distribucemi. Dosud byl jeho vývoj veden mimo jádro a nyní byl označen za dostatečně stabilní a zařazen do jádra.

Nedávno byl do jádra přidán také souborový systém Ext4, který je následovníkem momentálně nejpopulárnějšího souborového systému na Linuxu – Ext3. Jedná se spíše o evoluční systém, který odstraňuje nedostatky svého předchůdce. V nejbližší době ho pravděpodobně nahradí na pozici nejpopulárnějšího souborového systému, ale v budoucnu by mohl být vystřídán právě Btrfs, který má potenciál mnohem revolučnějších vlastností.

Zařazení do jádra se už pravděpodobně nedočká další revoluční souborový systém – Reiser4, který byl uveden již v roce 2004. Jak je známo, jeho tvůrce Hans Reiser byl shledán vinným z vraždy své manželky a další vývoj se tím zastavil. Dnes sice opět pokračuje, ale zájem o něj upadá právě ve prospěch Btrfs, který některé z jeho revolučních vlastností obsahuje taky.

Novinky ze světa distribucí

Fedora 10

Fedora je podle jejího vedoucího Paula Frields nejrozšířenější distribucí vůbec, má podle něj 9,5-10,5 milionů uživatelů oproti Ubuntu, které svoji uživatelskou základnu odhaduje na 8 milionů. Těžko říct, jestli to je realita, nebo spíše zbožné přání Paula Frieldse, protože u nás je Fedora spíše na druhém konci žebříčku popularity mezi velkou čtyřkou – Ubuntu, openSUSE, Mandriva, Fedora. To ale nic nemění na tom, že je Fedora bezesporu kvalitní distribucí, která se zavděčí především těm, kteří chtějí mít nejnovější software, protože z dané čtyřky implementuje nový software a technologie nejrychleji. Co vývojáři uvařili ve verzi 10?

Hned při spouštění systému oceníte novou technologii Plymouth, která výrazně zrychluje start systému. Desátá verze má také zase o kousek atraktivnější vzhled. Nové téma Solar, které je, jak už je u Fedory tradicí, laděno do modra, prolíná všemi částmi systému od GRUBu až po tapetu na ploše. Jako výchozí prostředí je zvoleno GNOME 2.24, ale můžete jednoduše doinstalovat také KDE 4.1.2 nebo nebo Xfce 4.4.3. Novou volbou je prostředí Sugar, které je známé z tzv. stodolarových notebooků. Verze kernelu je 2.6.27. Fedora obsahuje už také OpenOffice.org 3.

Novinkami, o které se postarali čeští vývojáři Red Hatu, jsou nástroje First Aid Kit a SecTool. První z nich se nachází v rescue mode nebo na live CD a obsahuje moduly, které nabízejí funkce pro záchranné úkony, když se váš systém dostane do úzkých. Druhý z nich poskytuje systém kontroly bezpečnostních pravidel.

Fedora je tu s námi již pět let a za tu dobu linuxový svět obohatila mnoha inovacemi. Chcete-li vyzkoušet, co nabízí ve verzi 10, můžete si ji stáhnout ve formě ISO obrazu a vypálit.

Ulteo Open Virtual Desktop

V roce 2006 musel Gaël Duval, zakladatel distribuce Mandriva (dříve Mandrake), své dítě opustit, byl totiž novými manažery propuštěn. Na Linux však nezahořkl, ale pustil se s odhodláním do dalšího projektu – Ulteo. Nejprve světlo světa spatřil OpenOffice.org v prohlížeči, tato technologie se tak stala jednoznačně nejrobustnějším webovým kancelářským balíkem. Jenže nezůstalo jen u kancelářského balíku, ale uživatelům byl nabídnut celý linuxový online systém – Ulteo Online Desktop. Svými možnostmi výrazně převyšoval konkurenci, protože nabízel nefalšovaný linuxový desktop přímo v prohlížeči, měl ale problémy s latencí. Přístup na vzdálený server Ultea prostě nebyl dostatečně rychlý. Nyní byl však uvolněn Ulteo Open Virtual Desktop, díky němuž může tuto technologii nasadit na svém serveru každý. Ve firemních sítích, které mají mnohem vyšší datovou propustnost, by to mohl být zajímavý způsob, jak řešit běh vzdáleného desktopu. Uvidíme, jak se produkty Ultea uchytí v praxi, potenciál mají.

OpenSolaris 2008.11

OpenSolaris 2008.11 sice tak úplně nedostál svému jménu, protože vyšel první prosincový den, ale to neznamená, že nepřináší zajímavé novinky. Zatímco Linux byl napsán na zelené louce dle unixové předlohy, Solaris z Unixu přímo vychází. Poslední roky však zůstával čím dál více a více ve stínu Linuxu. Proto se společnost Sun, která Solaris vlastní, rozhodla v roce 2005 k radikálnímu kroku a Solaris uvolnila jako open source. Tak vznikl OpenSolaris.

Dalším krokem ve stíhání Linuxu bylo zahájení projektu Indiana, jehož vedení se ujal Ian Murdock, zakladatel distribuce Debian. Dle jeho slov si měli v projektu Indiana vzít ponaučení z toho, co přinesl Linux, a nabídnout to pro Solaris. V OpenSolarisu se objevilo prostředí GNOME, nástroje GNU a balíčkovací systém. OpenSolaris se tak přiblížil podobě tradiční linuxové distribuce. Za jeho největší výhody - ve srovnání s Linuxem - je považován pokročilý souborový systém ZFS a technologie Dtrace. Ty jsou sice open source, ale vzhledem k tomu, že licence CDDL, pod kterou je OpenSolaris vydán, není kompatibilní s GPL, nemohou být použity v Linuxu.

V jiných ohledech ale OpenSolaris svého konkurenta - Linux - stále dotahuje. V hlavním repozitáři naleznete jen něco přes 1500 balíčků (Debian a Ubuntu mají přes 25 tisíc). V kategorii nesplněných slibů je stále tiskový server CUPS. Uspávání do RAM je zatím v plenkách a funguje jen pro omezené množství počítačů.

Mezi novinky vydání 2008.11 patří Time Slider, který se podobně jako Time Machine v MacOS X stará o automatické zálohy. Novinkou je také automatická detekce tiskárny. Jako grafické prostředí slouží nejnovější GNOME 2.24. Výchozím prohlížečem je Firefox 3 a hudebním přehrávačem Songbird. Desktopové vyhledávání zajišťuje Tracker.

Desktopovým uživatelům Linuxu OpenSolaris asi nenabídne žádné zásadní výhody, ale jedná se o zajímavý systém, jehož vývoj se dočkal v poslední době oživení. Pokud jej chcete vyzkoušet, můžete si ze stránek OpenSolaris.com stáhnout instalovatelné live CD.

openSUSE 11.1

Poslední velkou distribucí, která přišla se svým podzimním vydáním, je openSUSE (přečtěte si originální recenzi). I když se číslo verze zvedlo jen o desetinku, přináší mnoho novinek. Podle autorů je to více než 230 nových vlastností. Je založené na jádře 2.6.27.7 a jako hlavní prostředí jsou zvolena KDE 4.1.3 a GNOME 2.24.1. Potěší však také ty uživatele, kterým stále nevyhovuje KDE4, v repozitářích se totiž nachází i KDE 3.5.10. To mnozí ocení zvláště poté, co některé velké distribuce KDE3 již zcela vypustily. V instalátoru najdete zcela nový nástroj na dělení disků. V GNOME sází openSUSE na své koně, tedy na aplikace, které jsou vyvíjené Novellem v jazyce Mono. Jako desktopový vyhledávač byl zvolen Beagle, správcem fotek je F-Spot a před výchozím správcem hudby GNOME dostal přednost Banshee. V KDE se setkáte s novým Amarokem 2. OpenOffice.org se zde nachází ve verzi 3 a je použita verze z projektu go-oo, kde se především Novell snaží zařazovat novinky, které se nepodařilo prosadit do oficiální verze, již má pod palcem Sun.

Změny v novém openSUSE se netýkají pouze nových vlastností, ale také licenčních podmínek. Byla odstraněna EULA, na kterou jsou uživatelé Linuxu docela citliví.

OpenSUSE můžete stahovat v několika verzích. K dispozici je live CD nebo obsáhlejší DVD. Samozřejmostí je jak 32bitová, tak 64bitová verze. Můžete si také koupit krabicovou verzi. Novell prodává za 60 euro krabici, která obsahuje dvouvrstvé DVD, příručku a 90denní instalační podporu. K dispozici je také česká krabicová verze, která obsahuje šest disků, příručku a e-mailovou technickou podporu po dobu platnosti verze.

Linux Mint 6 Felicia

Pravděpodobně nejznámější distribucí, která vychází z Ubuntu, je Linux Mint (tato verze konkrétně z Ubuntu 8.10). Lepší hardwarovou kompatibilitu, než má Ubuntu, u něj nečekejte, je totiž postaven na stejném jádře a

používá stejné repozitáře, takže i drtivá většina softwaru je stejná. Nabízí však pozměněné grafické prostředí a doplňky, které se mohou desktopovým uživatelům hodit. Má vlastní instalátor MintInstall, který nabízí například screenshoty aplikací. Podporuje instalaci jedním kliknutím z webových stránek. Zálohování usnadňuje MintBackup. O aktualizaci systému se také stará vlastní nástroj MintUpdate, který přehledně rozlišuje mezi aktualizacemi podle naléhavosti. Novinkami jsou Mint4Win, což je obdoba Wubi pro Ubuntu, a MintNanny, které se stará o rodičovskou kontrolu.

Autoři stejně jako v minulých vydáních příliš neřeší uzavřený a patentovaný software, takže již v základu naleznete plnou multimediální podporu. V distribuci se nachází také programy jako Adobe Flash Player, Adobe Reader, Skype, Google Earth atd.

K dispozici je zatím jen verze s GNOME, ale v přípravě jsou také verze s KDE, Xfce a Fluxboxem. Novinkou je Universal verze, která neobsahuje komerční a patenty zasažený software, a je tudíž určená pro uživatele ze Spojených států a Japonska. Linux Mint není příliš přívětivý k majitelům 64bitových procesů, nabízí totiž jen 32bitovou verzi. 64bitová je k dispozici pro starší vydání, ale autoři ji moc nedoporučují. Existuje také verze postavená na Debianu, ale její vývoj jakoby usnul.

Sabayon Linux 4

Sabayon Linux je distribuce, která má svůj původ v Itálii a jejím zakladatelem a správcem v jedné osobě je Ital Fabio Erculiani. Je postavený na Gentoo, ale na rozdíl od něj se nekompiluje celý ze zdrojových kódů, ale základní systém se nainstaluje z předkompilovaných balíčků. Patřil také k prvním distribucím, které podporovaly 3D desktop.

Sabayon je pojmenovaný podle italského moučníku a podobně pocukrované je i čtvrté vydání, které autoři vydali na přelomu roku. Obsahuje nejnovější verze prostředí KDE (k dispozici je i KDE 3), GNOME a Xfce. Kancelářský balík OpenOffice.org 3 a další programy. Kromě open-source programů obsahuje i proprietární software – Flash Player, Google Earth, Picasa, Opera.

Sabayon může být volbou pro ty, které láká Gentoo, ale je na ně technicky příliš náročné. Oproti Gentoo má také výhodu v tom, že obsahuje nástroj pro správu binárních balíčků. K dispozici je jak 32bitová, tak 64bitová verze. Stahovat můžete ze stránek projektu.

FreeBSD 7.1

Systém FreeBSD je považován za neznámého velikána svobodných operačních systémů. Je pravděpodobně nejznámějším systémem z rodiny BSD, přesto je ve stínu Linuxu. To však neznamená, že by se jednalo o kvalitativně horší systém, jeho vývojáři a příznivci se snaží přesvědčit ostatní o opaku. Zatímco Linux je systém unixového typu vyvinutý tzv. na zelené louce, FreeBSD vychází z původního Unixu. S Linuxem je binárně kompatibilní, takže binární soubory vytvořené pro Linux by měly fungovat i ve FreeBSD.

První menší vydání v sedmé řadě přináší především opravy, ale obsahuje i některé nové vlastnosti. Vývojáře určitě zaujme DTrace, který byl portován ze systému OpenSolaris. Bohužel stále není plně implementována do stabilní verze další věc od Sunu – souborový systém ZFS. Dále nový zavaděč podporuje bootování z USB a GPT disků. Co se týče prostředí, nabízí FreeBSD i nadále KDE 3.5.10 a GNOME 2.22.3. FreeBSD je k dispozici je stažení ve verzích pro různé platformy (x86, amd64, sparc64, powerpc,...).

Odkazy

http://www.openoffice.cz/novinky/mandriva-linux-2009-cz-k-dispozici

http://www.linuxexpres.cz/dva-tydny-s-linuxem-bmw-chce-linux-obvod-ostrava-jih-ne

http://www.linuxexpres.cz/2t-vysel-amarok2-hp-a-ibm-znovu-objevuji-moznosti-linuxu

http://www.linuxexpres.cz/2t-red-hatu-se-dari-ovsem-vyvoj-openoffice-org-pry-stagnuje

http://www.linuxexpres.cz/2t-olpc-se-nedari-palm-predstavil-linuxovy-webos

Vytvořte si abecední rejstřík

Vlastimil Ott

http://www.openoffice.cz/navody/vytvorte-si-abecedni-rejstrik

Zejména v případě delších prací a dokumentů je často nutné uvést na jejich konci rejstřík, a to jmenný, místní nebo zcela originální. Právě způsob vytvoření rejstříků v OpenOffice.org Writeru si ukážeme v tomto dílu.

Typy rejstříků

Rejstříků obecně existuje více typů, Writer definuje následující typy. V první řadě se jedná o klasický obsah dokumentu, který je technicky vzato také rejstříkem. Dále je to abecední rejstřík, seznam ilustrací a seznam tabulek, seznam použité literatury, tabulky objektů a uživatelem definovaný rejstřík. Rejstřík se do dokumentu vkládá pomocí nabídky **Vložit | Rejstříky a tabulky | Rejstříky a tabulky**. V článku se nebudeme zabývat rejstříkem typu Obsah, protože této problematice jsme se již věnovali, a zaměříme se na abecední rejstřík.

Abecední rejstřík

Abecední rejstřík je seznam klíčových slov s uvedením stran, kde se vyskytují. Pokud podle výše uvedené instrukce vložíte rejstřík, získáte pouze nadpis – žádný rejstřík se „sám“ nevytvoří. Hlavním úkolem autora (případně editora) je zařadit do rejstříku „ty správné výrazy“. Je to práce obtížná, neboť by se v tomto seznamu měly nacházet výrazy klíčové a takové, které čtenář často hledá.

Výraz se do rejstříku vkládá prostřednictvím volby **Vložit | Rejstříky a tabulky | Položka**. Než tento příkaz vyvoláte, je vhodné si vkládaný výraz označit, jak vidíte na obrázku, a to buď celý, nebo – pokud je to možné – jen část, kterou lze chápat jako první pád.

V zobrazeném okně vyberte z horního seznamu rejstřík, do něhož budete výraz vkládat. Rejstříků totiž může v jednom dokumentu existovat více. Položka rejstříku by tedy měl být výraz v prvním pádě. Zajímavou volbou může být příznak **Hlavní položka**. Obvykle se jedná o zvýraznění místa, kde se vkládaný výraz nachází poprvé a je zde vysvětlen. Takové číslo stránky tedy bude zvýrazněno.

> Okno pro vkládání položky automaticky nezmizí, je třeba stisknout tlačítko **Zavřít**. Můžete totiž místo, kde se pojem nachází, do rejstříku vložit také pod jinou položkou. V našem případě byste mohli použít např. výraz „seznam“ nebo „tabulka“. Odkazovaly by na stejné místo jako položka „rejstřík“.

Položka **Použít na všechny podobné texty** vám ušetří mnoho práce, ale je také do jisté míry riziková. Do rejstříku vloží nejen konkrétní místo, kde se vyskytuje vámi vkládaný pojem, ale také všechny jeho další výskyty. Dokonce si můžete zvolit, zda rozlišovat velikost počátečních písmen a zda vkládat jen celá slova. Ignoruje se text v nadpisech, patičkách, rámcích a popiskách objektů. Můžete si tak rejstřík vylepšit, nebo také zničit, protože ne každý výskyt výrazu je nutné uvádět v rejstříku – proto jednejte opatrně.

Máme tedy vloženu položku a volitelně také všechny její výskyty. Pokud jste rejstřík nevložili, učiňte tak pomocí **Vložit | Rejstříky a tabulky | Rejstříky a tabulky**. Pokud jste jej již vložili, klepněte na plochu rejstříku pravým tlačítkem myši a zvolte položku **Aktualizovat rejstřík/tabulku**. Výsledkem bude rejstřík obsahující výraz „rejstřík“ a číslo strany.

Členění rejstříku

Výskyt výrazu lze do rejstříku vložit nejen jako obyčejnou položku, ale také jako součást stromové struktury. Výraz totiž může být výrazem nadřazeným jiným pojmům, či naopak jeden z pod-

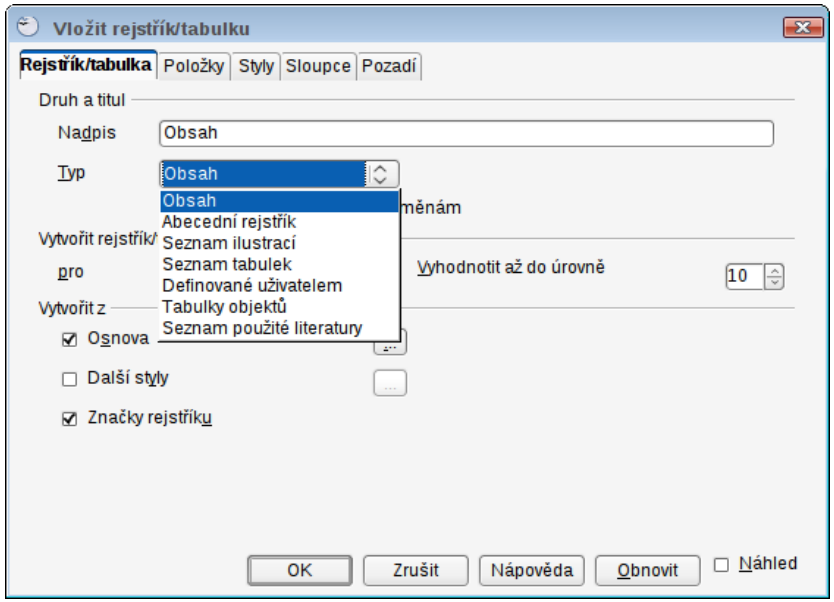

Typ nastavte na Abecední rejstřík

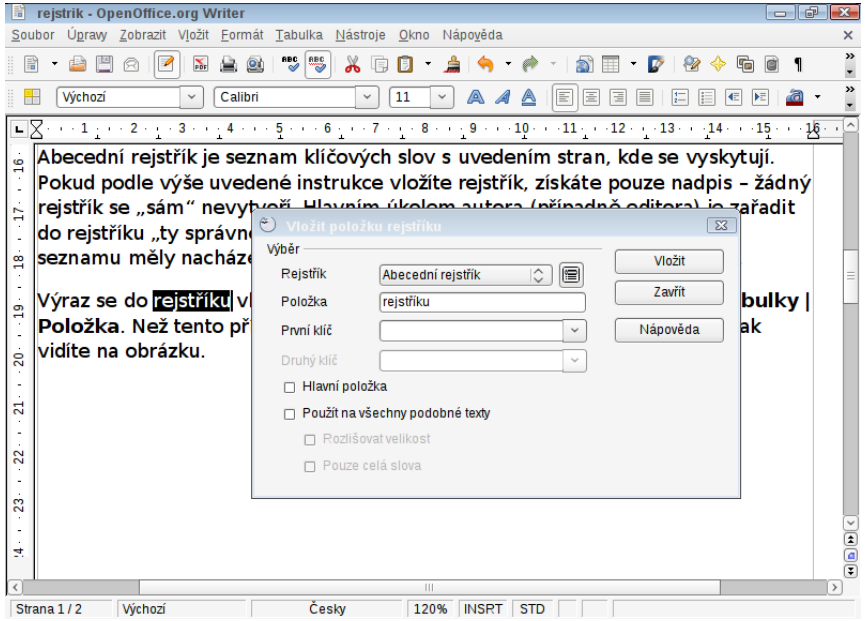

Vložení položky do rejstříku

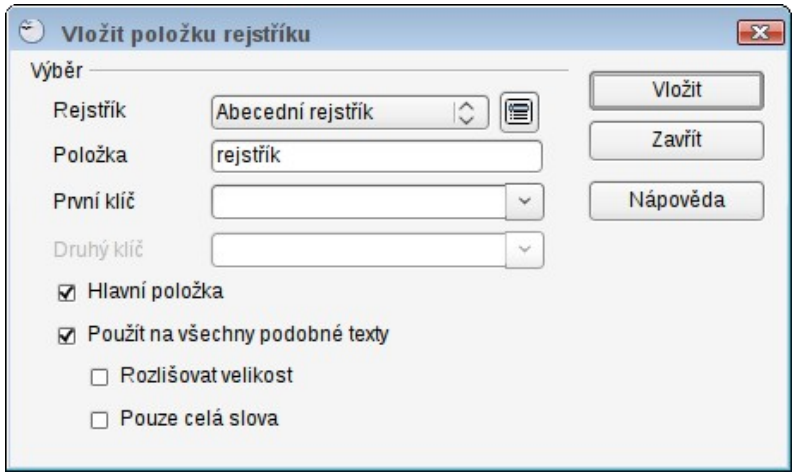

Vložení podobných výrazů do rejstříku

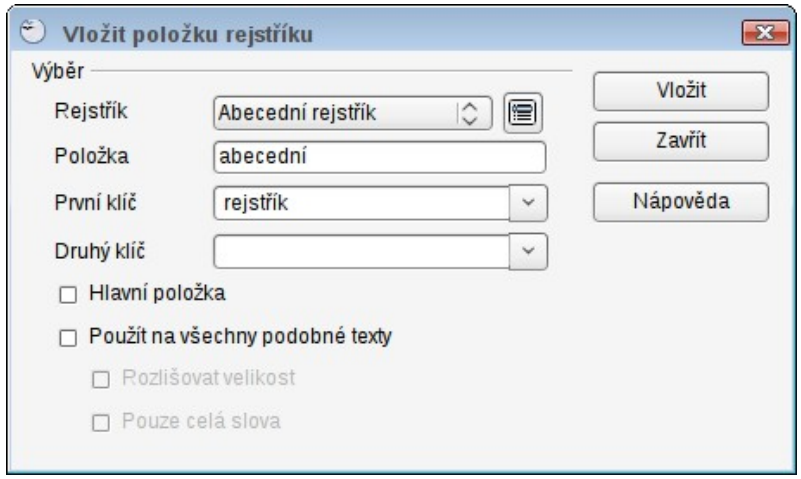

Vytváření struktury rejstříku

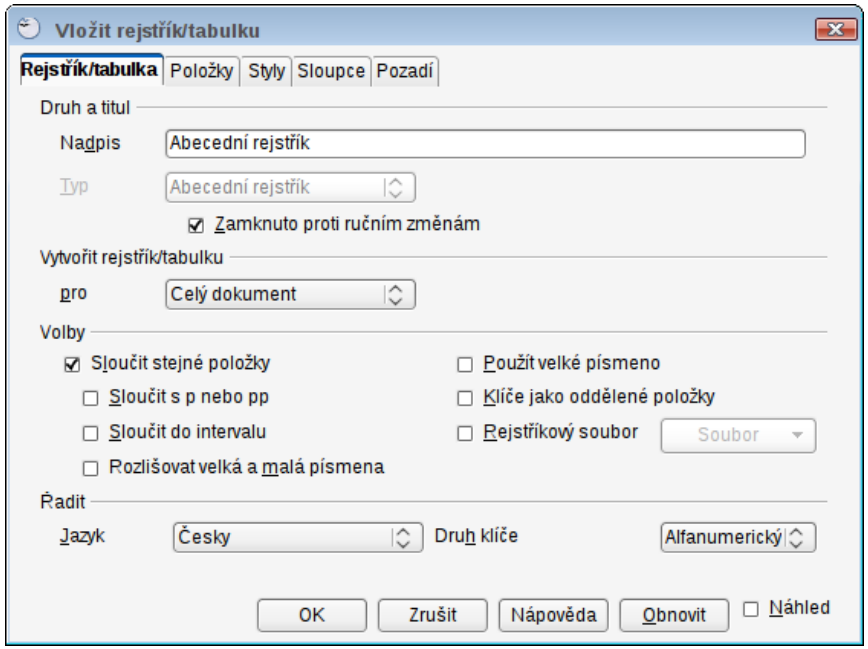

Nastavení vzhledu rejstříku

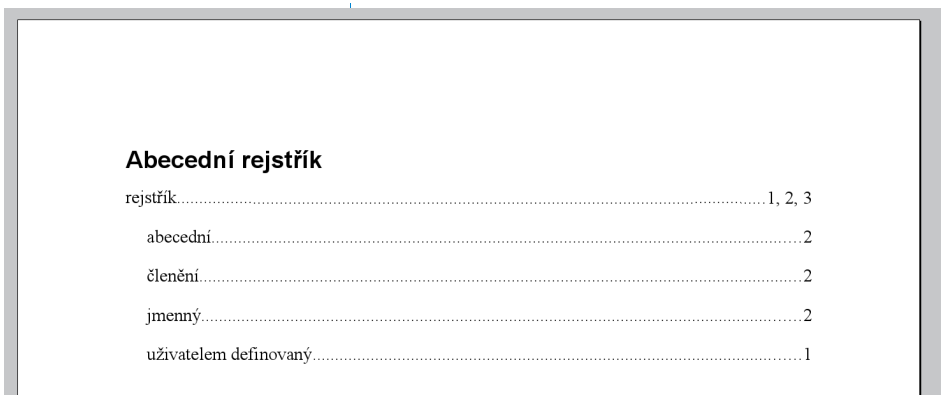

Výsledný abecední rejstřík (ukázka)

řízených. Ty se zobrazují ve stromové struktuře. V případě výrazu „rejstřík“ (nadřazený) by podřízené výrazy mohly být „abecední“, „jmenný“, „uživatelský“ apod. Zobrazte si tedy okno pro vložení položky (**Vložit | Rejstříky a tabulky | Položka**), nejlépe si předtím označte výraz „abecední“. Do kolonky **První klíč** vložte nadřazený výraz, tedy „rejstřík“. Poprvé je nutné jej napsat, v dalších případech již bude v seznamu. Stiskněte tlačítko **Vložit** a následně **Zavřít**.

Nastavení vzhledu rejstříku

Přesuňte se na ploch rejstříku, stiskněte pravé tlačítko myši a zvolte položku **Upravit rejstřík/tabulku**. Ujistěte se, že máte aktivní volbu **Sloučit stejné položky** – pokud ne, bude v rejstříku zobrazen každý výskyt výrazu zvlášť, což bude v případě rozsáhlé práce zcela nevhodné a nepoužitelné. Pokud je vše v pořádku, stiskněte tlačítko OK, rejstřík by se měl v pořádku zobrazit – obsahuje nadřazený pojem „rejstřík“ a jemu podřízený pojem „abecední“, oba s číslem stránky, kde se vyskytují. Podobným způsobem lze doplnit další (podřízené) položky.

V nastavení rejstříku lze velmi kreativně určit, jak se budou položky zobrazovat, zda se budou čísla stránek slučovat, vypisovat všechny, nebo v intervalu. Vhodnou kombinací lze dosáhnout prakticky jakéhokoli typu rejstříku, a to třeba i sázeného do sloupců (karta **Sloupce**). Po jakékoliv změně je nutné rejstřík ručně aktualizovat.

Jak pracovat s portálem OpenOffice.cz

Redakce OpenOffice.cz

http://www.openoffice.cz/navody/jak-pracovat-s-portalem-openoffice-cz

Portálu OpenOffice.cz se již nedá říkat "úplně nový", protože úspěšně funguje již několik měsíců, nicméně stále obsahuje sekce, které pro mnoho z vás nové být mohou. Jak se na portálu vyznat a kde co hledat?

Mrak tagů

Na úvod je třeba podotknout, že portál kontinuálně vylepšujeme. Proto se snadno může stát, že se některé sekce změní nebo přibudou nové. Struktura ale zůstává, snažíme se ji ovšem vylepšovat - proto budeme rádi za vaši odezvu.

Tři součásti portálu

Technicky i logicky se portál skládá ze tří součástí:

- redakční systém na adrese www.openoffice.cz, kde vycházejí články
- wikistránky na adrese wiki.openoffice.cz
- diskuzní fórum na adrese forum.openoffice.cz

Redakční systém Marwel se stará o vydávání článků, vytváří titulní stranu, mimojiné také spravuje databázi uživatelů. Každý článek je možné komentovat (zřídka je tato volba záměrně vypnuta), pokud jste přihlášeni. Je také velmi vhodné články označovat klíčovými slovy neboli tagy, což může taktéž každý přihlášený uživatel.

Wiki stránky fungují v podstatě jako nástěnka - každý uživatel (i nepřihlášený) může do naší wiki zadat své postřehy nebo zkušenosti s řešením nějakého problému. Každá stránka má/může mít srozumitelnou adresu, kde lze používat i české/slovenské znaky. Pokud nic zadávat nechcete, můžete tam pomoc najít - ovšem opět platí, že musí být někdo, kdo do wiki stránky něco napíše. Redakce začala, několik uživatelů se přidalo (díky vám), ale pokud má wiki sloužit jako zdroj informací pro uživatele kancelářského balíku, uvítali bychom více aktivit. Jak je podpořit?

Fórum je již zaběhlé a podle všeho zcela funkční a přínosné. Chybí vám nějaké téma nebo funkce? Napište nám do diskuze.

Abyste mohli součásti webu používat, musíte být přihlášeni (ano, nejlépe i na wiki).

Skvělá vlastnost - tagování obsahu

Tag, česky štítek nebo značka, je jednoslovný nebo víceslovný výraz, který vystihuje obsah článku. Např. tagy tohoto článku by mohly být "návod", "o portálu", "jak pracovat s portálem", ale také "wiki", "články", "tagy" apod. Záměrem je použít co nejvíce krátkých tagů, které jsou společné více článkům na portálu.

Na základě tagů, které jsou přiřazeny ke každému článku, jsou automaticky zobrazovány příbuzné články - nemusíte je tedy hledat. Kromě toho lze články, které jsou označeny tagem, najít na adrese www.openoffice.cz/tag/váš tag. Příklad: chcete-li najít všechno, co se týká "OpenOffice.org verze 3", pak hledejte např. tag "řada 3", který jsme použili. Je samozřejmé, že kvalita a relevance tagů záleží na čtenářích, redakce při vydání článku vytváří jen několik základních tagů pro inspiraci. Síla tohoto mechanismu spočívá v tom, že jej používá hodně lidí. Další příklady:

- slovensky

- OpenDocument
- docházka

Množství a počet tagů není nijak omezen, nejčastěji použité se zobrazují v tzv. mraku na titulní straně.

Hlavní nabídka, rubriky článků (součást redakční systém)

Hlavní nabídka webu je zobrazena jako lišta v horní části a obsahuje následující položky:

- OpenOffice.org - představení kancelářského balíku
- Stáhnout - stránka s odkazy na stažení balíku
- Články- výpis naposledy vydaných článků
- Wiki - odkaz na druhou součást portálu, wiki
- Fórum - odkaz na třetí součást portálu, fórum
- Videa - sekce obsahující animace, videa a podobné ukázky
- Časté otázky - seznam opravdu nejčastějších a opakujících se otázek
- O portálu - nápověda ke stránkám

> Na titulní stránku se dostanete klepnutím na logo v levém horním rohu.

Rubriky pro články a další příspěvky se zobrazují v pravém sloupci:

- Návody - návody k práci s balíkem, "jak něco udělat"
- Recenze - představení nových verzí, konkurečních verzí, knih a jiných produktů či projektů
- Doplňky - souhrnná rubrika pro články uvedoplňující šablony, makra, doplňky apod.
- Používají OpenOffice.org - případové studie nasazení balíku
- Napsali jinde - souhrny s odkazy na články na jiných portálech
- Komerční a tiskové zprávy - komerční sdělení či informace o různých akcích všeho druhu
- Blogy uživatelů - seznam příspěvků z blogů
- Novinky - krátké zprávy týkající se OpenOffice.org, úvodník se zobrazuje přímo na titulní stránce; Chcete psát novinky? Napište nám (redakce@openoffice.cz)!

Wiki stránky

Strukturu na wiki vytvořila redakce jako základ, lze ji ovšem měnit, pokud myslíte, že to má smysl a pokud to umíte. Chcete-li na wiki zapsat nějaký svůj postřeh, zkuste ma wiki (ne v článcích) nejprve najít informaci, zda už něco podobného nezaložil někdo jiný. Vyhledávání na wiki nehledá klíčová slova, ale celou frázi. Proto se nejprve podívejte na titulní stránku wiki, kde jsme pro vás připravili základ struktury. Pokud tam nenajdete nic, co byste mohli využít, pak vytvořte vlastní stránku - je to snadné.

Ponechte adresu *http://wiki.openoffice.cz/wiki/* a doplňte za ni frázi, která vystihuje obsah budoucí stránky. Nepoužívejte jen slovo, to by bylo málo, stránka se bude jmenovat tak, jak její název zadáte do adresy. Jako příklad zvolme http://wiki.openoffice.cz/wiki/Testovací stránka. První z vás má možnost tuto stránku vytvořit (klepnutím na odkaz "nebo tuto stránku založit"), něco smysluplného do ní napsat a dole stisknout tlačítko **Uložit změny**. Další z vás pak již uvidí, co vytvoili uživatelé před vámi.

Do políčka **Shrnutí editace** vždy napište, co jste vlastně udělali - při založení to může být slovo "založeno", při úpravách pak třeba "opraveny překlepy" nebo "smazán spam" či podobně. Historie stránky se automaticky ukládá včetně vašeho jména či IP adresy. Vždy se lze vrátit k libovolné staré verzi, lze tak odstranit jak spam tak nadávky či výzvy, že s tím už konečně máme něco dělat. Je to na vás. :-) Pokud máte dotazy či připomínky, pak je neváhejte sdělit ve fóru.

Wiki slouží jako snadný prostředek pro sdílení a předávání informací. Je pružnější než článek a trvanlivější než diskuzní fórum, kde příspěvky "zmizí" v historii. Nebojte se ji používat!

Fórum

Abyste mohli do fóra zadat svůj dotaz, musíte být přihlášení. Poté vyberte odpovídající fórum a v pravé části stránky klepněte na odkaz **Založit nové téma**. Vyplňte předmět, tedy název, a text dotazu. Klepnutím na tlačítko **Náhled** se můžete podívat, zda je vše v pořádku, klepnutím na **Odeslat** pak dotaz uložíte na server, ostatní čtenáři mohou odpovídat.

> V každém vláknu dotazů se můžete přihlásit k jeho odběru e-mailem. Tamtéž se pak můžete odhlásit.

Otázky & odpovědi na závěr

Jak najdu článek YZ, který jsem tu četl před X týdny?

Hledáte-li např. článek o konferenci, máte více možností:

- Vyhledáváním na titulní stránce portálu, políčko se nachází vpravo nahoře.
- Klepnout na mrak tagů, pokud se tam očekávaný tag (např. tedy "konference") nachází. Následně článek najít ve výpisu článků.
- Zadat adresu obsahující předpokládaný tag, např. www.openoffice.cz/tag/konference pro seznam článků, které píší o konferencích.

Jak mám založit stránku na wiki?

Úplně rychle a co nejdřív:
http://wiki.openoffice.cz/wiki/Název vašeho článku

Jak mám přidat ke článku tagy?

O práci s tagy najdete článek v nápovědě.

Pooostřehy z dění kolem Openoffice.org 12/2008

Redakce OpenOffice.cz

http://www.openoffice.cz/pooostrehy-z-deni-kolem-openoffice-org

Vývojáři nezahálejí a po skončivší konferenci v Pekingu se objevují nové nápady a myšlenky. Opravují se chyby, navrhují novinky a chystají se nové verze. Přečtěte si několik zajímavých postřehů ze života kolem Openoffice.org.

Vývojářský tým ze Sunu připravil jako vzpomínku na konferenci pěkný plakát se svými tvářemi - můžeme se tedy přesvědčit, že jsou to normální lidé z masa a bajtů.

Opravy chyb - směrem k verzi 3.1

Připravuje se verze 3.1, podle záznamu bude opravena chyba 95528 týkající se nezamykání souborů v cizích formátech (ne ODF) na síti. Česky řečeno - mělo by být možné zpracovávat XLS tabulku zároveň ve více lidech, což mělo fungovat už dávno.

Pracuje se na opravě automatického obnovování souborů po pádu aplikace. Funkce neobnovila poslední automaticky uloženou verzi určenou pro obnovu (frekvence vytváření se nastavuje v **Nástroje | Volby | Načítání/ukládání | Obecné | Ukládat informace pro automatické obnovení každých x minut**), nýbrž poslední manuálně uloženou verzi souboru. Pokud jste ručně neukládali a spoléhali na automatiku, docházelo ke ztrátě dat. V kódu opraveno, ovšem první veřejná opravená verze bude 3.0.1 plánovaná na 15. ledna 2009.

> Ovšem občas se také opraví chyby, které urychlí funkci Calcu o 22,8 sekund... ;-)

Různá vylepšení

Do Calcu se dostalo několik drobných vylepšení, která byla převzata z čínské varianty balíku - RedFlag 2000.

- Při zadávání vzorce se v bublině zobrazuje syntaxe jeho zápisu.
- Posuvník pro změnu velikosti náhledu byl přidán na panel pro situaci, když se list tiskne.
- Další - do stavového řádku v Impress a Draw byl přidán posuvník pro změnu přiblížení/oddálení dokumentu.

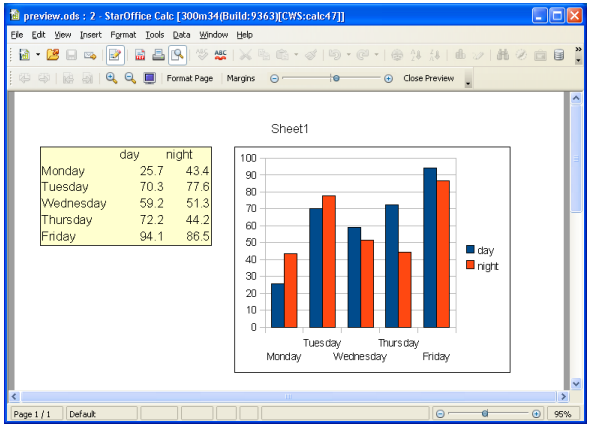

Posuvník v Calcu pro změnu velikosti

Nové koncepty a nápady

ODF@WWW

O nápadu spojit OpenOffice.org a wiki jsme již informovali. Autor Kay Ramme svůj koncept prezentoval na konferenci v Pekingu. Odtud přijel povzbuzen úspěchem, protože mnoho lidí jeho nápad zaujal. Projekt má nyní své stránky a dostal se (ovšem již v září) do inkubátoru, což je místo pro vývoj nových projektů - ty ovšem musí mít "evidentní podporu komunity". Protože ji projekt má, máme se zřejmě na co těšit.

Nástěnka

Po vzoru jiného softwaru vzniklo startovací centrum. Ovšem někteří vývojáři jdou ještě dál a promýšlejí, jak "ze stránky nula" udělat místo, ke najdete všechno potřebné (a dlužno dodat, že také spustu zbytečností). Vznikl tak koncept nástěnky, jež by měla sdružovat informace související s balíkem (poslední dokumenty, vyhledávání, záložky, vytvoření nových, otevření, odkazy na šablony apod.) a s prací na počítači (hodiny, kalendář, zprávy, instant messaging). Jde jen a skloubení existujících technologií - především Google Gadgets a samozřejmě internetu jako takového (pak už je jen krůček k pevnému propojení OpenOffice.org a Google Docs). A panely jako ve Firefoxu budou potřeba tak jako tak...

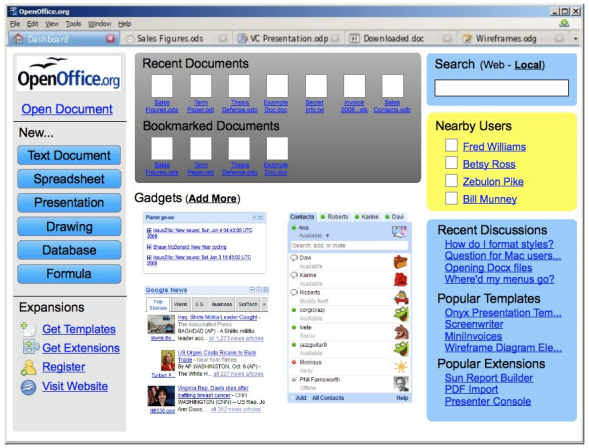

Koncept nástěnky

Přepracování uživatelského rozhraní

Vznikl projekt Renaissance, jenž si klade za úkol přepracovat k lepšímu uživatelské prostředí balíku. Jedná se jen o hlasité vyslovení myšlenky, nejsou známy nic než plány, ale přesto je jejich existence důležitá. Zájemci se samozřejmě mohou se svými nápady přidat. Například se hledá dobrovolník, který by vytvořil program/knihovnu pro načtení statistických údajů (počet znaků, slov apod.) z dokumentů v adresáři do sešitu v Calcu.

Události a dění

Portál ODF Toolkit

IBM a Sun Microsystems spustily nový portál pro vývojáře softwaru používajícího formát ODF. The ODF Toolkit project nabízí programátorům dokumentaci, nástroje a v neposlední řadě kvalifikovanou pomoc při vývoji softwaru, který pro ukládání a výměnu dat používá ODF. Smyslem projektu je pomoci rozšířit technologii ODF a vyvinout kvalitní testovací, převodní a další nástroje a knihovny. Kromě toho vznikla ODF Toolkit Union, jejímiž členy se mohou stát další organizace.

Sun Microsystems zaměstnává velké množství vývojářů Openoffice.org, svůj produkt nabízí pod názvem StarOffice. IBM na základě OpenOffice.org nabízí vlastní kancelářský balík Lotus Symphony.

Finální verze OOXML

International Organization for Standardization, tedy mezinárodní organizace pro standardizaci, zveřejnila pod označením ISO/IEC 29500-1:2008 finální verzi normy pro formáty kancelářských dokumentů Office Open XML. Dokument má 7228 stran a lze jej pořídit za 285 dolarů (resp. 342 švýcarských franků).

OOXML je formát, který vytvořily společnosti vedené Microsoftem jako odezvu na formát OpenDocument, používaný jako hlavní formát v OpenOffice.org a jeho odvozeninách.

Konference v Pekingu

Podle ohlasu byli účastníci spokojení až nadšení, mnoho fotek lze nalézt např. na Flickru. O konání další konference jsme zatím informace nenašli, ještě je zřejmě brzy.

Pooostřehy 1/2009: Resumé 2008, tipy na rozšíření

Redakce OpenOffice.cz

http://www.openoffice.cz/pooostrehy-1-2009-resume-2008-tipy-na-rozsireni

Lednový přehled událostí: statistiky za rok 2008, nasazení ODF v Jižní Americe, hon na chyby již brzy, pár nových rozšíření - vylepšený export bitmapových obrázků, tisk čárového kódu, prohlížeč konfigurace, sazba notových zápisů.

Vývoj a nasazení balíku

Co se událo v roce 2008

Vyšla třetí generace balíku, která byla do data vydání tohoto článku stažena celkem v 28 milionech kopií, ale počítají se pouze balíky stažené z oficiálního serveru OpenOffice.org. Nepočítají se tisíce kopií stažené z českých serverů, na které odkazuje naše stránka Stáhnout, nepočítají se ani další národní servery.

V uplynulém roce bylo vydáno šest verzí produktových řad 2.x a 3.x. Do kódu bylo zařazeno více než 4300 oprav a vylepšení (duplicity se nepočítají), nahlášeno bylo více než 12750 problémů, resp. možných chyb. Michael Meeks, jedna z hlavních postav vývoje, označil OpenOffice.org za špatně vedený a umírající projekt.

Measuring the true success of OpenOffice.org, OpenOffice.org : What was done in 2008

ODF v Brazílie posiluje

Loňského 16. prosince vydala komise pro e-government brazilského ministerstva plánování čtvrtou verzi komunikační platformy e-PING (PDF). V ní byla posílena pozice OpenDocument Formatu ze stupně R (recommended, doporučeno) na A (adopted, přijato), což znamená, že používání ODF je nyní závazné. Je to dokladem dalšího důležitého kroku, který Brazílie v celém procesu implementace provedla.

Zdroj: ODF Alliance: ODF Gets an Upgrade in Brazil

Nová rozšíření

Výběr několika nových rozšíření, která byla zveřejněna na stránce Extensions.

Enhanced export options for bitmap files

Rozšířený export bitmapových souborů

Toto rozšíření přidává nové volby do dialogová okna při exportu snímků nebo výběrů z Impress nebo Draw do formátů PNG, JPG nebo GIF. Umožní vám změnit velikost, kompresí poměr nebo další parametry.

Soubor stačí nainstalovat, otevřít dokument v Impress nebo Draw a v nabídce **Soubor | Exportovat...** vybrat výstupní formát. Po výběru cílového adresáře klepněte na tlačítko **Uložit** a zobrazí se nový dialog. Vyžaduje Javu.

Barcode

Čárový kód

Čárový kód je jednoduché rozšíření pro vytváření kódů UPC-A, EAN-13, ISBN a JAN v modulu Draw. Vznikl jako ukázkový výstup programu EuroOffice Extension Creator a vyzrál do praktického a užitečného pomocníka. V současnosti podporuje následující typy čárových kódů:

- UPC-A (nejčastěji používaný v USA)
- EAN-13 (nejčastěji používaný v Evropě)
- JAN (používaný v Japonsku)
- ISBN-13 (používaný v knihách po roce 2007)
- ISBN-10 (používaný v knihách před rokem 2007)

Pro všechny kódy je podporován kontrolní součet, číslice ISBN jsou správně odděleny.

Configuration Viewer

Prohlížeč konfigurace

Prohlížeč konfigurace zobrazuje kompletní konfigurační údaje aktuální instalace, i když nejsou zobrazeny v okně **Nástroje | Volby**. Jsou zobrazeny

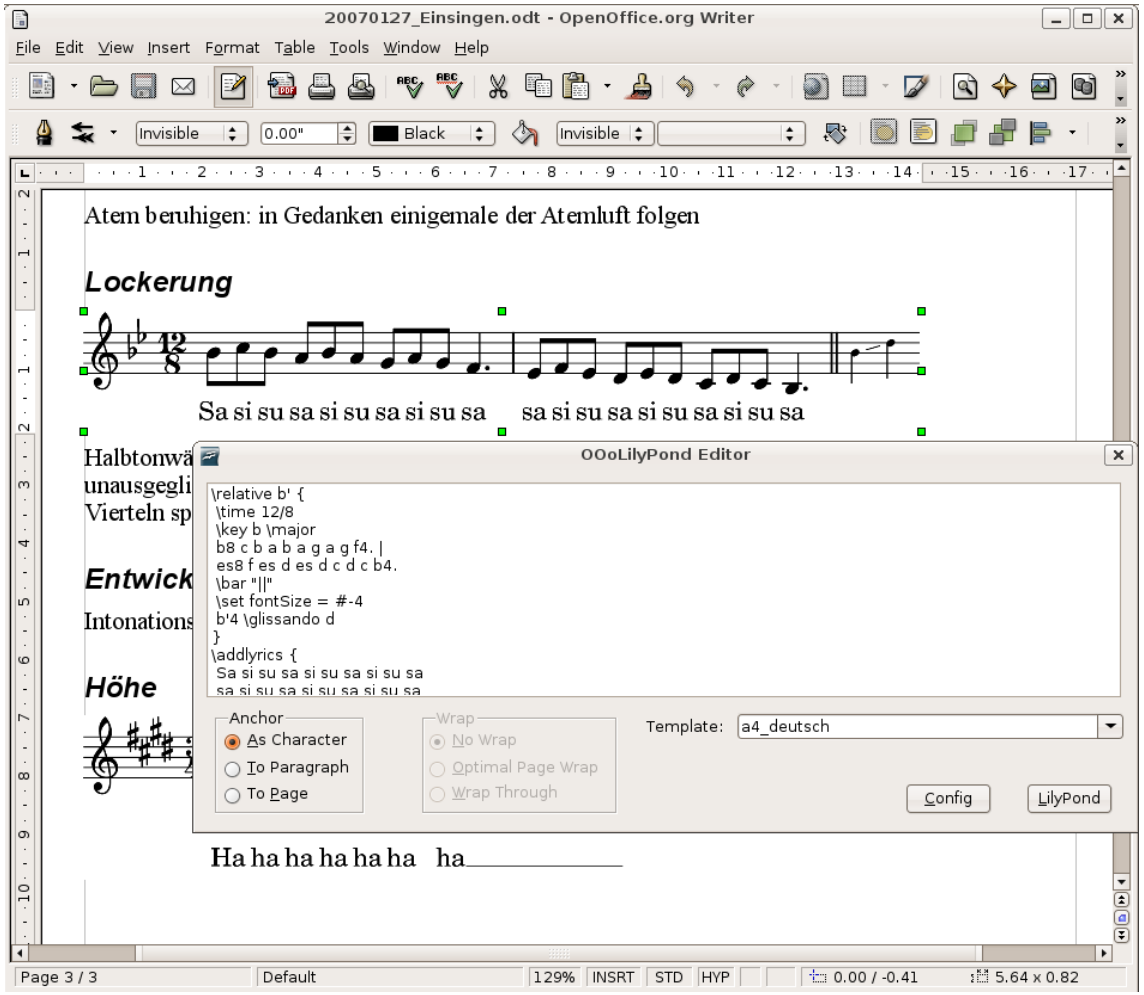

OooLilyPond

předvolené i uživatelsky upravené hodnoty, všechny lze exportovat do textového souboru. Nástroj se spouští z nabídky **Nástroje | Configuration**.

CalcEasyToolbar

CalcEasyToolbar

Too rozšíření je určeno uživatelům Calcu, umožňuje snadněji odstranit či vložit sloupec, i když vybraná oblast obsahuje spojené buňky. Testováno na verzích 2.3.1 až 3.0.

OOoLilyPond

OOoLilyPond

Rozšíření OOoLilyPond zjednodušuje zápis notace ve Writeru, Impressu a Draw. Může být použito k napsání knihy o hudební teorii, pro zápis cvičení pro hudební nástroje nebo hlasy, kde je potřeba zápis komentovat textem.

Hudení výraz se zadává pomocí textových kódů v jazyku Lilypondu, ty jsou pak vykresleny jako obrázek. Chvíli trvá, než se s jazykem seznámíte a naučíte se ho používat, ale jakmile si ho osvojíte, je zápis velmi rychlý.

CAT a situácia v open source softwaru

Juraj Šípoš

http://www.openoffice.cz/navody/cat-a-situacia-v-open-source-softwaru

Slovíčko CAT často nájdete na stránkach agentúr či prekladateľov. Termín Computer Aided Translation označuje softvér, ktorý prekladateľovi pomáha, ale neprekladá zaňho.

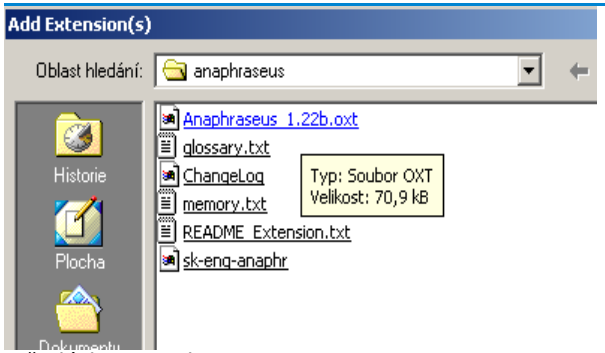

Inštalácia extenzie

Uloží páry viet - zdrojový a preložený text, tzv. segmenty, do prekladovej pamäti (TM - Translation Memory) a pri prekladaní, ak sa nejaká iná veta podobá na tú, ktorá je už uložená v TM, o tom softvér inteligentne informuje užívateľa a ponúkne mu voľbu z databázy takýchto spárovaných viet. Prekladateľ tak nemusí zbytočne písmenkovať.

Segmenty sa dajú pravdaže ukladať aj podľa užívateľských kritérií, ale všeobecne platí, že segmenty sú väčšinou celé vety.

CAT nástroje v žiadnom prípade nepredstavujú strojový preklad (automatický preklad celého textu do iného jazyka), hoci s niektorými aplikáciami typu CAT (napr. Wordfast) je možné realizovať strojový preklad pomocou prekladovej pamäti aj v súčinnosti so softvérom pre strojový preklad. CAT a strojový preklad sú však terminologicky dve rozdielne veci.

Keďže CAT má aj svoju terminológiu, skôr ako začnete prekladať, s touto oblasťou je potrebné sa oboznámiť. Uvedieme teda aspoň tie najzákladnejšie nosné piliere CAT softvérov, a to:

1. vytvárame/používame prekladovú pamäť, ktorá pozostáva z originálu a prekladu (originál i preklad sa do takejto pamäti ukladajú v podobe párov viet - segmentov);
2. CAT softvér hľadá podobné (fuzzy) i presné (exact) reťazce slov v TM a ponúkne ich prekladateľovi, ktorý ich nemusí opakovane písať.

Dnes existujú robustné komerčné riešenia CAT ako Trados, ale aj minimalistické ako Wordfast či MetaTexis (žiaľ, tiež komerčné), ktoré sa inštalujú ako makro do textového editora (MS Word). Čo sa týka Linuxu, niektoré makrá pôjdu pod MS Word vo Wine (Wordfast, MetaTexis). Z iných "free" CAT riešení môžeme menovať Open Source OmegaT, EsperantiloTM, Java program Frankenstein atď. Všetky sú však v ešte iba v začínajúcich vodách.

Silná viazanosť na MS Word je príčinou, prečo OpenOffice.org v CAT oblasti stojí tak trochu mimo; preň však už dnes existuje obdobné riešenie takmer celkom na štýl Wordfast - Anaphraseus, čo je extenzia, pomocou ktorej budeme môcť prekladať v OOo.

Anaphraseus: CAT v OpenOffice.org

Anaphraseus je pod licenciou GNU GPL. Keďže ide o extenziu, v OpenOffice.org ju inštalujete z menu **Nástroje | Správca rozšírenia**, kde kliknete na tlačidlo **Pridať**. Samozrejme za predpokladu, že ste si túto extenziu už stiahli z webu a v nejakom adresári rozbalili (ZIP súbor).

Kliknutím na tlačidlo **Nástroje | Správca rozšírenia | Pridať** vyberiete adresár s extenziou Anaphraseus - kliknete na súbor s príponou OXT, ktorý je iba jeden.

> Anaphraseus nie je závislý od nijakej platformy. Bude fungovať vo Windows, v Li-

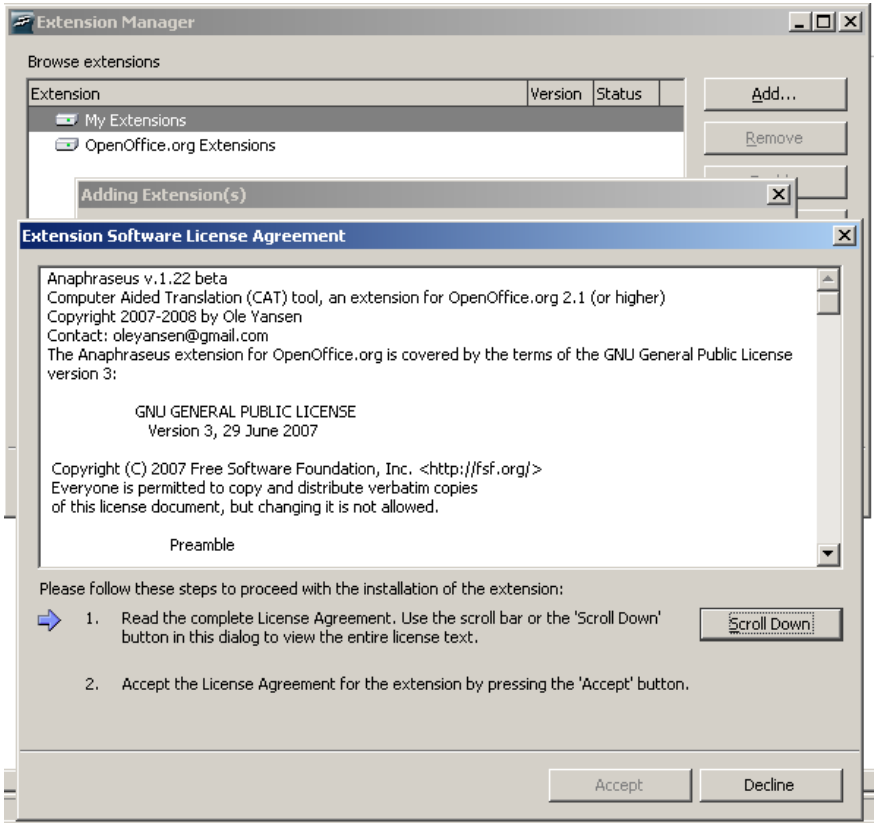

Súhlas s licenciou

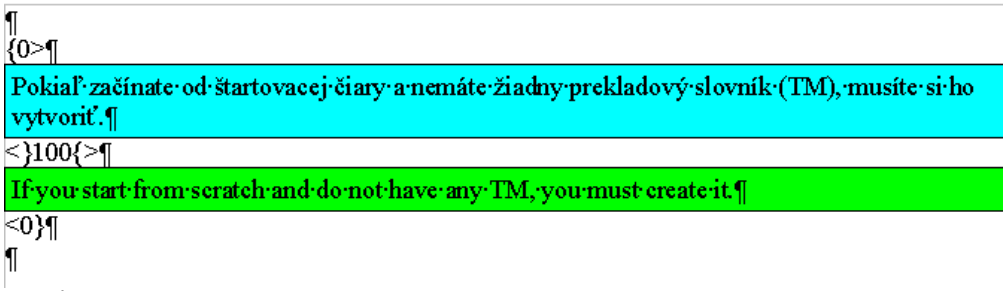

Ponuka

nuxe, FreeBSD - všade tam, kde je možné používať OpenOffice.org.

Po vybratí adresára a súboru s príponou OXT vás uvíta okno s informáciou o licencii a posunutím sa na spodok na koniec textu (Scroll Down) sa aktivuje tlačidlo **Accept**, na ktoré kliknete.

Inštalácia je hotová. Po nej však musíte OpenOffice.org reštartovať, aby sa zmeny do jeho prostredia načítali. Keď OOo znovu nabehne, uvidíte nový panel s ikonami extenzie Anaphraseus.

Filozofia CAT softvérov stojí vo všeobecnosti na samostatnom území. Pokiaľ bol niekto zvyknutý na Wordfast, ľahko pochopí, ako sa s extenziou Anaphraseus pracuje. Ak však niekto začína prvýkrát, musí sa s problematikou oboznámiť, aby rozumel terminológii, ale aj spôsobu, ako CAT softvér funguje v detailoch, z čoho mnoho platí všeobecne i mimo dosahu na konkrétny textový editor či CAT softvér.

Treba zopakovať, že Anaphraseus ako každý softvér v kategórii CAT za vás neprekladá text, ale ukladá segmenty, teda páry viet - originál spolu s prekladom. Softvér pri ďalšom preklade skenuje prekladovú pamäť a ponúka riešenia. Ak teda prekladáte vetu, ktorá je identická/podobná tej, ktorú ste už raz preložili, dostanete ponuku, ktorá sa zobrazí v sivom poli (sivá farba sa zmení), kde píšete preklad textu - softvér ju napíše za vás.

Sivá farba v dolnom poli (s anglickým textom) sa zmení na zelenú, keď text je ponukou z prekladovej pamäti.

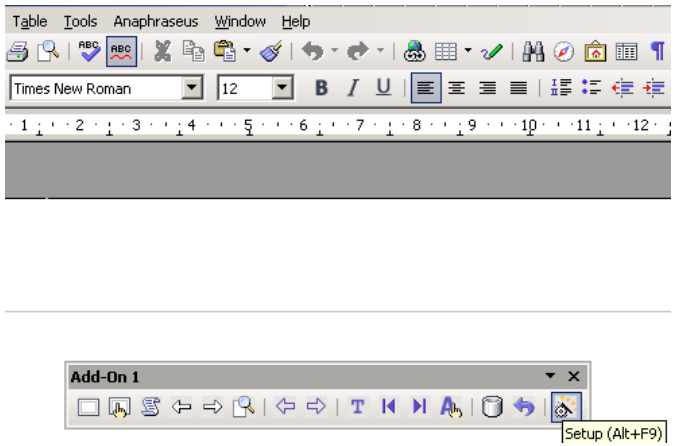

Panel s ikonami Anaphraseus, celkom vpravo Setup (Nastavenie)

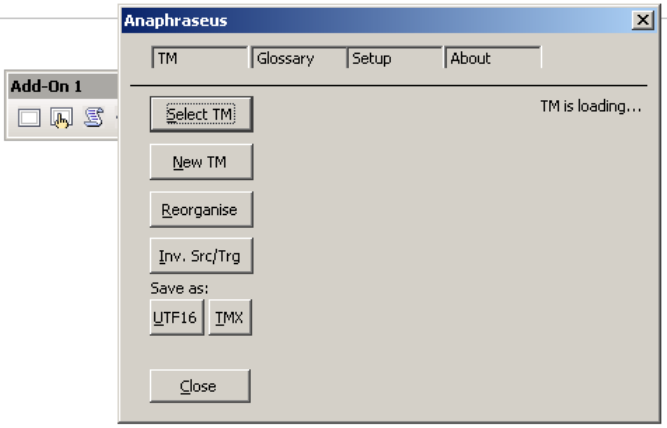

Vytvorenie novej prekladovej pamäti

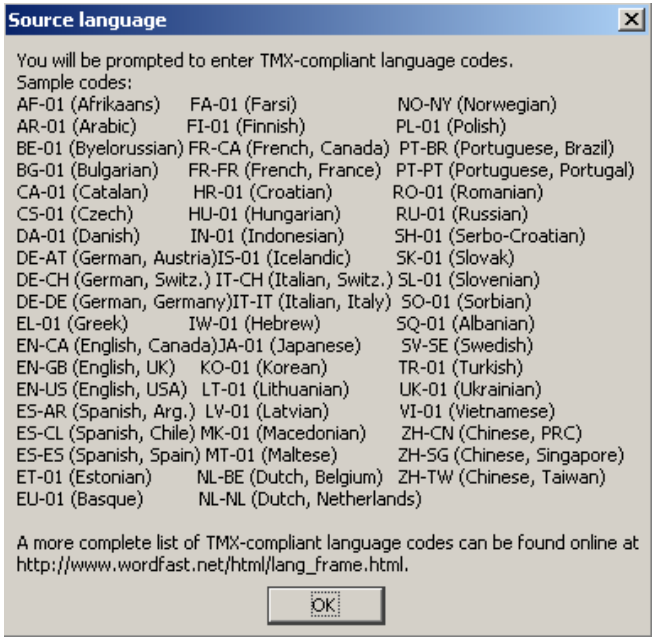

Jazykové kódy slúžia pre zdieľanie prekladovej pamäti

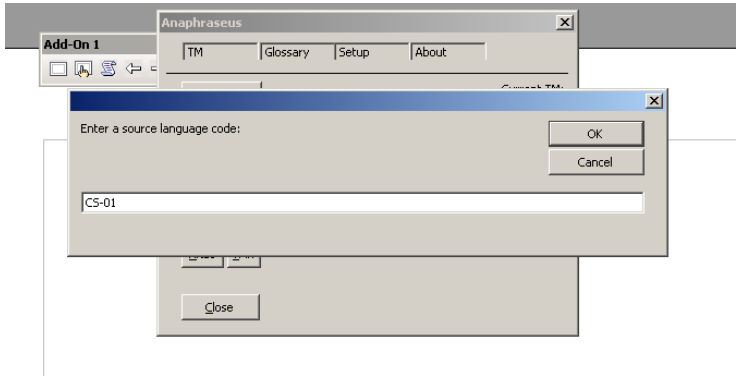

Kód jazyka

Každý CAT softvér má možnosť nastaviť "prah ostrosti" ("Fuzzy Threshold") pre odchytávanie buď presných (exact match), podobných, alebo iba z časti blízkych slovných reťazcov z prekladovej pamäti. Termínov ako "fuzzy" a pod. je pravdaže viac a treba im rozumieť. Označujú operácie, ktoré sú nie vždy závislé od konkrétneho softvéru a ktoré platia ujednotene pre celú oblasť CAT.

Prekladáme pomocou extenzie Anaphraseus

Prekladové pamäte majú rôzne formáty a Anaphraseus (aj Wordfast) vychádza z princípu, že textový formát bude vždy prístupný a ľahko využiteľný každým užívateľom. Anaphraseus dokáže pracovať s prekladovými pamäťami vytvorenými ako TXT súbory vo Wordfaste, čo znamená veľmi veľa, pretože nebudete musieť nič konvertovať.

Po reštartovaní OOo uvidíte nový panel s ikonami Anaphraseus, kde vyberiete tú celkom vpravo pre Setup (Nastavenie).

V CAT oblasti sa ďalej používa TMX (Translation Memory eXchange) formát na báze XML, pomocou ktorého sa prekladové pamäte môžu využiť v každom CAT softvéri v prípade, že nejaký má vlastný formát pre TM. Ako príklad uvedieme, že v nejakom CAT programe exportujete prekladovú pamäť do TMX formátu a potom ju Acceptnačítate v prostredí Anaphraseus, ktorý formát TMX pravdaže tiež podporuje.

Vytvárame prekladovú pamäť

Pokiaľ začínate od štartovacej čiary a nemáte žiadnu prekladovú pamäť (TM), musíte si ju vytvoriť. V menu Setup vyberiete New TM a zadáte TMX kódy, ktoré pravdaže používajú aj iné CAT softvéry.

Pre vytvorenie novej prekladovej pamäti kliknite na Anaphraseus | Setup, vyberte New TM a potom zadajte TMX kódy pre zdrojový a cieľový jazyk. "Select TM" použijete pre už existujúcu prekladovú pamäť.

TMX ako typ databázy je štandard a jazykové kódy slúžia pre zdieľanie prekladovej pamäti v iných CAT softvéroch, ktoré dokážu s TMX databázou pracovať.

Pre češtinu to bude napr. kód CS-01 ako zdrojový text, teda ten, z ktorého budete prekladať. Potom uvediete cieľový - t. j. ten, do ktorého idete prekladať, napr. EN-US. Pokiaľ vyberiete iba jeden typ angličtiny, určite sa nič nestane, ak budete prekladať raz v americkej a raz v britskej angličtine. Ak však neskôr mienite tieto dva jazyky diferencovať, tak to urobte už teraz. Po navolení jazykových kódov vás Anaphraseus vyzve, či pre novovytvorený TM chcete používať Unicode - odpovedzte kladne, prekladová pamäť totiž môže mať problémy s diakritikou. Napokon sa zobrazí okno pre uloženie slovníka na pevný disk.

Prekladových pamätí pre preklad z češtiny do angličtiny i naopak môže byť viac (napr. czech2eng.txt, czech-biblia-eng.txt, czech-strojarina-eng.txt atď.), ale pracovať budete môcť iba s jednou; pre opačnú orientáciu je nutné vytvoriť ďalšiu prekladovú pamäť (eng2czech.txt), ktorú si pomenujete podľa želania.

Začíname prekladať

Musíme si najprv otvoriť text - teda zdrojový súbor; potom na paneli Anaphraseus klikneme na ikonu úplne vľavo (Translate), alebo aplikujeme klávesy Alt+šípka Down (v menu Anaphraseus treba aktivovať klávesové skratky - Activate Keyboard Shortcuts). Keďže OpenOffice.org otvorí aj formáty MS Word, môžete s nimi pracovať plnohodnotne a aj ich takto odovzdať zákazníkovi.

Začíname prekladať

Od tejto chvíle sa každý preklad uloží do prekladovej pamäti spolu s originálom a Anaphraseus v nej bude pre vás skenovať podobné/presné textové reťazce, ktoré ponúkne v dolnom poli, kde prekladáme (v sivej farbe). Ak sa podobný text už nachádza v TM, softvér ho nám tam zobrazí, ale dolné políčko zmení farbu. Text ponúknutý z TM môžeme editovať a po ukončení segmentu znovu klikneme na ikonu Translate alebo aplikujeme klávesy Alt+šípka Down.

Po ukončení prekladu alebo jeho časti vznikne pre oči bežného užívateľa pomerne zvláštny dokument so všelijakými značkami, ktoré sú však pre CAT softvér potrebné. Takto "označkovaný" dokument obsahuje vlastne páry viet, ktoré prekladateľ môže editovať i neskôr s tou výhodou, že vidí aj originál. "Nevyčistený" dokument v CAT programe Anaphraseus je dokonca kompatibilný s Wordfastom, čo znamená, že ak prekladáte v práci v OOo, text si môžete priniesť domov a pokračovať (kdekoľvek v texte kliknúť na Translate) v ňom vo Wordfaste, alebo naopak. Wordfast sa totiž ťažšie prenáša na iné PC - treba ho preregistrovať.

Musíme sa konfrontovať s terminológiou - z obrázku každý pochopí, čo sa v CAT softvéroch myslí pod termínom "Clean up" - ide o vyčistenie spárovaných viet (originál - preklad) v dokumente tak, aby sme získali "čistý" dokument iba v jednom, v našom prí-

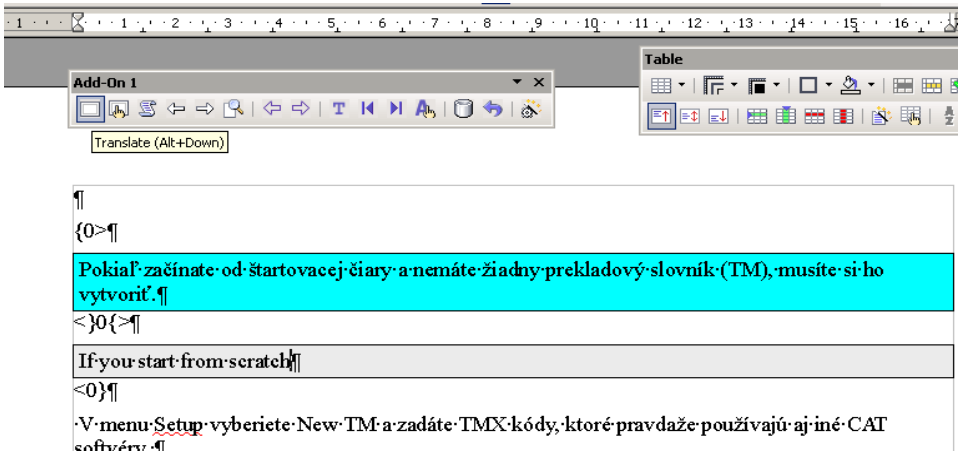

Začíname prekladať.

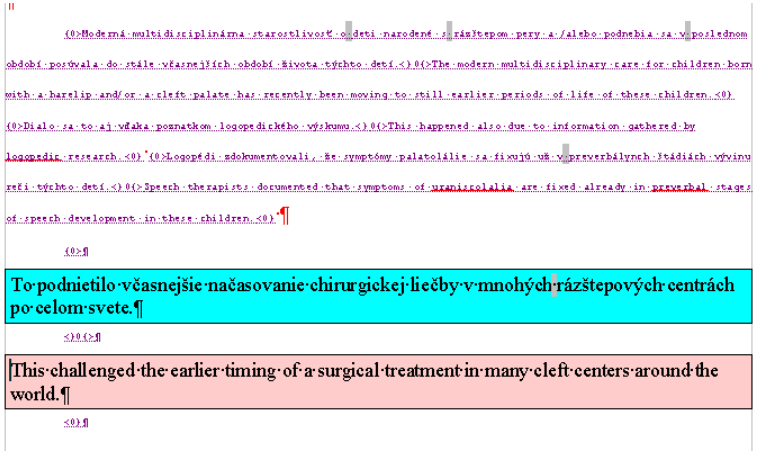

Vyčistenie spárovaných viet

pade cieľovom jazyku.

Páry viet obsiahnuté v dokumente sú totiž užitočné iba pre kontrolu či ďalšiu editáciu prekladu, ktorou sa prekladová pamäť aktualizuje. Keď prekladateľ prešiel aj touto fázou, prácu môže odovzdať zákazníkovi. Preklad vyčistí kliknutím na ikonu Clean Up (Alt+Q), čím vznikne dokument s cieľovým textom, teda prekladom, ktorého originál ostane uložený v prekladovej pamäti (aj s prekladom).

Záver

Hoci cena Wordfastu sa zdvihla až na 250 Euro, Anaphraseus je celkom zadarmo a v mnohých ohľadoch sa vyrovná aj profesionálnym CAT softvérom. Je to vynikajúci a plne využiteľný pomocník, len jednoduchší a stále ešte v beta verzii. Nebudete mať všelijaké funkcie ako Pandorinu skrinku či iné, ktorých pochopenie i nastavovanie niekedy zaberie viac času ako samotné prekladanie. Budete však môcť zrealizovať profesionálnu prekladateľskú prácu. OpenOffice.org sa tak stáva nielen plnohodnotným prekladateľským nástrojom, ale aj hviezdičkou na ceste k slobode, pretože ešte stále existujú neprajníci, ktorí z informácií tohto typu nikdy nebudú radi.

Navigace v textovém dokumentu

Vlastimil Ott

http://www.openoffice.cz/navody/navigace-v-textovem-dokumentu

Každý uživatel se dokáže v textovém dokumentu pohybovat – slouží k tomu kolečko myši a klávesy PgDn, Pgup, Home a End. Writer ovšem nabízí mnoho dalších způsobů navigace dokumentem, které jsou pohodlnější a rychlejší, zejména v případě rozsáhlých dokumentů. Dokážete se pohybovat jen po obrázcích?

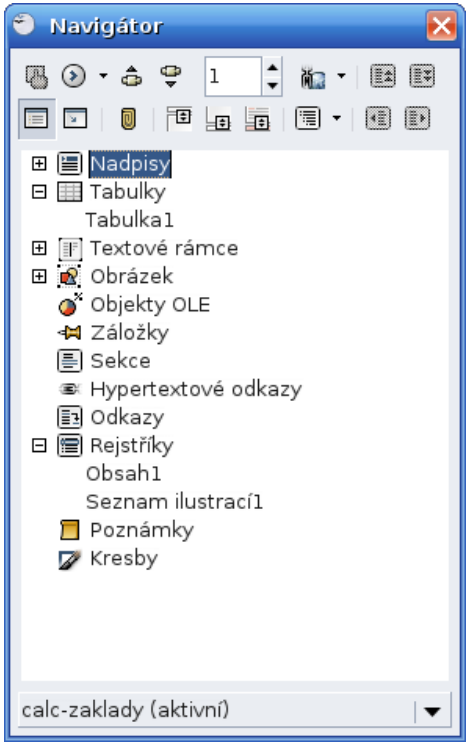

Navigátor

Každý prvek umístěný v dokumentu, například obrázky, tabulky, odkazy, nadpisy a další, tvoří jeho strukturu. Ukázali jsme si, jak se za pomocí nadpisů a jejich stylů vytvoří obsah dokumentu. Nadpisy tvoří hlavní kostru, která slouží také ke snadné navigaci. Stejně tak lze ovšem využít i jiné prvky.

Používejte Navigátor

Pomůcku pro rychlou navigaci zobrazíte pomocí volby *Úpravy | Navigátor*, nebo klávesou *F5*. V horní části obsahuje dvě řady ikon, kterým se budeme věnovat za chvíli, hlavní plochu okna pokrývá stromová struktura jednotlivých prvků dokumentu: nadpisy, tabulky, textové rámce, obrázky, vložené objekty, záložky, sekce, hypertextové odkazy, klasické odkazy v rámci dokumentu, rejstříky, poznámky a kresby.

Pokud dokument obsahuje prvek tohoto typu, najdete jej v navigátoru v patřičné sekci. Kompletní seznam všech prvků zobrazíte klepnutím na plus před názvem sekce. V dolní části okna si pak můžete vybrat, kterým aktivním dokumentem se pohybujete – nemusí to být jen viditelné okno.

Okno Navigátoru můžete zapustit do plochy, stačí podržet klávesu *Ctrl* a poklepat na prázdnou plochu Navigátoru. Samostatné okno zmizí, Navigátor se umístí vlevo od plochy dokumentu. Stejným způsobem jej opět z plochy vyčleníte do samostatného okna, které si můžete umístit kamkoliv na plochu.

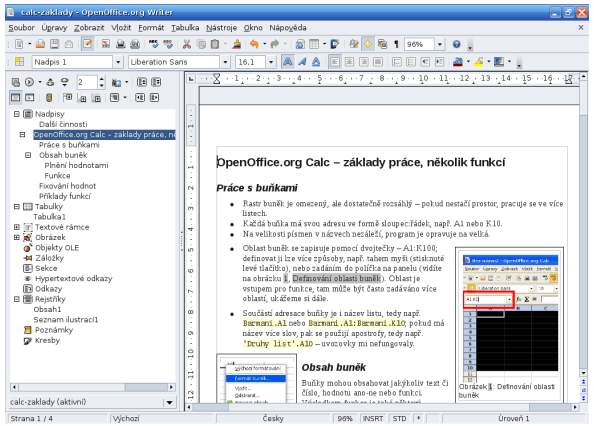

Navigátor zobrazuje strukturu dokumentu

Použití je snadné – vyberte si v požadované sekci

objekt, na který se chcete v dokumentu přesunout a poklepejte na něj. Dokument se přestránkuje a kurzor se umístí na vybraný prvek. Zřejmě vás nepříjemně překvapí, že objekty typu obrázek, tabulka, rámec a další mají jen svůj obecný název a číslo. Při vytváření totiž není povinné zadat jejich jméno, což vede k tomu, že se v množství názvů nakonec stejně nelze vyznat. Máte proto možnost si obrázky a další objekty pojmenovat.

Můžete tak učinit dvěma způsoby: v kontextové nabídce objektu, kterou vyvoláte pravým tlačítkem myši nad objektem, nebo poklepáním na objekt. Poté zvolte *Upravit* a v okně *Vlastnosti*, na kartě *Volby*, zvolte název objektu.

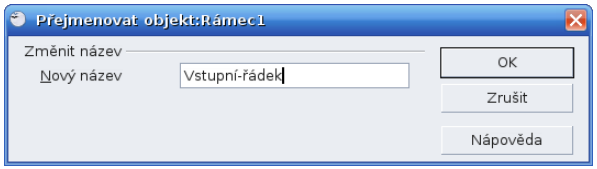

Přejmenovat objekt

Druhá možnost se nachází přímo v osnově Navigátoru: klepněte pravým tlačítkem myši na položce, která reprezentuje objekt (rámec, obrázek, tabulku), vyberte odpovídající název (podle typu se zobrazuje Textový rámec, Obrázek, Tabulka apod.) a podvolbu *Přejmenovat*. Zatímco názvy obrázků mohou obsahovat mezery, u jiných objektů s mezerami nepochodíte, takže použijte např. pomlčku.

Pokud si tímto způsobem pojmenujete každý objekt, velmi rychle se v dokumentu zorientujete. Nejlepší je prvky pojmenovávat v okamžiku, kdy je vytváříte, protože pozdější práce není příliš motivující a zřejmě by vás zdržovala. Pojmenování slouží k vaší orientaci, samotná navigace funguje i tehdy, když mají

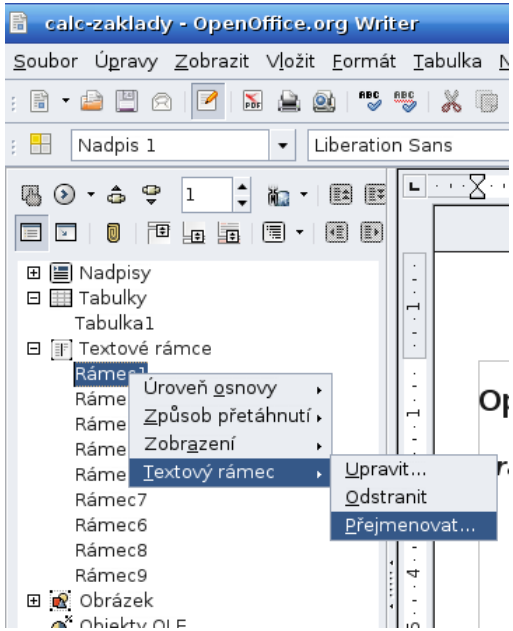

Přejmenování rámce v Navigátoru

prvky obecný název a číslo. Jen je to velmi nepřehledné.

Pohyb po součástech dokumentu

Navigátor vás dokáže přesunout na další objekt určitého typu velmi rychle. V úvodu jsme zmínili obrázky, proto se zaměříme právě na ně. Klepněte v navigátoru na druhou ikonu zleva, zobrazí se navigační panel.

V pravé části obsahuje dvě tlačítka se šipkami nahoru a dolů, přesněji řečeno dopředu (směrem na začátek dokumentu) a dozadu (směrem ke konci dokumentu). To jsou právě ona tlačítka, která umožní rychlý posun dokumentem. Pohyb probíhá jen po prvcích toho typu, který je vybraný klepnutím na ikonu v navigačním panelu. Klepněte tedy na ikonu obrázku, v dolní části se objeví nápis *Obrázek*. Klepnutím na tlačítko se šipkou se přesunete na následující či předchozí obrázek.

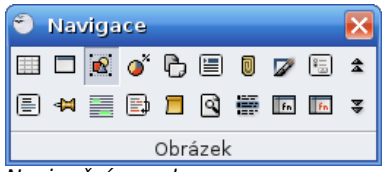

Navigační panel

Stejný navigační panel zobrazíte také klepnutím na ikonu mezi šipkami na konci svislého posuvníku. A tlačítka se šipkami mají přesně stejnou funkci jako tlačítka v navigačním panelu – rychle vás přesunou na jiný prvek dokumentu.

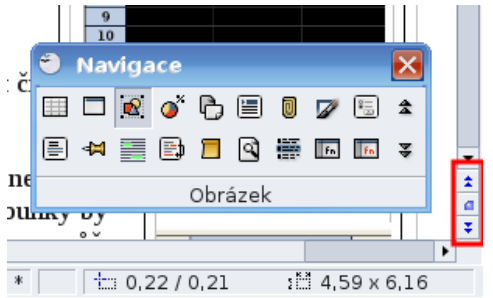

Tlačítka v posuvníku

Na závěr ještě zmíníme funkci pro rychlý přesun na konkrétní stránku. Políčko se nachází v *Navigátoru*, stačí zadat číslo stránky a stisknout klávesu Enter. Není to samozřejmě vše, co Navigátor a další součástí umí, ale tyto zmíněné postupy vám práci s editorem velmi urychlí.

Novinky

redakce OpenOffice.cz, Július Pastierik,12.12.2008 – 20.1.2009

Nová verzia slovenského slovníka

Na Nový rok 2009 vyšla nová verzia (2009.01.01) rozšírenia slovenského slovníka pre OpenOffice.org 3.0 „dict-sk.oxt“. Všetci záujemci si ju môžu stiahnuť na http://extensions.services.openoffice.org/project/dict-sk, prípadne môžu použiť aktualizáciu priamo z prostredia OpenOffice.org.

Od 17.1.2009 sa slovenský synonymický a antonymický slovník aktualizuje každý deň. Z toho dôvodu bolo vytvorené nové rozšírenie, pomocou ktorého môžete túto aktualizáciu prevádzať priamo z prostredia OpenOffice.org.

Na stránkach projektu otvorených slovníkov sk-spell.sk.cx došlo od minulého víkendu k veľkej zmene – každodennému generovaniu rozšírenia, ktoré obsahuje synonymický a antonymický slovenský slovník. Bližšie informácie sa dočítate priamo na stránkach projektu, podrobnejší návod vyšiel dnes pod názvom „Makrá v OpenOffice.org – Rozdelenie slovenských slovníkov pre OpenOffice.org“ na inet.sk.

Německá spolková vláda přistoupila k zavádění formátu OpenDocument

Rada IT německé spolkové vlády se rozhodla postupně zavádět formát ODF na úřady státní správy. Státní tajemník Hans Bernhard Beus, v jehož kompetenci se nacházejí informační technologie a který je předsedou Rady IT, popsal rozhodnutí jako "významný krok, který napomůže zvýšení konkurenceschopnosti výrobců softwaru, posílí bezpečnost a interoperabilitu, protože otevřené datové formáty jsou pravidelně a kompletně zveřejňovány."

Občanům, podnikatelům a další subjektům se tak do budoucna otevírá možnost výměny dat se státní správou také ve formátu ODF. Orgány státní správy budou nejpozději od začátku roku 2010 schopné tyto dokumenty přijímat a odesílat, číst a zpracovávat. Rada IT svým rozhodnutím realizuje usnesení německého parlamentu ze dne 5.7.2007 o návrhu "posílit soutěž, podpořit nasazení otevřených standardů a formátů pro výměnu dokumentů."

Vedle zavedení ODF ve státní správě si Rada IT dala za cíl sledovat vývoj dalších otevřených formátů a testovat jejich možnosti nasazení. Zájem vzbuzuje formát Office Open XML firmy Microsoft, který byl - stejně jako dříve ODF - zveřejněn jako ISO norma.

Správa španělské oblasti Axarquía migruje na open source

Správa španělského regionu Axarquia začíná s migrací svých počítačů na open source software. Zhruba 700 počítačů ve všech kancelářích regionální vlády a na radnicích v několika městech je mezi prvními, na kterých poběží open source aplikace.

Axarquía je jeden z regionů Andalusie, autonomního společenství a historického území na jihu Španělska. Centrem Andalusie je Sevilla. V oblasti žije cca 200 000 obyvatel.

Zaměstnanci několika radnic už projevili o změnu zájem a implementátor proto očekává, že migrace začne bez větších problémů. Cílem je převést na open source tři tisíce počítačů.

Na počítačích poběží Guadalinex, distribuce založená na Ubuntu a podporovaná vládou Andalusie. Standardně budou desktopy vybaveny kancelářským balíkem OpenOffice.org, webovým prohlížečem Mozilla Firefox a e-mailovým klientem Mozilla Thunderbird. Podle potřeby budou doplněny také programy jako GIMP (úprava bitmapových obrázků) a Scribus (DTP a sazba).

Administrátoři vyvinuli program, který analyzuje disk počítače a vytvoří seznam nainstalovaného softwaru. Podle tohoto seznamu pak budou vybrány svobodné varianty programů. V případě, že nebude možné nahradit proprietární aplikace, bude jejich běh umožněn z centrálního serveru.

Součástí celé akce je také školení uživatelů, které je věnováno tématům Guadalinex, OpenOffice.org, GIMP a Scribus. Další školení jsou plánována. Konají se nejen klasickým způsobem, ale také pomocí LMS Moodle.

Vedení regionu očekává od tohoto kroku znatelné úspory na licenčních poplatcích. Podle zástupce firmy, která přechod provádí, se posílí celková bezpečnost informačních technologií a bude možné využívat výhod, jako je možnost měnit, vylepšovat, kopírovat nebo šířit software. Výhodu vidí také v otevřených standardech.

Open source se vyplácí - Malajsie podává důkaz

Malajská administrativa zveřejnila konkrétní čísla týkající se přechodu infrastruktury na open source. Celý pro-

ces začal v roce 2004 a nyní se nachází ve třetí fázi.

Vládou zřízená organizace Malaysian Administrative Modernization and Management Planning Unit (MAMPU) realizuje celý projekt ve třech fázích:

1. 16. 7. 2004, fáze první - snížit náklady, zvýšit svobodu použití softwaru, podpořit rozvoj a vývoj a další priority.
2. 12. 7. 2007, fáze druhá - postupné zavádění a použití výhradně svobodného softwaru ve veřejném sektoru.
3. blízká budoucnost, fáze třetí - důvěra ve svobodný software a jeho stabilní využívání

Výsledkem přechodu na svobodný a otevřený software jsou znatelné úspory. Jen na licenčních poplatcích ušetřila země v převodu přes 11 miliónů dolarů, do této částky patří také suma 3,4 mil. dolarů, jež se ušetřila použitím kancelářského balíku OpenOffice.org. Ten je nainstalovaný na 12760 počítačích státní správy. Zhruba 1,4 mil. dolarů ušetřilo ministerstvo zdravotnictví. Tato čísla nezahrnují další úspory, které vznikly. Podrobnosti lze nalézt v lednovém magazínu organizace MAMPU (PDF).

Odkazy

http://www.openoffice.cz/novinky/sprava-spanelske-oblasti-axarquia-migruje-na-open-source

http://www.openoffice.cz/novinky/open-source-se-vyplaci-malajsie-podava-dukaz

http://www.openoffice.cz/novinky/nemecka-spolkova-vlada-pristoupila-k-zavadeni-formatu

http://www.openoffice.cz/novinky/nova-verzia-slovenskeho-slovnika

http://www.openoffice.cz/novinky/kazdodenna-aktualizacia-slovenskeho-synonymickeho-slovnika